SLUŽBENI GLASNIK
OPĆINE VIŠNJAN

Višnjan-Visignano, 15. srpanj 2026. **GODINA: XX.** **BROJ: 7/2026**

IZDAVAČ: OPĆINA VIŠNJAN, Višnjan -Visignano, Trg slobode 1 **UREDNIK:** Zoran Dekleva
TEL: 052/449-208 **E-MAIL**: info-opcina@visnjan.hr **WEB:** www.visnjan.hr
IZLAZI PO POTREBI

SADRŽAJ

I. TURISTIČKA ZAJEDNICA

Broj	Naziv akta	Stranica
1.	Plan upravljanja destinacijom Općine Višnjan za razdoblje 2025. – 2029.	2

PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM OPĆINE VIŠNJAN za razdoblje 2025. – 2029.

TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE VIŠNJN

SADRŽAJ

1. UVOD ... 7
1.1 Dionici uključeni u izradu Plana upravljanja destinacijom ... 8
1.2 PROFIL ODREDIŠTA – OPĆINA VIŠNJAN ... 11
1.3. Turistička zajednica Općine Višnjan ... 14
1.4. Članovi tijela turističke zajednice i članovi lokalne turističke zajednice ... 17
1.5. Zadaće lokalne turističke zajednice ... 18
1.6. Suradnja jedinice lokalne samouprave i turističke zajednice ... 18
2. ANALIZA STANJA ... 20
2.1. Glavni elementi analize stanja u planu upravljanja destinacijom ... 21
2.2. Analiza elemenata turističke destinacije ... 22
2.2.1. Analiza turističkih proizvoda i usluga ... 23
2.2.2. Analiza popisa resursne osnove ... 25
2.2.3. Analiza javne turističke infrastrukture ... 28
2.2.4. Analiza komunalne infrastrukture ... 30
2.2.5. Analiza prometne infrastrukture ... 32
2.2.6. Analiza stanja digitalizacije ... 33
2.2.7. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom ... 33
2.2.8. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji ... 34
2.2.9. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala ... 35
2.2.10. Analiza komunikacijskih aktivnosti ... 36
2.2.11. Analiza konkurencije ... 37
2.3. Izvješće o provedenoj analizi stanja ... 40
... 43
3. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA ... 44
3.1. Metodološki okvir procjene potencijala turističkih proizvoda ... 44
3.2. Zaključak razvojnih i marketinških potencijala za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda ... 50
... 51
4. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE ... 52
4.1. Definiranje i mjerenje pokazatelja održivosti destinacije ... 53
4.2. Metodološki okvir obveznih pokazatelja ... 53
4.3. Procjena trenutnog stanja održivosti ... 55
4.3.1. Gospodarski aspekti ... 55
4.3.2. Društveni aspekti ... 55
4.3.3. Okolišni aspekti ... 56

4.3.4. Prostorni aspekti ... 56
4.3.5. Zaključak o trenutnom stanju održivosti ... 57
4.4. Izvori podataka potrebni za praćenje i izračun pokazatelja održivosti ... 57
4.5. Izračun pokazatelja održivosti ... 58
4.6. Praćenje održivosti ... 116
... 118
5. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA ... 119
5.1. SWOT analiza ... 119
5.1.1. SWOT analiza destinacije Turističke zajednice Općine Višnjan ... 120
5.2. Identifikacija općih načela i ciljeva turizma ... 121
5.2.1. Načela turizma ... 121
5.2.2. Ciljevi turizma ... 122
5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta ... 125
5.4. Identificiranje ciljeva ... 126
5.5. Mjere i aktivnosti ... 128
5.5.1 Mjere i aktivnosti SP1 – Upravljanje sezonalnošću i povećanje vrijednosti boravka ... 131
5.5.2. Mjere i aktivnosti SP2 – Podizanje kvalitete turističke ponude i smještaja ... 132
5.5.3. Mjere i aktivnosti SP3 – Diversifikacija ponude kroz razvoj specijaliziranih turističkih proizvoda ... 132
5.5.4. Mjere i aktivnosti SP4 – Jačanje upravljanja destinacijom i suradnje dionika ... 133
6. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA ... 136
6.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne samouprave ... 137
6.2. Smjernice i preporuke za Turističku zajednicu Općine Višnjan ... 138
6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji ... 140
7. POPIS PROJEKATA ... 141
7.1. Popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije ... 141
7.2. Projekti od posebnog značenja za razvoj destinacije ... 145
8. MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI ... 147
8.1. Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom ... 147
8.2. Izvješće o provedbi Plana upravljanja destinacijom ... 147
9. ZAKLJUČAK ... 149
10. LITERATURA ... 150

POPIS TABLICA

Tablica 1. Stope po kojima se plaća članarina ... *18*
Tablica 2. Naselja u sastavu Općine Višnjan ... *20*
Tablica 3. Turistički kapaciteti po vrstama objekata ... *23*
Tablica 4. Popis ugostiteljskih objekata na području općine Višnjan ... *23*
Tablica 5. Popis turističkih atrakcija na području općine Višnjan ... *24*
Tablica 6. Popis turističkih usluga na području općine Višnjan ... *25*
Tablica 7. Popis resursne osnove - kulturna baština ... *25*
Tablica 8. Popis resursne osnove – prirodni resursi ... *26*
Tablica 9. Primarna turistička infrastruktura ... *28*
Tablica 10. Sekundarna turistička infrastruktura ... *29*
Tablica 11. Analiza prometne infrastrukture ... *32*
Tablica 12. Analiza stanja digitalizacije ... *33*
Tablica 13. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Općini Višnjan ... *34*
Tablica 14. Analiza komunikacijskih aktivnosti ... *36*
Tablica 15. Usporedba ključnih pokazatelja ... *38*
Tablica 16. Glavni elementi analize stanja i preporuke za unaprjeđenje ... *41*
Tablica 17. Procjena potencijala kulturnih dobara ... *45*
Tablica 18. Procjena potencijala turističkih proizvoda ... *49*
Tablica 19. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti ... *59*
Tablica 20. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti ... *67*
Tablica 21. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti ... *80*
Tablica 22. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti i organizaciju turizma ... *87*
Tablica 23. Specifični pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti ... *92*
Tablica 24. Praćenje održivosti obveznih pokazatelja ... *116*
Tablica 25. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZO Višnjan kao turističke destinacije ... *120*
Tablica 26. Identifikacija glavnih ciljeva ... *126*
Tablica 27. Definiranje mjera i aktivnosti ... *129*
Tablica 28. Smjernice i preporuke po skupinama dionika ... *136*
Tablica 29. Popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije ... *142*
Tablica 30. Popis projekata posebnog značenja za razvoj destinacije ... *145*

POPIS SLIKA

Slika 1. Ploča zvjezdarnice Višnjan i crkva sv. Antuna ... 47

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Ukupan broj zaposlenih u destinaciji i ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u 2024. godini ... *36*
Grafikon 2. Turistički dolasci i noćenja – direktna konkurencija ... *39*
Grafikon 3. Turistički dolasci i noćenja – indirektna konkurencija ... *40*

POPIS KRATICA

TZ	Turistička zajednica
IŽ	Istarska županija
JLS	Jedinica lokalne samouprave
RH	Republika Hrvatska
NN	Narodne novine

1. UVOD

Plan upravljanja destinacijom je planski dokument za razvoj održive destinacije koji se izrađuje za razdoblje od četiri godine.

Svrha Plana upravljanja destinacijom je odrediti smjer razvoja destinacije u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima.

S obzirom na strateški značaj turizma za Hrvatsku, posebna pažnja posvećuje se održivom razvoju ove gospodarske grane, koja ima široki gospodarski, društveni i međusektorski utjecaj. Turistički sektor u Hrvatskoj nije samo važan izvor prihoda, već i sektor koji oblikuje nacionalni identitet te doprinosi očuvanju kulturne i prirodne baštine. Upravo stoga je izrađen Plan upravljanja destinacijom Općine Višnjan, s ciljem usmjeravanja turističkog razvoja prema održivim praksama. Ovaj plan stavlja naglasak na unapređenje turističke ponude, očuvanje lokalnih resursa te poboljšanje kvalitete života za lokalno stanovništvo.

Plan upravljanja destinacijom predstavlja temeljni dokument koji će služiti kao smjernica za sve dionike u turizmu, uključujući lokalnu upravu, gospodarske subjekte, civilno društvo i druge zainteresirane strane, u ostvarivanju zajedničkih ciljeva razvoja Općine Višnjan kao autentične, održive i konkurentne turističke destinacije.

Kroz suradnju, inovaciju i posvećenost, vjerujemo da možemo ostvariti viziju Općine Višnjan kao destinacije koja pruža izvanredna iskustva za sve svoje posjetitelje, dok istovremeno čuva svoj identitet, resurse i okoliš za buduće generacije. S ciljem stvaranja kvalitetnog okvira za održivi razvoj turizma, Općina Višnjan kao jedinica lokalne samouprave, dosljedno slijedi odredbe Republike Hrvatske u uspostavi sustava turizma i upravljanja razvojem turizma u smjeru održivosti, koji se uređuje Zakonom o turizmu (»Narodne novine«, broj 156/23) te ostalim propisima i strateškim dokumentima koji reguliraju razvoj turizma.

Sukladno članku 25. Zakona o turizmu (»Narodne novine«, broj 156/23) u izradu Plana upravljanja destinacijom, turistička zajednica dužna je uključiti jedinicu lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne ustanove i trgovačka društva u vlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Republike Hrvatske, kao i udruge koje izravno sudjeluju u kreiranju destinacijskog lanca vrijednosti u turizmu. Također, potrebno je uključiti nadležna tijela za prostorno planiranje, zdravstvo, kulturu te druge relevantne dionike, kako bi se osiguralo cjelovito i usklađeno planiranje razvoja turizma u destinaciji.

Plan upravljanja destinacijom na lokalnoj razini mora biti usklađen s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima te planom upravljanja destinacijom na regionalnoj razini.

Plan upravljanja destinacijom sadrži:

- analizu stanja,
- popis resursne osnove,

- pokazatelje održivosti na razini destinacije,
- razvojni smjer s mjerama i aktivnostima potrebnim za njegovo ostvarenje,
- prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije te
- popis projekata koji pridonose provedbi mjera za postizanje pokazatelja održivosti.

Uz to, Plan uključuje i popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije, koji doprinose ostvarenju dugoročnih ciljeva održivog rasta i konkurentnosti.

U postupku donošenja plana upravljanja destinacijom turistička zajednica dužna je provesti javno savjetovanje o prijedlogu izrađenog plana upravljanja destinacijom te na drugi primjeren način osigurati sudjelovanje lokalnog stanovništva u postupku donošenja, sukladno propisu kojim se uređuje pravo na pristup informacijama.

Plan upravljanja destinacijom donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave na prijedlog turističkog vijeća turističke zajednice. Usvojeni plan upravljanja destinacijom objavljuje se u službenom glasniku jedinice lokalne samouprave i na mrežnim stranicama turističke zajednice.

1.1 Dionici uključeni u izradu Plana upravljanja destinacijom

Proces izrade Plana upravljanja destinacijom temelji se na multidisciplinarnom i participativnom pristupu, čime se omogućuje sveobuhvatno sagledavanje razvoja turizma u Općini Višnjan. Aktivnim uključivanjem dionika osigurava se da Plan odražava stvarne potrebe prostora i zajednice te da su predložena rješenja primjenjiva u praksi. Suradnja između lokalne samouprave, turističkog sektora, komunalnih poduzeća, javnih institucija i organizacija civilnog društva omogućuje usklađenje različitih interesa i osigurava ravnotežu između gospodarskih ambicija i očuvanja identiteta destinacije.

Dionici doprinose prepoznavanju ključnih izazova, definiranju razvojnih prioriteta i procjeni stvarnih nosivih kapaciteta prostora i zajednice. Njihovo sudjelovanje omogućuje oblikovanje mjera koje su ne samo stručne i održive, nego i društveno prihvatljive te provedive u operativnom smislu. Time se jača legitimnost dokumenta i osigurava podrška za njegovu provedbu.

Sudionički proces proveden je kroz stručne konzultacije, dostavu relevantnih podataka te davanje povratnih informacija o predloženim smjernicama i mjerama. Uloga dionika bila je ključna u svim fazama – od početne analize stanja i interpretacije pokazatelja održivosti, do definiranja razvojnih scenarija i doprinosa mjerama upravljanja. Na taj način Plan postaje ne samo stručni dokument, već i instrument zajedničkog djelovanja u smjeru održivog, odgovornog i dugoročno održivog razvoja turizma.

Dionici uključeni u proces:

1. Lokalna i regionalna vlast *(uloga: definiranje strateških smjernica, osiguravanje zakonskih i administrativnih uvjeta za provedbu, upravljanje komunalnom i infrastrukturnom mrežom)*:

- ✓ Općina Višnjan – Zoran Dekleva
- ✓ Vira d.o.o. - Livio Beaković

2. Turističke zajednice *(uloga: koordinacija izrade Plana, strateško pozicioniranje destinacije, umrežavanje s regionalnim i nacionalnim sustavom upravljanja turizmom)*:

- ✓ Turistička zajednica Općine Višnjan – Tatjana Bulešić
- ✓ Turistička zajednica Istarske županije

3. Privatni sektor *(uloga: osiguravanje turističke ponude, oblikovanje proizvoda i investicija, davanje uvida u stvarne operativne uvjete, sezonalnost i opterećenja.)*:

- ✓ Konoba Borgonja – Predrag Čendak
- ✓ Pizzeria Vicinius d.o.o. – Luka Davidović
- ✓ Konoba Farini – Suzana Ćosić
- ✓ Arnet d.o.o. – turistička agencija – Ingrid Mates Greblo
- ✓ Prijevoznički obrt Bernobić transport – Sebastjan Bernobić
- ✓ Udruženje obrtnika Poreč – Robert Velenik (tajnik)

4. Lokalno stanovništvo *(uloga: ključni nositelj identiteta destinacije, partner u razvoju turizma i pokazatelj društvenog prihvaćanja turističkih aktivnosti. Njihovi stavovi i percepcija utjecaja turizma imaju izravan utjecaj na društvenu održivost)*:

- ✓ Ispitanici u anketnim istraživanjima

5. Nevladine organizacije (NVO) *(Uloga: očuvanje kulturnog identiteta, promicanje aktivnog i edukativnog turizma, zaštita interesa lokalnih zajednica te doprinos razvoju selektivnih i održivih oblika turizma)*:

- ✓ Volim Višnjan – Udruga za očuvanje i promicanje kulturne i prirodne baštine – Petar Poletti

Uključivanje širokog spektra dionika omogućilo je sveobuhvatnu analizu i oblikovanje mjera usklađenih s potrebama destinacije.

PROFIL DESTINACIJE

1.2 PROFIL ODREDIŠTA – OPĆINA VIŠNJAN

Lokacija	**Općina Višnjan smještena je u srcu Istarske županije.**	
Prometna povezanost	Prometna povezanost Općine Višnjan vrlo je dobra zahvaljujući blizini važnih cestovnih pravaca: **GLAVNE PROMETNE VEZE:** ***Istarski ipsilon (A9)*** – Glavna autocesta u Istri prolazi zapadno od Višnjana, a najbliži priključak je oko 1,5 km od samog mjesta. Ova autocesta omogućava brzu vezu prema Puli, Pazinu, Rijeci i slovenskoj granici. **DRŽAVNE, ŽUPANIJSKE I LOKALNE CESTE I POVEZANOST:** ***Državna cesta D302*** – Povezuje Višnjan s Porečom, koji je udaljen oko 12 km. Ova cesta je ključna za lokalni promet i povezanost s obalnim dijelom Istre. ***Županijske ceste (ŽC 5042 i ŽC 5209)*** – - ŽC 5042 povezuje Višnjan s Tićanom i Vižinadom. - ŽC 5209 ide prema Baderni i dalje prema unutrašnjosti Istre. ***Magistralni pravac Pula – Trst – Višnjan*** se nalazi samo 3 km od ove važne prometnice koja povezuje Istru sa Slovenijom i Italijom. ***Cesta Tićan – Višnjan*** – Nedavno obnovljena, što je značajno poboljšalo prometnu povezanost općine s važnim cestovnim pravcima u ovom dijelu Istre.	
Udaljenost glavnog grada i važnijih emitivnih tržišta		**Općina Višnjan**
	Zagreb:	261 km
	Zadar:	305 km
	Split:	509 km
	Dubrovnik:	706 km
Geografska obilježja	Općina Višnjan smještena je u zapadnom dijelu Istre, na području Poreštine. Obuhvaća niz naselja i prostire se na blagim brežuljcima središnje Istre. Leži na valovitom i brežuljkastom tlu, tipičnom za unutrašnjost Istre te obiluje crvenicom (terra rosa) i sivim laporima, što je karakteristično za vapnenačko područje Istre.	
Klimatska obilježja	Višnjan ima sredozemnu (mediteransku) klimu, s blagim zimama i toplim ljetima, a prosječna godišnja temperatura iznosi oko 14 °C. Količina oborina je umjerena, a zimi se povremeno pojavljuje i snijeg.	
Broj stanovnika (popis 2021.)	2096	

Broj turističkih dolazaka i noćenja (2024.)	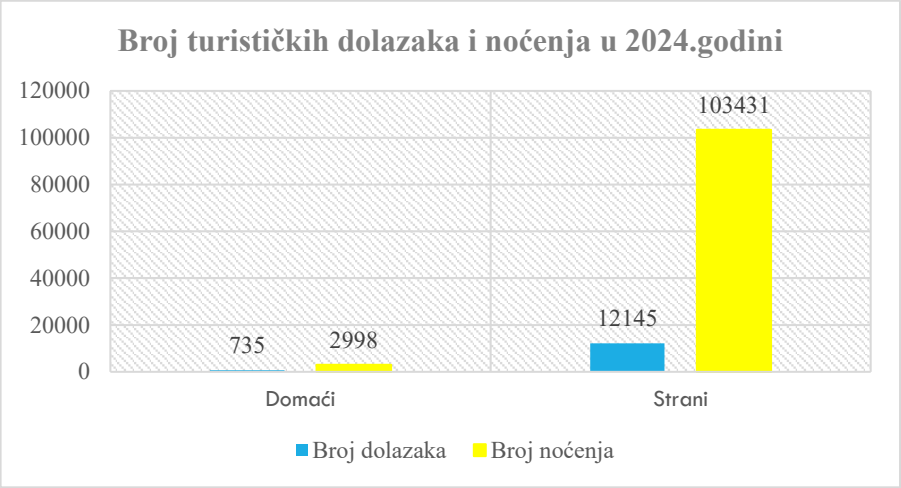 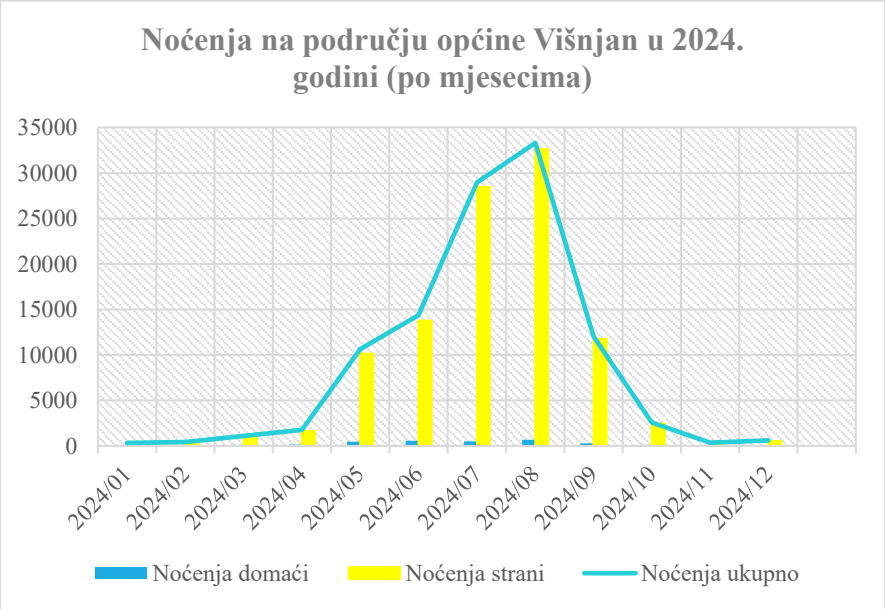
Prosječna duljina boravka (u danima)	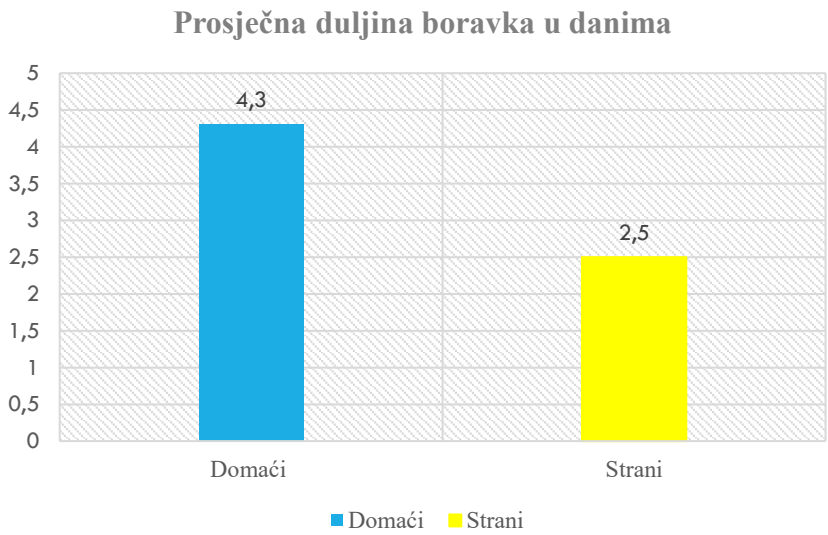

Turistički kapacitet po vrstama objekata u 2023. i 2024. godini

2023.GODINA				2024.GODINA		
VRSTA	BROJ OBJEKATA	BROJ GLAVNIH LEŽAJEVA	BROJ POMOĆNIH LEŽAJEVA	BROJ OBJEKATA	BROJ GLAVNIH LEŽAJEVA	BROJ POMOĆNIH LEŽAJEVA
Nekomercijalni smještaj	95	398	9	96	411	7
Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	2	4	4	2	4	4
Objekti u domaćinstvu	174	1018	25	184	1077	79
Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	86	598	15	87	608	19

Ugostiteljski sadržaji

1. Konoba Borgonja
2. Konoba Farini
3. Pizzeria Vicinius
4. Caffe Bar Placa
5. Konoba Bačva

Najpopularnije turističke atrakcije

Kulturno povijesne atrakcije:

Stari grad Višnjan, Crkva sv. Kvirika i Julite, Crkva sv. Juraj, Crkva sv. Antuna, Crkva sv. Marije Magdalene, Crkva sv. Roka, Crkva sv. Matije apostola, Crkva Karmelske Gospe, Crkva sv. Jakova apostola, Crkva sv. Pantaleona, Crkva sv. Blaža, Spomen područje Tičan.

Znanstveno-edukativne i astronomske atrakcije:

Zvjezdarnica Višnjan

Važne manifestacije:

- Međunarodni festival pjenušaca u Višnjanu,
- Astrofest
- Višnjanska proljetna biciklijada
- Magdalenjina – Dan Općine Višnjan i
- Festival rose vina

Glavni turistički proizvodi

Kulturni turizam – Crkva sv. Kvirika i Julite

Gastro i eno turizam – vinarije na području Općine Višnjan

Sportsko – rekreacijski turizam – Sovina staza

Znanstveni i astronomski turizam – Zvjezdarnica Višnjan i Znanstveno-edukacijski centar Višnjan

Turističke zone i površine	Turističko-znanstvena zona "Tićan"
Turistička infrastruktura	**Primarna turistička infrastruktura** - Biciklističke rute (Zvjezdana staza, Parenzana) - Sovina staza, Staza venecijanskog lava, Staza lokava (uređena pješačka i biciklistička staza koja prolazi putem 8 bitnih lokava unutar Općine Višnjan), - Zvjezdarnica Višnjan - Astronomski centar Višnjan jedan je od najpoznatijih astronomskih centara u Hrvatskoj - Znanstveno-edukacijski centar Višnjan
	Sekundarna turistička infrastruktura - Gradina Monte Mez (Nez) - prapovijesni lokalitet, - Gradina Petrovac (Pedrovac) - prapovijesni lokalitet, - Gradina Višnjan (Stari grad) - prapovijesni lokalitet, - Crkva sv. Kvirika i Julite, 1830.– 1833. – stari trg, – na mjestu starije crkve, - Crkva sv. Jurja XII. st. – Radovani, - Crkva sv. Antuna, opata, XIII – XV st. obnavljana 1913. - ulaz u stari grad, - Crkva sv. Jelene križarice, XIV. st. – Markovac, - Crkva sv. Marije Magdalene, 1530. – na groblju, - Crkva sv. Roka XVI st. – preseljena 1929. – Šaline - Crkva sv. Matija apostola, XVI – XVIII. st: – groblje, Cerion, - Crkva Karmelske Gospe, XVI. st. – Bačva, - Crkva sv. Jakova apostola 1628 – Bačva – na mjestu starije crkve, - Crkva sv. Pantaleona, XVII st. – Tičan, – na mjestu starije crkve, - Crkva sv. Blaža – Barat, - Dijan, nestalo naselje, arheološki lokalitet, rimsko razdoblje, - Bačva - Mt. Avra (Montavra) - rimska cesta , - Spomen područje Tićan, - Skulptura "Od labure do zvijezda", omaž tehnologiji autora Marijana Paića, Premještena iz Krunčići u Višnjan 2001. Donator Vojislav Matić, - Skulptura i sunčana ura "Sunčev tron", Trg Antuna Korlevića, autor postolja ure Marijana Paića - skulptura Sunčev vjetar (kružni tok prije Višnjana, prema Deklevima i Zvjezdarnici), autor skulpture je Korado Korlević, izvođač je Mario Kovač, postavljena je u svibnju 2021. godine

1.3. Turistička zajednica Općine Višnjan

Turističke zajednice su organizacije koje djeluju po načelu destinacijskog menadžmenta, a osnivaju se radi promicanja i razvoja turizma Republike Hrvatske i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske usluge i usluge u turizmu ili obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom na način da upravljaju destinacijom na razini za koju su osnovane.

Lokalnu turističku zajednicu osnivaju njezini članovi, dok postupak pripreme osnivanja i sazivanje osnivačke skupštine provodi općinski načelnik ili gradonačelnik u suradnji s regionalnom turističkom zajednicom. Osnivanje lokalne turističke zajednice na razini jedne jedinice lokalne samouprave može pokrenuti općinski načelnik/gradonačelnik inicijativom.

Turistička zajednica je pravna osoba. Turistička zajednica ne može započeti s djelovanjem prije stjecanja pravne osobnosti. Prava i obveze turističke zajednice utvrđuju se Zakonom o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (»Narodne novine«, broj 52/19, 42/20) i statutom turističke zajednice.

Turistička zajednica Općine Višnjan upisana je u Upisnik turističkih zajednica koji vodi ministarstvo nadležno za poslove turizma, pod upisnim brojem 215, temeljem rješenja KLASA: UP/I-334-03/11-02/66, URBROJ: 529-05-12-3 od 23. studenoga 2012. godine.

Skupština Turističke zajednice Općine Višnjan uz prethodnu suglasnost Ministarstva turizma i sporta na sjednici održanoj 17. studenog 2021. godine donijela je Statut Turističke zajednice Općine Višnjan (»Službeni glasnik Općine Višnjan«, broj 6/21).

Statut turističke zajednice sadrži odredbe o:

- nazivu i sjedištu turističke zajednice,
- zadaćama turističke zajednice,
- pravima, obvezama i odgovornosti članova turističke zajednice,
- načinu predstavljanja i zastupanja turističke zajednice,
- razlozima i postupku razrješenja direktora turističke zajednice,
- djelokrugu, ustrojstvu, načinu izbora i opoziva, mandatu te odgovornosti članova tijela,
- načinu odlučivanja u turističkoj zajednici i tijelima turističke zajednice,
- načinu ostvarivanja javnosti rada,
- načinu donošenja statuta i drugih općih akata,
- imovini, načinu stjecanja imovine i raspolaganju imovinom,
- postupku s imovinom u slučaju prestanka turističke zajednice,
- drugim pitanjima važnim za rad turističke zajednice

Regulativni i službeni dokumenti TZO Višnjan su:

- Statut Turističke zajednice Općine Višnjan,
- Izmjene i dopune Statuta Turističke zajednice Općine Višnjan,
- Program rada Turističke zajednice Općine Višnjan za 2025. godinu,
- Izmjene i dopune Programa rada za 2025. godinu,
- Odluka o visini turističke pristojbe po osobi i noćenju i visini godišnjeg paušalnog iznosa turističke pristojbe za općine i gradove na području Istarske županije za 2025. godinu,
- Odluka o visini paušalnog poreza na djelatnosti iznajmljivanja i smještaja u turizmu (»Službeni glasnik Općine Višnjan«, broj 1/25),
- Odluka o privremenom ograničenju izvođenja radova (Službeni glasnik Općine Višnjan, broj 6/24)

Izvještajni akti TZO Višnjan su:

- Izvješće o izvršenju Programa rada Turističke zajednice Općine Višnjan za 2024. godinu,
- Izvješće o provedenom nadzoru skupštine Turističke zajednice Općine Višnjan za 2024. godinu

1.4. Članovi tijela turističke zajednice i članovi lokalne turističke zajednice

Tijela turističke zajednice su skupština, turističko vijeće i predsjednik turističke zajednice.

Članovi tijela turističke zajednice i predsjednik turističke zajednice osobno su odgovorni za zakonito i savjesno obavljanje svojih dužnosti. Mandat članova tijela turističke zajednice traje četiri godine, a članovi mogu biti ponovno birani ili imenovani.

Skupština Turističke zajednice:

- Silvano Ritossa,
- Ana Mladenić (MEDIA KONZALTING d.o.o.,)
- Gräfin Von Bismarck- Schönhausen Charlotte,
- Nataša Fabac Berljafa,
- Marino Milokanović (NOCTURNUS d.o.o.,)
- Bernard Deklić (VINO ARTIS d.o.o.,)
- Sandro Dimač (DIMAC d.o.o.,)
- Inaar Gušmirovičova (HOME STORY ONLY j.d.o.o.)
- Nedeljko Radovčić (LUK-AUTO d.o.o.,)
- Peter Poletti (POLETTI G.M.G. d.o.o.,)

Turističko vijeće :

- Silvano Ritossa,
- Ana Mladenić (MEDIA KONZALTING d.o.o.),
- Gräfin Von Bismarck- Schönhausen Charlotte,
- Marino Milokanović (NOCTURNUS d.o.o.),
- Sandro Dimač (DIMAC d.o.o.,),
- Inaar Gušmirovičova (HOME STORY ONLY j.d.o.o.),
- Nedeljko Radovčić (LUK-AUTO d.o.o.),
- Peter Poletti (POLETTI G.M.G. d.o.o.).

Članovi lokalne turističke zajednice mogu biti obvezni i dragovoljni. Obvezni članovi lokalne turističke zajednice su sve pravne i fizičke osobe koje na području za koje se osniva lokalna turistička zajednica imaju sjedište, podružnicu, pogon, objekt u kojem se pružaju usluge, ili prebivalište te koje trajno ili sezonski ostvaruju prihod pružanjem ugostiteljskih usluga i usluga u turizmu ili obavljaju djelatnost koja ima korist od turizma, odnosno na čije prihode turizam ima utjecaj.

Članovi lokalne turističke zajednice plaćaju članarinu turističkoj zajednici. Članstvo u lokalnoj turističkoj zajednici počinje danom osnivanja turističke zajednice ili danom početka obavljanja djelatnosti pravne i fizičke osobe na području za koje se osniva lokalna turistička zajednica.

Obvezni članovi lokalne turističke zajednice, odnosno njihovi predstavnici, mogu birati i biti birani u tijela turističke zajednice.

Pravne i fizičke osobe plaćaju članarinu lokalnoj turističkoj zajednici u skladu s posebnim propisom koji uređuje članarine u turističkim zajednicama. Visina članarine koju plaća pravna i fizička osoba ovisi o skupini u koju je razvrstana djelatnost kojom se pravna ili fizička osoba bavi te o pripadajućoj stopi za obračun i plaćanje članarine. Iznos članarine u TZO Višnjan utvrđen je Zakonom o članarinama u turističkim zajednicama, a stope plaćanja članarine navedene su u tablici broj 1.

Tablica 1. Stope po kojima se plaća članarina

Prva skupina	0,14212
Druga skupina	0,11367
Treća skupina	0,08527
Četvrta skupina	0,02842
Peta skupina	0,01705

1.5. Zadaće lokalne turističke zajednice

Zadaće lokalne turističke zajednice, kao lokalne destinacijske menadžment organizacije, su sljedeće:

1. *Razvoj proizvoda*
2. *Informacije i istraživanja i*
3. *Distribucija*

Direktora turističke zajednice imenuje turističko vijeće na razdoblje od četiri godine. Direktor zastupa turističku zajednicu, organizira i rukovodi radom i poslovanjem turističke zajednice te provodi odluke turističkog vijeća. U granicama svojih ovlasti, odgovoran je za poslovanje turističke zajednice i zakonitost rada. Za svoj rad direktor odgovara turističkom vijeću i predsjedniku turističke zajednice. Također, direktor i radnici koji obavljaju stručne poslove u turističkoj zajednici moraju imati položen stručni ispit za rad u turističkoj zajednici.

1.6. Suradnja jedinice lokalne samouprave i turističke zajednice

Jedinica lokalne samouprave u okviru svog samoupravnog djelokruga posebno vodi brigu o osiguranju uvjeta za razvoj turizma, a osobito o uređenju naselja, javnoj turističkoj infrastrukturi, zaštiti okoliša, prirodnoj i kulturnoj baštini i slično. Lokalne turističke zajednice surađuju s tijelima jedinica lokalne samouprave u sljedećim aktivnostima:

- dogovaraju zajedničko korištenje sredstava turističke pristojbe koja se doznačuju jedinici/jedinicama lokalne samouprave za poboljšanje uvjeta boravka turista,
- surađuju u izradi planova razvoja turizma u jedinici lokalne samouprave, najkasnije do roka utvrđenog posebnim propisima za donošenje proračuna jedinice lokalne samouprave,
- prate turistički promet te prijavu i odjavu turista,
- surađuju pri odlučivanju o radnom vremenu ugostiteljskih objekata sukladno posebnim propisima koji uređuju ugostiteljsku djelatnost,
- surađuju u drugim pitanjima vezanim uz razvoj turizma.

ANALIZA STANJA

- Popis turističkih proizvoda i usluga
- Resursna osnova
- Javna turistička infrastruktura
- Komunalna infrastruktura
- Prometna infrastruktura
- Stanje digitalizacije
- Pristupačnost osobama s invaliditetom
- Organiziranost i dostupnost usluga
- Analiza ljudskih potencijala
- Analiza komunikacijskih aktivnosti
- Analiza konkurencije

2. ANALIZA STANJA

Analiza stanja u planu upravljanja destinacijom je temeljni korak u procesu planiranja i upravljanja turističkom destinacijom. Riječ je o detaljnom istraživanju i procjeni postojećih uvjeta destinacije s ciljem identificiranja trenutnih resursa, potencijala, izazova, prilika i prijetnji. Ova analiza pruža ključne informacije potrebne za oblikovanje mjera koje će poticati razvoj turizma u skladu s održivim principima.

Općina Višnjan nalazi se u zapadnom dijelu Istre, svega 14 kilometara od Poreča. Smještena je na blagoj uzvisini od 244 metra nadmorske visine, okružena livadama, šumama i plodnim oranicama. Na njezinu području nalazi se 56 manjih naselja s ukupno oko 2.096 stanovnika.

Stanovništvo se tradicionalno bavi poljoprivredom, osobito uzgojem maslina, vinove loze, voća, stočarstvom i pčelarstvom. Zbog raznolike topografije i mikroklimatskih uvjeta, Višnjan ima odlične uvjete za proizvodnju visokokvalitetnih poljoprivrednih proizvoda. U dolinama se razvija ratarstvo, dok brežuljci i šumski predjeli pogoduju uzgoju tipičnih mediteranskih kultura.

U posljednje vrijeme razvija se turizam, potaknut prirodnim ljepotama, kulturnim manifestacijama i gastronomskom ponudom. Višnjan je sve zanimljiviji posjetiteljima koji traže mir, aktivnosti na otvorenom i autentičan doživljaj Istre. Popularne su šetnje, biciklizam, promatranje ptica te istraživanje kanjona i dolina bogatih florom i faunom.

Iako nije na samoj obali, blizina Jadranskog mora omogućuje brz pristup plažama, što dodatno povećava atraktivnost područja za život i turizam.

U sljedećoj tablici su navedena naselja koja obuhvaćaju područje Općine Višnjan:

Tablica 2. Naselja u sastavu Općine Višnjan

Naselja u sastavu Općine Višnjan	
Anžići	Maretići
Babudri	Markovac/San Marco
Bačva	Milanezi
Barat/Baratto	Prašćari
Barići	Prhat
Baškoti	Prkovići
Benčani/Benzani	Pršurići
Bokići	Radoši kod Višnjana
Broskvari	Radovani
Bucalovići/Gracchi	Rafaeli
Bujarići	Rapavel
Butori	Ribarići
Cerion	Sinožići
Cvitani	Smolici
Deklevi/Declevi	Srebrnići
Diklići	Strpačići/Sterpazzi
Fabci	Sveti Ivan
Farini/Farini	Štuti/Stutti
Gambetići	Tićan
Kelci	Tripari
Kočići	Vejaki

Kolumbera	Višnjan/Visignano
Korlevići	Vranići kod Višnjana
Košutići	Vrhjani
Kurjavići	Zoričići
Legovići/Legovi	Ženodraga
Majkusi	Žikovići
Mališi	Žužići

2.1. Glavni elementi analize stanja u planu upravljanja destinacijom

Glavni elementi analize stanja u planu upravljanja destinacijom obično obuhvaćaju sljedeće aspekte:

1. Definiranje ciljeva analize - precizno definiranje ciljeva analize kako bi se usmjerilo istraživanje prema specifičnim aspektima destinacije,
2. Prikupljanje podataka - podaci se prikupljaju iz raznih izvora, uključujući statističke podatke, postojeće studije, intervjue s ključnim dionicima, ankete lokalnog stanovništva i turista te promatranja na terenu,
3. Analiza i vrednovanje turističke resursne osnove:

- Resursna osnova - identifikacija prirodnih i kulturnih resursa, kao i ekonomski potencijal destinacije
- Turistička atrakcija - analiza broja, vrste i kvalitete atrakcija (prirodne, kulturne, povijesne) te njihov potencijal za privlačenje posjetitelja
- Prometna i komunalna infrastruktura - ocjena povezanosti destinacije, dostupnosti i kvalitete ključne infrastrukture
- Prirodna i prostorna obilježja - procjena utjecaja turizma na okoliš i prostor te usklađenost s prostornim planovima

4. Izrada izvješća o provedenoj analizi - zaključci analize se integriraju u sveobuhvatno izvješće koje sadrži ključne podatke i informacije potrebne za oblikovanje strategija i mjera unaprjeđenja destinacije, a koje na koncu postaje osnova za planiranje budućeg razvoja.

Svrha analize stanja u planu upravljanja destinacijom:

- Identificirati prednosti koje treba iskoristiti i slabosti koje treba riješiti,
- Prepoznati prilike za daljnji razvoj turističke ponude,
- Utvrditi prijetnje koje mogu ograničiti razvoj destinacije,
- Stvoriti podlogu za strateško planiranje koje uključuje mjere i aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje turističkog proizvoda, infrastrukture, resursa i održivosti.

Ova analiza daje uvid u trenutnu turističku ponudu, resurse, infrastrukturu, atrakcije te potencijal za daljnji razvoj. Služi kao osnova za planiranje mjera i aktivnosti koje će poboljšati turističku ponudu i upravljanje destinacijom.

Cilj analize upravljanja destinacijom Općine Višnjan je procijeniti trenutne uvjete i potencijale destinacije s ciljem održivog razvoja turizma koji će pridonijeti gospodarskom rastu, očuvanju kulturnih i prirodnih resursa te poboljšanju kvalitete života lokalnog stanovništva. Analiza će omogućiti donošenje informiranih odluka o budućim mjerama koje će unaprijediti turističku ponudu, infrastrukturu i imidž destinacije, uz istovremeno očuvanje identiteta i okoliša Općine Višnjan.

Analiza stanja uključuje analizu tržišta te polaznih gospodarskih, društvenih, prirodnih i prostornih elemenata destinacije, a osobito:

- popis turističkih proizvoda i usluga,
- analizu resursne osnove,
- analizu javne turističke infrastrukture,
- analizu komunalne infrastrukture,
- analizu prometne infrastrukture,
- analizu stanja digitalizacije,
- analizu stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom,
- analizu organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji (javne usluge i servisi),
- analizu stanja i potreba ljudskih potencijala,
- analizu komunikacijskih aktivnosti,
- analizu konkurencije,
- izvješće o provedenoj analizi stanja.

Za svaki pojedini element uključen u analizu stanja potrebno je uzeti u obzir broj i vrstu, kvalitetu, posebnosti, promjene i izazove te identifikaciju tržišnih trendova i potencijala turističkih proizvoda.

2.2. Analiza elemenata turističke destinacije

Analiza elemenata turističke destinacije obuhvaća ključne aspekte koji privlače posjetitelje, uključujući prirodne ljepote, kulturnu baštinu, infrastrukturu, smještaj i usluge. Evaluiraju se turistički resursi, kvaliteta usluga, transportna dostupnost i marketinške aktivnosti. Cilj je identificirati prednosti i slabosti destinacije te stvoriti strategije za održivi razvoj turizma.

2.2.1. Analiza turističkih proizvoda i usluga

Područje Općine Višnjan prepoznatljivo je po zelenim livadama, maslinicima, vinogradima i očuvanoj prirodi. Prirodne ljepote i bogata povijesna baština predstavljaju temelj turističke ponude destinacije. U analizi atrakcija razmatraju se njihova brojnost, tipologija, kvaliteta, specifičnosti te izazovi u kontekstu aktualnih tržišnih trendova i razvojnih potencijala.

Tablica 3. Turistički kapaciteti po vrstama objekata

Smještaj		
Opis	Nekomercijalni smještaj	96
	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	2
	Objekti u domaćinstvu	184

Smještaj u Općini Višnjan odlikuje se visokom kvalitetom, s naglaskom na privatni i ruralni turizam. Objekti su moderno opremljeni, ali čuvaju autentičan istarski stil, što privlači goste koji traže mir, prirodu i originalno iskustvo. Tradicionalna arhitektura i sklad s krajolikom dodatno doprinose vrijednosti smještaja. Općina planira očuvati taj identitet, uključujući i zabranu gradnje kuća bez krovova koje narušavaju izgled sela.

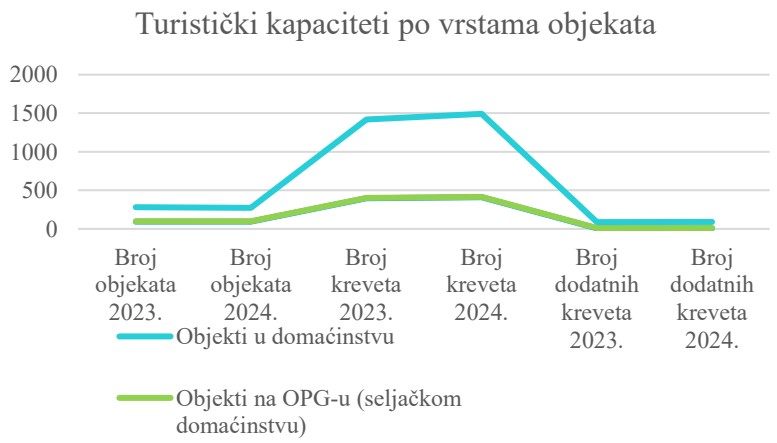

Višnjan se razvija kao destinacija za obiteljski, luksuzni i održivi turizam, u skladu s filozofijom „sporog putovanja“. Umjesto masovnog turizma, potiče se autentičnost i privatnost, što je njegova konkurentska prednost. Prioritet ostaje očuvanje prostora, tradicije i kvalitete života. Hrana i vino sve su važniji motivi dolaska – posjetitelji žele kušati lokalne proizvode, posjetiti vinarije i OPG-ove te sudjelovati u berbama.

Višnjan ima izražen interpretacijski i promotivni potencijal. Suradnja između pružatelja smještaja i lokalnih proizvođača može dodatno obogatiti ponudu Općine.

Tablica 4. Popis ugostiteljskih objekata na području općine Višnjan

Ugostiteljstvo		
Broj i vrsta	Restorani i konobe	- Konoba Farini - Konoba Borgonja - Pizzeria Vicinius

		- Konoba Bačva	
	Caffe barovi	- Caffe Bar Placa	
	Vinarije i OPG-ovi	- Vina Bernobić - Vina Denis Bernobić - Vina Dean - Vina Matić - Vina Poleis - Vina Poletti - Vina Prodan - Pjenušci Peršurić - Vina Pulin - Vina Radovan - Vina Vicinim - Vina Željko Žiković - Vina Žiković - Vina Guido - Vina Starić - Vina Koraca	- OPG Bernobich - OPG Andrea Cossetto - OPG Mario Peršurić

Ugostiteljski objekti u Višnjanu nude tradicionalnu istarsku kuhinju, oslanjajući se na domaće recepte i svježe lokalne namirnice. Mnogi restorani i konobe surađuju s obližnjim OPG-ovima, čime dodatno podupiru lokalnu proizvodnju i gostima pružaju autentično gastronomsko iskustvo.

Iako je broj ugostiteljskih objekata u Općini Višnjan manji, ponuda je kvalitetna i usmjerena na domaću kuhinju visoke razine. Dio objekata radi sezonski, što ograničava dostupnost usluga tijekom zimskih mjeseci, no upravo u tome leži prostor za daljnji razvoj.

Višnjan ima značajan potencijal za širenje ugostiteljske ponude, osobito u smjeru eno-gastro turizma. Time bi se dodatno obogatila turistička ponuda i istovremeno pridonijelo jačanju lokalnog gospodarstva.

Tablica 5. Popis turističkih atrakcija na području općine Višnjan

Turističke atrakcije	
Opis	- Kulturno-povijesne atrakcije: Stari grad Višnjan, Crkva sv. Kvirika i Julite, Crkva sv. Jurja, Crkva sv. Antuna, Crkva sv. Marije Magdalene, Crkva sv. Roka, Crkva sv. Matije apostola, Crkva Karmelske Gospe, Crkva sv. Jakova apostola, Crkva sv. Pantaleona, Crkva sv. Blaža, Spomen područje Tičan. - Znanstveno-edukativne i astronomske atrakcije: Zvjezdarnica Višnjan (Tićan) - Agroturističke atrakcije: Seoska domaćinstva i maslinici nude turistima priliku za sudjelovanje u ruralnim i poljoprivrednim aktivnostima.

Višnjan nudi autentičan istarski doživljaj kroz spoj tradicije, prirode i kulture. Dobro očuvani povijesni objekti, bogata baština i lokalne delicije poput vina, maslinova ulja i pršuta oblikuju prepoznatljiv identitet regije. Prirodni resursi – maslinici, vinogradi i zeleno okruženje – uz mogućnosti za šetnje i biciklizam, čine ga idealnim za razvoj održivog i ekoturizma.

Zvjezdarnica je jedinstvena atrakcija s međunarodnim ugledom, a znanstveni i edukativni sadržaji privlače brojne posjetitelje, s potencijalom širenja prema širem turističkom tržištu.

Kako bi Višnjan zadržao konkurentnost, važno je ulagati u infrastrukturu, digitalizaciju sadržaja i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa. Potrebno je bolje označiti staze i razvijati mobilne vodiče za posjetitelje. Unatoč slabijem međunarodnom pozicioniranju, Višnjan ima jasan potencijal – sve više turista traži autentična iskustva, mir i povezanost s lokalnom zajednicom.

Rastući interes za lokalnu gastronomiju i kulturni turizam otvara prilike za organizaciju gastro tura, festivala vina i maslinova ulja, kao i kulturnih događanja koja povezuju tradiciju i suvremenost.

Tablica 6. Popis turističkih usluga na području općine Višnjan

Turističke usluge	
Opis	- Turističke usluge na području Općine Višnjan pružaju Turistička zajednica i Turističko-informativni centar, koji posjetiteljima nude informacije o smještaju, atrakcijama, događanjima i lokalnoj gastro ponudi. Osim informiranja, bave se distribucijom promotivnih materijala, organizacijom i promocijom manifestacija, razvojem tematskih ruta te surađuju s lokalnim iznajmljivačima, OPG-ovima i ugostiteljima. Također vode promociju destinacije putem weba i društvenih mreža, prate turističke statistike i pružaju podršku u razvoju turističke ponude.

Turistička zajednica Općine Višnjan aktivno radi na promociji destinacije na domaćem i međunarodnom tržištu, surađuje s lokalnim dionicima te razvija sadržaje i manifestacije kako bi privukla posjetitelje. Tijekom cijele godine organiziraju se razne kulturne i zabavne manifestacije, uključujući sajmove lokalnih proizvoda, događanja vezana uz baštinu te aktivnosti povezane s astronomskim centrom. Turističko-informativni centar dodatno promiče lokalne običaje, tradiciju i gastronomiju, naglašavajući autentičnost ponude.

Među glavnim izazovima s kojima se zajednica suočava su sezonalnost turizma, konkurencija, održavanje visoke razine usluga, potreba za kontinuiranom edukacijom i modernizacijom kroz informatizaciju. Uspjeh u budućnosti ovisit će o sposobnosti prilagodbe tržišnim trendovima i učinkovitom korištenju lokalnih potencijala. Poseban naglasak stavlja se na održivost, digitalizaciju i razvoj autentičnih iskustava.

2.2.2. Analiza popisa resursne osnove

Popis resursne osnove Općine Višnjan obuhvaća prirodne i kulturne infrastrukturne resurse koji su temelj za razvoj turizma. Prilikom izrade takvog popisa potrebno je uzeti u obzir broj i vrstu resursa, njihovu kvalitetu, posebnosti te promjene i izazove s kojima se destinacija suočava. Također, važno je identificirati tržišne trendove i potencijalne turističke proizvode koji se mogu razviti na temelju ovih resursa.

Tablica 7. Popis resursne osnove - kulturna baština

Popis resursne osnove Općine Višnjan	
Kulturna baština	
Opis	- Bogatu kulturnu baštinu Općine Višnjan čine tradicionalna arhitektura, brojne istarske kamene kuće, kažuni su simbol tradicijske ruralne arhitekture u Istri.

	- Vjerska baština Crkva sv. Kvirika i Julite - glavna župna crkva u Višnjanu s bogatom unutrašnjošću i baroknom arhitekturom te Crkva sv. Antuna. - Višnjan održava niz lokalnih manifestacija, kao što su tradicionalni sajmovi festivali posvećeni vinu, maslinovom ulju i poljoprivrednim proizvodima. Ove manifestacije pružaju priliku za očuvanje lokalne kulture i promociju autohtonih proizvoda.

Kulturnu baštinu Općine Višnjan čine tradicionalna istarska arhitektura, kamene kuće i kažuni kao simboli ruralne gradnje. Vjerski objekti, poput župne crkve sv. Kvirika i Julite, crkve sv. Antuna važan su dio lokalnog identiteta. Ističu se i crkva sv. Jurja (Radovani), sv. Roka (Saline), Karmelske Gospe i sv. Jakova apostola (Bačva) te sv. Pantaleona (Tičan), koje svjedoče o bogatoj povijesti naselja.

Povijesna baština Višnjana ima velik turistički potencijal, ali je još nedovoljno iskorištena. Potrebna su daljnja ulaganja u obnovu spomenika i razvoj kulturno-edukativnih sadržaja, osobito uz sve veći interes za kulturna i tematska putovanja.

Tablica 8. Popis resursne osnove – prirodni resursi

Prirodni resursi	
Opis	- Krajolik Višnjana, s brojnim vinogradima i maslinicima, idealan je za razvoj agroturizma. Tradicionalna proizvodnja vina i maslinova ulja, uz autohtone sorte, nudi potencijal za autentičnu turističku ponudu. - Okolica pruža mogućnosti za ekoturizam, šetnje i biciklizam. Očuvanje prirodnih područja ključno je za privlačenje gostiju koji traže mir i prirodu. - Područje je bogato autohtonim biljnim i životinjskim vrstama, čije očuvanje doprinosi ekološkoj ravnoteži i kvaliteti turističke ponude.

Višnjan se odlikuje očuvanom prirodom, čistim zrakom i ekološki čistim područjima bogatim florom i faunom. Područje je idealno za razvoj ekoturizma, ruralnog i poljoprivrednog turizma, a posebno pogoduje razvoju biciklističkih i pješačkih staza.

Glavni izazovi vezani su uz očuvanje ekološke ravnoteže uslijed rasta turističke aktivnosti, kao i klimatske promjene koje zahtijevaju održivo korištenje prirodnih resursa. Rastući interes za ekoturizam i agroturizam otvara nove prilike za promociju zdravog načina života u prirodnom okruženju.

IZVOR BADAVCA

Badavca je vrijedan prirodni, kulturni i društveni fenomen. Iako se nalazi na razmeđi triju općina – Višnjana, Karojbe i Tinjana – u zemljišnim knjigama izvor pripada Općini Višnjan. Ovaj izvor opisan je u Istarskom razvodu kao drugo mjesto razgraničenja Motovunskog i Trviškog komuna. Tom su prilikom sudionici razvoda na kamenu urezali križ, koji je vidljiv i danas. Na području oko izvora postavljeni su rustikalni kameni spomenici na kojima su uklesane neke upečatljive misli zapisane prije 700 godina.

Posebnu vrijednost ovom prostoru daju pješačke i biciklističke staze koje se od Badavce šire na sve četiri strane, čineći je svojevrsnim križanjem i prirodnim okupljalištem. To je mjesto susreta, kretanja i povezivanja. Književni susret Badavca njeguje istarski folklor i tradiciju. Na manifestaciji redovito nastupaju domaća i gostujuća folklorna društva, a Višnjan je posebno ponosan na učeničku folklornu skupinu iz Osnovne škole Jože Šurana Višnjan, koja svojim nastupima čuva i prenosi baštinu mlađim generacijama.

Uz promišljeno ulaganje i daljnji razvoj ove priče, Badavca ima potencijal postati važna točka kulturnog interesa, osobito u predsezoni. Tada je priobalje puno turista koji traže kvalitetne i autentične kulturne sadržaje u unutrašnjosti Istre.

2.2.3. Analiza javne turističke infrastrukture

Analiza javne turističke infrastrukture obuhvaća ključne elemente koji omogućuju razvoj turizma na nekom području. Primarna infrastruktura uključuje biciklističke rute i prateću opremu, planinarske i tematske staze, odmorišta, vidikovce, kupališta, centre za posjetitelje, info ploče i turističku signalizaciju. Sekundarnu infrastrukturu čine arheološka nalazišta, povijesni spomenici, speleološki objekti, sportski sadržaji na otvorenom, sanitarni čvorovi, pristupne ceste te objekti kulturno-povijesne važnosti poput rodnih kuća poznatih osoba.

Tablica 9. Primarna turistička infrastruktura

Primarna turistička infrastruktura	

Opis	- Biciklističke rute na području Općine Višnjan su:
	  - Zvjezdana staza – prolazi kroz mjesta Višnjan, Tićan i Deklevi
	  - Staza Parenzana
	- Ostale staze:
	  - Sovina staza
	  - Staza venecijanskog lava
	  - Staza lokava (uređena pješačka i biciklistička staza koja prolazi putem 8 bitnih lokava unutar Općine Višnjan)
	- Zvjezdarnica Višnjan
	- Općina Višnjan raspolaže sportskim objektima, uključujući nogometno igralište, boćalište i streljanu koji su dostupni lokalnom stanovništvu i posjetiteljima.

Biciklističke rute i planinarske staze u Višnjanu vode kroz netaknutu prirodu i slikovite pejzaže, a čisti zrak dodatno doprinosi kvaliteti boravka. Zvjezdarnica, međunarodno priznata po istraživanju asteroida i edukaciji mladih, daje destinaciji poseban identitet. Višnjan nudi miran i autentičan doživljaj, s naglaskom na ruralni turizam i prirodne ljepote.

Iako takav pristup privlači sve više posjetitelja, izazov ostaje proširiti smještajne kapacitete i obogatiti ponudu, a da se pritom očuva lokalna tradicija i ekološka ravnoteža. Tržišni trendovi pokazuju rast interesa za održivi i ruralni turizam, a Višnjan ima velik potencijal u razvoju agroturizma, vinskih ruta i astronomskog turizma.

ZVJEZDANA STAZA

Ime „Zvjezdana“ staza dobila je po međunarodno poznatoj Zvjezdarnici Višnjan, koja već više od 30 godina djeluje u Višnjanu, odnosno u mjestu Tićan gdje se nalazi novi opservatorij. S više od 1400 otkrivenih nebeskih tijela, Zvjezdarnica Višnjan jedna je od najproduktivnijih na svijetu i jedna od najistaknutijih znanstvenih institucija u Hrvatskoj.

Start i cilj ove obiteljske staze nalaze se u središtu Višnjana, na trgu ispred općinske vijećnice, na mjestu gdje se nekada nalazio prvi teleskop. Ruta kreće iz centra kroz grad prema sportskom igralištu,

zatim skreće lijevo na šumski put koji vodi do makadamske ceste usporedne s autocestom. Nakon kraćeg uspona, uz pogled na Višnjan, dolazi se do sela Baškoti.

Slijedi vožnja kroz šumu Dubravu, nekad poznatu po brojnim nalazištima boksita, čiji se tragovi i danas mogu vidjeti u obliku velikih iskopina uz stazu. Na kraju šumskog puta stiže se u Tićan, gdje se nalazi nova zgrada zvjezdarnice s kupolom teleskopa, kao i instalacija „Kameni krug“, inspirirana poznatim Stonehengeom. Riječ je o funkcionalnoj rekonstrukciji prapovijesnog svetišta i sunčanog opservatorija s arheološkog nalazišta Mali sv. Anđeo u blizini Poreča.

Nakon Tićana slijedi lagani spust prema Višnjanu, kroz sjenovite istarske šume i polja lavande oko sela Deklevi.

Tablica 10. Sekundarna turistička infrastruktura

Sekundarna turistička infrastruktura	
Opis	- Gradina Monte Mez (Nez) - prapovijesni lokalitet - Gradina Petrovac (Pedrovac) - prapovijesni lokalitet - Gradina Višnjan (Stari grad) - prapovijesni lokalitet - Dijan, nestalo naselje, arheološki lokalitet, rimsko razdoblje - Bačva - Mt. Avra (Montavra) - rimska cesta - Spomen područje Tičan - Skulptura "Od labure do zvijezda", omaž tehnologiji autora Marijana Paića. Premještena iz Krunčići u Višnjan 2001. Donator Vojislav Matić. - Skulptura i sunčana ura "Sunčev tron", Trg Antuna Korlevića, autor postolja ure Marijana Paića. Skulpturu prate kontroverze od samog začetka realizacije. - Štuti, Hrast medunac (Quercus pubescens) - spomenik prirode, - Skulptura Sunčev vjetar (kružni tok prije Višnjana, prema Deklevima i Zvjezdarnici), autor skulpture je Korado Korlević, izvođač je Mario Kovač, postavljena je u svibnju 2021. godine

Posebnosti ovih lokaliteta leže u spoju povijesti, prirode i suvremene umjetnosti, što Višnjanu daje poseban identitet. Ipak, mnogi sadržaji nisu dovoljno istaknuti ni valorizirani, a izazovi uključuju lošu vidljivost, ograničenu pristupačnost i potrebu za boljom interpretacijom. Uz ulaganja u označavanje i obnovu, ovi lokaliteti imaju potencijal za razvoj tematskih ruta, kulturno-edukativnih sadržaja i dodatno obogaćivanje ruralne i ekoturističke ponude.

SKULPTURA „SUNČEV VJETAR“

Skulptura „Sunčev vjetar“ djelo je prof. Korada Korevića. Postavljena je na kružnom toku Višnjan u svibnju 2021. godine.

Kratki opis:

“Tema Sunca kao izvora života tisućljećima je ishodište religija te nepresušna inspiracija umjetnicima u svim sferama. Stoljećima unatrag, ono postaje središte planetarnog sustava dok se u najnovije vrijeme otvaraju nove vizure i spoznaje i priča tu dobiva zaplet i širinu. Naime, postoji „nevidljivo Sunce“, Sunce koje nadmoćno eruptira golom oku nevidljive koronalne izbačaje i geomagnetske oluje, Sunce koje „probija zid“ zid new age poklonika i ruši uvjerenja koja su nekad prevladavala. Taj novi, gotovo radikalni pogled na Sunce i njegovu blisku okolinu, to je ono što simbolički predstavlja ova skulptura. Sunce umotano u niti magnetskih silnica oko kojih se kovitlaju pramenovi plazme, elektroni koji žele raskinuti okove i pobjeći daleko, u pravcu dubokog svemira i dalje. U pravcu planeta streme subatomske čestice poput protona kojih beskonačan broj formira protonski vjetar i juri prema zvijezdama. I na svom putu stiže do nas, do Zemlje. Nazivamo to Sunčevim vjetrom. I dok se Sunce bude dizalo na istočnom obzoru Višnjana, tamo će ponosno stajati skulptura “Sunčev vjetar”.

Prema istraživanju provedenom od strane autora, trenutno u svijetu ne postoji skulptura posvećena sunčevom vjetru i samome Suncu. Sama skulptura i nije zamišljena kao „samostalna“ već modularnog karaktera, mogućnosti nadogradnje su brojne uzimajući u obzir širi prostorni kontekst. Mogućnosti postoje u smjeru kompletiranja serije skulptura pod nazivom „Šetnica Sunčevim sustavom“, a čija bi ova skulptura „Sunčev vjetar“ bila središnja točka.[1]

2.2.4. Analiza komunalne infrastrukture

Komunalna infrastruktura predstavlja ključni čimbenik u razvoju turizma. Područje Turističke zajednice Općine Višnjan ističe se svojom atraktivnošću, zahvaljujući očuvanoj prirodi, zelenilu, Zvjezdarnici i brojnim kulturnim manifestacijama. Za unaprjeđenje turističke ponude nužan je daljnji razvoj komunalne infrastrukture koja će adekvatno odgovoriti na potrebe lokalnog stanovništva i posjetitelja. U sklopu ove analize razmatrani su broj i tip infrastrukture, razina kvalitete, specifičnosti, postojeće promjene, izazovi te usklađenost s tržišnim trendovima i potencijalima turističkih proizvoda.

[1] https://visnjan.hr/skulptura-suncev-vjetar/

2.2.4.1. Energetska infrastruktura

Energetska infrastruktura u Općini Višnjan temelji se na stabilnoj električnoj opskrbi, razvijenoj plinovodnoj mreži i sve većem fokusu na energetsku učinkovitost. Iako je opskrba pouzdana, izazovi se javljaju u pogledu učinkovitijeg korištenja energije i primjene obnovljivih izvora. Posebnosti sustava uključuju poticanje vlasnika nekretnina na poboljšanje energetske učinkovitosti kroz certifikate te strateški razvoj obnovljivih izvora energije.

Općina aktivno radi na smanjenju potrošnje i povećanju udjela obnovljivih izvora, posebno solarne energije. Promjene i izazovi prate globalne trendove u energetskom sektoru, s naglaskom na održivost. Istovremeno, tržišni potencijali uključuju integraciju održivih rješenja u agroturizam, što dodatno doprinosi cjelokupnom održivom razvoju općine.

2.2.4.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta

Telekomunikacijska infrastruktura u Općini Višnjan obuhvaća fiksnu telefoniju, mobilne mreže i internetske usluge. Iako je fiksna mreža većinom zastarjela, još uvijek je prisutna u mnogim dijelovima. Područje ima dobru pokrivenost mobilnim mrežama, što omogućuje stabilan pristup internetu putem mobilnih uređaja. Razvoj optičkih mreža postavljen je kao prioritet kako bi se povećala dostupnost širokopojasnog interneta s višim brzinama. Uz to, provedene su inicijative za besplatan Wi-Fi na javnim lokacijama, poput trgova i institucija, čime se poboljšava pristup internetu za stanovnike i turiste.

Kvaliteta mreže je u stalnom razvoju, s posebnim naglaskom na modernizaciju postojeće infrastrukture. Međutim, kao i u drugim ruralnim područjima, geografski uvjeti mogu otežati implementaciju u udaljenijim dijelovima općine, što dovodi do neujednačene dostupnosti usluga. Tržišni trendovi pokazuju rastuću potražnju za brzim i pouzdanim internetom, a Višnjan ima potencijal postati digitalno konkurentna destinacija, što može pozitivno utjecati na lokalnu ekonomiju i kvalitetu života.

2.2.4.3. Vodoopskrba i odvodnja

Vodoopskrbni sustav u Općini Višnjan općenito je stabilan i kvalitetan, no u ljetnim mjesecima dolazi do pritiska zbog povećane potrošnje, osobito u udaljenijim dijelovima gdje mreža nije u potpunosti razvijena. Kanalizacijski sustav također nije u cijelosti pokriven, posebno u ruralnim područjima gdje se koriste septičke jame, što predstavlja ekološki rizik.

Općina ulaže u modernizaciju sustava kroz zamjenu zastarjele infrastrukture i poboljšanje pročišćavanja otpadnih voda, no daljnja ulaganja su nužna. S obzirom na rast stanovništva i turizma, potreban je razvoj kapaciteta i prilagodba potrošnji, unatoč ograničenim budžetima. Jedan od važnih tržišnih trendova je digitalizacija – uvođenje pametnih brojila i sustava za praćenje potrošnje može znatno povećati učinkovitost i omogućiti bolje upravljanje vodnim resursima.

2.2.4.4. Gospodarenje otpadom

Gospodarenje otpadom u Općini Višnjan temelji se na sustavu odvojenog prikupljanja otpada i dostupnosti reciklažnih dvorišta. Sustav funkcionira, ali tijekom turističke sezone suočava se s izazovima zbog ograničenih kapaciteta i nedostatne edukacije. Potrebna su dodatna ulaganja u infrastrukturu i informiranje stanovnika i posjetitelja o održivom postupanju s otpadom. Iako je vidljiv napredak, izazovi poput financijskih ograničenja i otpora dijela građana i dalje su prisutni. Tržišni trendovi pokazuju porast interesa za održiva rješenja i eko-turizam, što Višnjanu otvara priliku za jačanje sustava kroz primjenu novih tehnologija i usmjerenost na ekološki prihvatljivo upravljanje otpadom kao dio atraktivne turističke ponude.

2.2.5. Analiza prometne infrastrukture

Prometna infrastruktura je ključna za razvoj turizma, jer omogućuje lakši pristup turističkim atrakcijama i sadržajima. Dobra prometna povezanost, uključujući ceste, biciklističke staze i javni prijevoz, pomaže u privlačenju posjetitelja i potiče mobilnost unutar regije. Osim toga, razvijena prometna infrastruktura doprinosi sigurnosti i udobnosti putnika, što povećava njihovo zadovoljstvo i potiče ponovne posjete.

Tablica 11. Analiza prometne infrastrukture

Analiza prometne infrastrukture Općine Višnjan	
Prometna infrastruktura	
Opis	**GLAVNE PROMETNE VEZE:** ***Istarski ipsilon (A9)*** – Glavna autocesta u Istri prolazi zapadno od Višnjana, a najbliži priključak je oko 1,5 km od samog mjesta. Ova autocesta omogućava brzu vezu prema Puli, Pazinu, Rijeci i slovenskoj granici. **LOKALNE CESTE I POVEZANOST:** ***Državna cesta D302*** – Povezuje Višnjan s Porečom, koji je udaljen oko 12 km. Ova cesta je ključna za lokalni promet i povezanost s obalnim dijelom Istre. ***Županijske ceste (ŽC 5042 i ŽC 5209)*** – - ŽC 5042 povezuje Višnjan s Tićanom i Vižinadom. - ŽC 5209 ide prema Baderni i dalje prema unutrašnjosti Istre. ***Magistralni pravac Pula – Trst – Višnjan*** se nalazi samo 3 km od ove važne prometnice koja povezuje Istru sa Slovenijom i Italijom. ***Cesta Tićan – Višnjan*** – Nedavno obnovljena, što je značajno poboljšalo prometnu povezanost općine s važnim cestovnim pravcima u ovom dijelu Istre.

Prometna infrastruktura u Općini Višnjan općenito je u dobrom stanju, no ruralne i manje prometne ceste zahtijevaju dodatno održavanje i modernizaciju, osobito prema turističkim atrakcijama. Unutarnja povezanost manjih naselja mogla bi se poboljšati, a manjak učinkovitog javnog prijevoza ograničava mobilnost lokalnog stanovništva i turista, posebno onih koji preferiraju održiva rješenja. Autobusni prijevoz nije prilagođen rastućoj turističkoj potražnji, dok parkirališni kapaciteti u središtu Višnjana nisu dovoljni tijekom sezone. Ipak, blizina autoceste predstavlja značajnu prednost za pristupačnost destinacije. Uz rast interesa za cikloturizam i aktivni odmor, razvoj biciklističkih staza i pješačkih ruta, u kombinaciji s boljim javnim prijevozom, može stvoriti održivu i atraktivnu turističku ponudu.

2.2.6. Analiza stanja digitalizacije

Analiza stanja digitalizacije može se definirati kao sustavni pregled i ocjena trenutnog stanja digitalizacije unutar naselja u sastavu Općine Višnjan, s naglaskom na dostupnost, kvalitetu i korištenje digitalnih usluga i infrastrukture te sigurnost i privatnost.

Tablica 12. Analiza stanja digitalizacije

Analiza stanja digitalizacije	
Infrastruktura digitalne tehnologije	
Opis	- Infrastruktura digitalne tehnologije u Općini Višnjan ključna je za podršku lokalnom gospodarstvu i razvoju turizma. Općina ima pristup širokopojasnom internetu, što omogućuje stanovnicima i posjetiteljima korištenje modernih digitalnih usluga. - Na području Općine koriste se popularne platforme kao online rezervacijski sustavi za smještaj

Digitalizacija u Općini Višnjan nalazi se u fazi razvoja, uz vidljive pomake, ali i prostor za daljnje unaprjeđenje. Posebnosti uključuju kontinuirano poboljšanje postojećih mreža, porast digitalne pismenosti i sve veći interes za primjenu pametnih tehnologija u turizmu, upravljanju resursima i svakodnevnom životu.

Ipak, općina se suočava s izazovima poput neujednačene pokrivenosti signalom u ruralnim područjima, ograničenih kapaciteta pojedinih zona te potrebom za većim ulaganjima u infrastrukturu. Ključno je osigurati jednak pristup digitalnim uslugama svim građanima.

Velik potencijal leži u razvoju pametne infrastrukture i digitalnoj promociji turizma kroz virtualne ture, mobilne aplikacije i priče o destinaciji. Digitalni alati mogu dodatno osnažiti lokalno gospodarstvo i povezati proizvođače s posjetiteljima. Ulaganjem u digitalizaciju, Višnjan može postati moderna, pristupačna i tehnološki napredna destinacija, posebno privlačna mlađim i digitalno osviještenim turistima.

2.2.7. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom

Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom odnosi se na sveobuhvatno istraživanje i ocjenu koliko je turistička destinacija prilagođena osobama s različitim vrstama invaliditeta.

Infrastruktura Višnjana nije u potpunosti prilagođena osobama s invaliditetom – jedino Zvjezdarnica Višnjan ima osiguran pristup, dok se vinarije i sakralni objekti često nalaze u starijim zgradama bez rampi ili dizala.

Pristupačni smještaj je također ograničen. Većina privatnih iznajmljivača ne nudi sobe koje su u potpunosti prilagođene osobama s invaliditetom, a sustavna evidencija takvih objekata zasad ne postoji.

Lokalna svijest o važnosti pristupačnog turizma još uvijek je niska, a konkretnije strategije i inicijative u ovom području nisu razvijene. Ipak, postoje realne mogućnosti za poboljšanje – kroz edukaciju lokalnih pružatelja usluga, infrastrukturna ulaganja i suradnju s udrugama osoba s

invaliditetom, Višnjan može značajno unaprijediti svoju pristupačnost i postati inkluzivnija destinacija.

Za početak, preporučuje se ugradnja rampi i spuštanje rubnjaka u središtu mjesta, jasno označavanje parkirnih mjesta za osobe s invaliditetom te razvijanje baze smještaja i atrakcija koje su prilagođene osobama s invaliditetom. Ključno je i uključivanje samih korisnika u planiranje i donošenje odluka kako bi se osiguralo da rješenja odgovaraju stvarnim potrebama.

2.2.8. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji obuhvaća procjenu kako su usluge organizirane, koliko su dostupne stanovnicima i turistima te koliko zadovoljavaju njihove potrebe.

Tablica 13. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Općini Višnjan

Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji			
Organiziranost i dostupnost usluga u destinaciji			
Opis	Općinska uprava	-	Općinska uprava Višnjana pruža administrativne usluge i podršku stanovnicima, uključujući vođenje lokalnih poslova, izdavanje dozvola i potvrda, upravljanje prostornim planiranjem te koordinaciju razvoja lokalne infrastrukture. Nalazi se na adresi Trg slobode 1, Višnjan.
	Dom zdravlja	-	Na području Općine Višnjan postoji ambulanta koja nudi osnovne zdravstvene usluge, uključujući obiteljsku medicinu i stomatološke usluge. Nalazi se na adresi Istarska 36, Višnjan.
	Ljekarne	-	Ljekarna u Višnjanu opskrbljuje stanovnike i posjetitelje lijekovima, pruža ključne zdravstvene usluge za lokalno stanovništvo i posjetitelje, osobito u turističkoj sezoni. Nalazi se na adresi Istarska 35, Višnjan.
	Vrtići i osnovna škola	-	Općina Višnjan ima predškolsku ustanovu (vrtić) i osnovnu školu koje su od izuzetne važnosti za obitelji s djecom. Dječji vrtić nalazi se na adresi Jože Šurana 2a, a Osnovna škola na adresi Istarska 2, Višnjan.
	Policija	-	Policijska postaja osigurava sigurnost građana i turista, uključujući prevenciju kriminala i prometni nadzor. Na području Općine Višnjan nema policijske postaje. Policijske poslove na području Općine Višnjan obavlja Policijska postaja Poreč-Parenzo.
	Vatrogasna služba	-	Na području Općine Višnjan djeluje Dobrovoljno vatrogasno društvo Plamen.
	Civilna zaštita	-	Civilna zaštita Općine Višnjan dio je sustava zaštite i spašavanja na području Republike Hrvatske. Organiziran je radi zaštite ljudi, imovine i okoliša od prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških nesreća i drugih izvanrednih situacija.

Općina Višnjan nudi raznolike usluge koje su uglavnom dobro organizirane i lako dostupne, što pridonosi zadovoljstvu posjetitelja i potiče daljnji razvoj turizma na ovom području. Predstavlja jedinstvenu destinaciju koja objedinjuje lokalnu kulturu, aktivni turizam i održivost, pružajući posjetiteljima autentično iskustvo u prekrasnom istarskom okruženju.

Promjene u organizaciji i dostupnosti usluga u Općini Višnjan uključuju digitalizaciju te potrebu za poboljšanjem pristupačnosti. Glavni izazovi odnose se na prilagodbu infrastrukture, održivost i konkurentnost.

2.2.9. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala

Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala je proces koji uključuje procjenu trenutne situacije u pogledu ljudskih resursa u određenom području, organizaciji ili zajednici. Cilj analize je identificirati postojeće prednosti i slabosti ljudskih potencijala te prepoznati specifične potrebe koje treba zadovoljiti kako bi se poboljšala učinkovitost, razvoj i održivost.

Sukladno nacionalnim tendencijama (Ministarstvo turizma i sporta, Akcijski plan), preporuča se:

- razvoj i prilagodba obrazovnih programa u suradnji s regionalnim centrima kompetentnosti
- uvođenje modela dualnog obrazovanja (suradnja škola i poslodavaca)
- poticanje stipendijskih programa za zanimanja u turizmu
- organizacija stručnih edukacija i radionica na lokalnoj razini
- programi za privlačenje, motiviranje i zadržavanje mladih

Grafikon 1. Ukupan broj zaposlenih u destinaciji i ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u 2024. godini

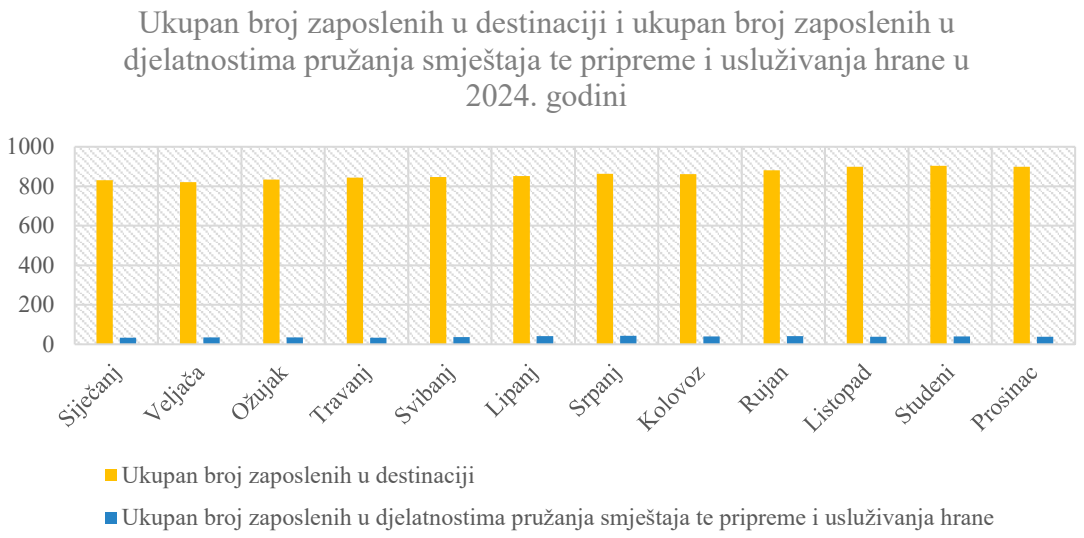

Izvor: Izrada autora, Ministarstvo turizma i sporta

2.2.10. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Analiza komunikacijskih aktivnosti Turističke zajednice usmjerena je na ocjenu učinkovitosti marketinških kampanja, promotivnih materijala i digitalnih kanala u privlačenju turista. Prati se razina angažmana posjetitelja, uspjeh promotivnih događanja i učinak aktivnosti na društvenim mrežama. Na temelju rezultata identificiraju se mogućnosti za poboljšanje komunikacijske strategije, jačanje prepoznatljivosti destinacije i unaprjeđenje cjelokupnog korisničkog iskustva.

Tablica 14. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Analiza komunikacijskih aktivnosti	
Komunikacijske aktivnosti	
Opis	- Ključne aktivnosti u komunikaciji u TZ Višnjan su: - Promocija putem digitalnih kanala - Vođenje službene web stranice koja pruža informacije o turističkim atrakcijama, smještaju, događanjima i lokalnim proizvodima. Aktivnosti na društvenim mrežama (Facebook, Instagram) s ciljem promoviranja ljepota regije, specijaliteta i turističkih usluga. - Organizacija i promocija događanja - Organizacija lokalnih manifestacija i sajmova koji promoviraju kulturnu baštinu, gastronomiju i tradicijske običaje. - Tiskani i digitalni promotivni materijali - Izrada brošura, plakata, vodiča i drugih promotivnih materijala koji informiraju turiste o destinaciji. - Sudjelovanje na turističkim sajmovima.

Kvaliteta komunikacijskih aktivnosti Općine Višnjan ogleda se u usmjerenosti na lokalnu zajednicu, transparentnosti rada te korištenju osnovnih digitalnih kanala poput službene web stranice i društvenih mreža. Iako su informacije uglavnom dostupne, komunikacija još nije dovoljno proaktivna ni strateški usmjerena prema vanjskim javnostima, osobito prema potencijalnim investitorima, mladima i turistima.

Posebnost Višnjana leži u snažnom identitetu vezanom uz astronomiju, znanost, održivi razvoj i ruralni turizam, što pruža odličnu osnovu za diferenciranu komunikacijsku strategiju. Međutim te vrijednosti još nisu u potpunosti iskorištene u brendiranju i promociji Općine.

Promjene i izazovi uključuju potrebu za modernizacijom digitalne komunikacije, bolju koordinaciju između lokalnih aktera (općine, turističke zajednice, poduzetnika), kao i za stvaranjem dosljednog i prepoznatljivog identiteta Višnjana na regionalnoj i nacionalnoj razini.

Tržišni potencijali leže u pozicioniranju Višnjana kao centra znanosti, ruralnog doživljaja i održivog turizma, uz korištenje suvremenih alata komunikacije – digitalnog marketinga, storytellinga, videa, suradnje s influencerima i stvaranja autentičnog sadržaja koji gradi emocionalnu vezu s publikom. S ciljem jačanja vidljivosti i prepoznatljivosti, ključni su strateški pristup, ulaganje u kapacitete i profesionalizacija komunikacije.

2.2.11. Analiza konkurencije

Analiza konkurencije predstavlja ključni korak u određivanju tržišne pozicije destinacije Višnja i postavljanju strateških smjernica za daljnji razvoj turizma. Procjena konkurentnosti temelji se na usporedbi s drugim destinacijama sličnih obilježja – kako u pogledu prirodnih resursa i turističkih proizvoda, tako i u pogledu infrastrukture, kvalitete usluga, upravljanja destinacijom te sposobnosti privlačenja ciljnih tržišnih segmenata. Višnjan je autentična ruralna istarska destinacija unutrašnjosti, usmjerena na obiteljski boravak, mir, prirodu, eno-gastronomiju i aktivni turizam, s izraženom sezonalnošću i dominacijom privatnog smještaja.

❖ *Identifikacija konkurentskih destinacija*

Direktna konkurencija (destinacije sličnog profila i ponude):

- ✓ Motovun,
- ✓ Grožnjan,
- ✓ Svetvinčenat,
- ✓ Tinjan,
- ✓ Karojba.

Ove destinacije slično se pozicioniraju na tržištu – ruralni, kulturni i iskustveni turizam, smještaj u privatnim objektima, manji intenzitet turističkih aktivnosti.

Indirektna konkurencija (destinacije s višom razinom usluge ili različitom specijalizacijom, ali konkuriraju u privlačenju sličnih gostiju):

- ✓ Rovinj (zaleđe i boutique segment) – viša razina usluge i snažan imidž destinacije,
- ✓ Poreč (kulturni i selektivni oblici turizma) – razvijenija infrastruktura i širi spektar sadržaja,
- ✓ Brtonigla – snažno pozicioniranje u eno-gastro segmentu,
- ✓ Oprtalj i sjeverna Istra – razvoj ruralnog luksuza i pejzažno orijentiranog turizma,

- ✓ Pazin – jača infrastruktura i raznovrsniji kulturno-turistički sadržaji.

❖ *Benchmarking – Usporedba ključnih pokazatelja*

Benchmarking nije samo usporedba, već strateški alat koji omogućuje destinaciji da objektivno sagleda svoje jače i slabije strane, identificira dobre prakse drugih destinacija i usmjeri svoj razvoj prema povećanju konkurentnosti. U kontekstu izrade Plana upravljanja turističkom destinacijom, benchmarking pomaže u:

- ✓ određivanju realnih strateških ciljeva,
- ✓ definiranju prioriteta ulaganja,
- ✓ formuliranju diferencijacijskog koncepta brenda,
- ✓ i dugoročno u jačanju tržišne pozicije Višnjana.

Tablica 15. Usporedba ključnih pokazatelja

Pokazatelj	Višnjan (trenutno)	Konkurentske destinacije	Komentar
Broj turističkih noćenja	Najviše u ljetnim mjesecima	Dosta slično, Poreč i Rovinj dominiraju s visokom sezonalnošću i većim brojem noćenja.	Potencijal za produženje boravka turista kroz razvoj kulturnih i vinskih događanja van ljetnih mjeseci.
Struktura smještaja	Dominacija privatnog smještaja (apartmani, sobe)	Raznolikija struktura u konkurenciji (hoteli).	Razviti segmentirani smještaj (manji hoteli, boutique objekti) i proširiti ponudu u segmentu luksuznog turizma.
Prirodno okruženje	Visoka prirodna vrijednost (zelenilo, staze, izvor Badavca).	Slična prirodna osnova kod većine.	Potencijal za oblikovanje specifičnih iskustava (vinske staze) koji ističu autentičnost.
Aktivni turizam	Biciklističke i pješačke staze	Razvijeniji biciklistički i pješački turizam, pogotovo u Motovunu, Grožnjanu i Svetvinčenatu, aktivnosti u Poreču i Rovinju su više usmjerene na obalu i sportove na vodi (jedrenje)	Potencijal za razvoj & digitalnu integraciju
Infrastruktura	Temeljno razvijena, sezonski opterećena	Neke destinacije imaju naprednije sustave (digitalizacija, održivost)	Potencijal za pametna rješenja i upravljanje kapacitetima
Upravljanje destinacijom	Reaktivno, projektnog tipa	Naprednije u destinacijama sa strategijama (npr. Rovinj, Poreč)	Važnost strateškog pristupa upravljanju i brendiranju

❖ *Analiza komunikacijskih strategija konkurencije*

Većina konkurentskih destinacija provodi digitalne kampanje s jasnim pozicioniranjem (tematske rute, aktivni odmor, kulturološki identitet). Rovinj i Poreč koriste PR i influencer marketing, dok Višnjan komunikaciju temelji na organskim objavama. Višnjan, s naglaskom na specifične, lokalne manifestacije i jedinstvene doživljaje, ima mogućnost povećanja svog tržišnog dosega kroz povećanje online prisutnosti, suradnje s influencerima i organiziranje specijaliziranih događanja izvan glavne turističke sezone.

❖ *Praćenje tržišnih trendova i potražnje*

Globalni trendovi relevantni za destinaciju Višnjan:

- ✓ održivost i ekološka certificiranost
- ✓ digitalna transformacija i personalizacija iskustva
- ✓ aktivni i "feel-good" turizam
- ✓ produženje "turističke sezone"

Analiza potražnje pokazuje da destinaciju najčešće posjećuju obitelji iz srednje Europe (DE, AT, CH, PL). Trendovi ukazuju na rast interesa za autentične aktivnosti, aktivni turizam i digitalno vođenje iskustva, što Višnjan još nije dovoljno valorizirao u ponudi.

Grafikon 2. Turistički dolasci i noćenja – direktna konkurencija

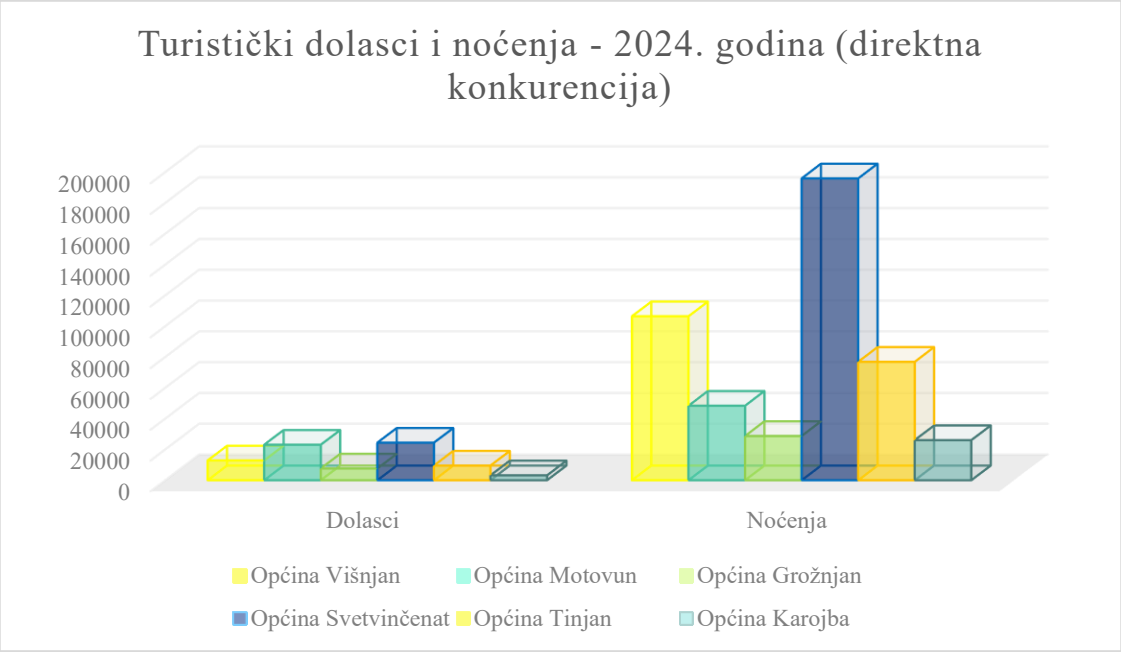

Izvor: Izrada autora, DZS, Službene stranice turističke zajednice

Grafikon 3. Turistički dolasci i noćenja – indirektna konkurencija

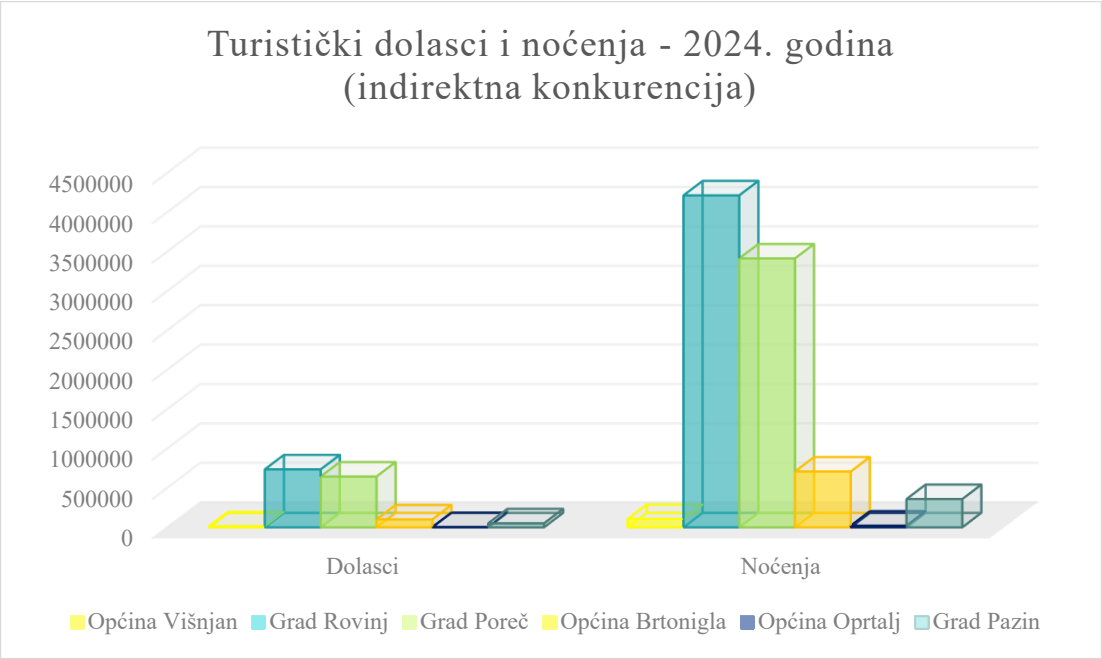

Izvor: Izrada autora, DZS, Službene stranice turističke zajednice

2.3. Izvješće o provedenoj analizi stanja

Izvješće o provedenoj analizi stanja destinacije predstavlja sastavni i ključni dio Plana upravljanja turističkom destinacijom. Njegova je svrha sveobuhvatno, strukturirano i sažeto prikazati cjelokupno stanje destinacije kroz analizirane elemente, uključujući turističke proizvode i usluge, resursnu osnovu, infrastrukturu, organizacijsku strukturu, digitalizaciju, ljudske potencijale, komunikacijske aktivnosti i konkurencijsku poziciju. Izvješće mora sadržavati jasan i argumentiran zaključak o trenutnom razvojnome statusu destinacije s obzirom na prepoznate potencijale, izazove i ograničenja.

U okviru analize procijenjeno je kako se destinacija Višnjan pozicionira u odnosu na tržište, identificirane su prednosti i nedostaci u usporedbi s konkurentskim destinacijama, utvrđeni su trendovi na strani turističke potražnje i ponude, kao i mogućnosti za diversifikaciju i diferencijaciju ponude. Provedena analiza pokazuje u kojoj mjeri se postojeći turistički proizvodi, infrastruktura i razvojni potencijali uklapaju u tržišne tokove te kako destinacija trenutno odgovara zahtjevima tržišta u smislu atraktivnosti, konkurentnosti i održivosti.

Pri izradi izvješća uzeti su u obzir i postojeći i planirani razvojni projekti, inicijative u destinaciji i okolnom području, sadržaji susjednih destinacija te čimbenici koji potencijalno utječu na razvoj turizma, uključujući gospodarske, društvene i ekološke trendove srednjeg roka. Uvaženi su i globalni i nacionalni trendovi u turizmu, kao što su digitalna transformacija, održivost, iskustveni i aktivni turizam, personalizacija ponude, produljenje sezone i rast važnosti kvalitete upravljanja destinacijom.

Za svaki analizirani element razmotreni su:

- ✓ broj i vrsta resursa, kvalitativne karakteristike i stupanj iskorištenosti,
- ✓ specifičnosti i jedinstvene vrijednosti destinacije, kao i mogućnosti njihove interpretacije,
- ✓ trendovi u razvoju proizvoda, turističkog tržišta i ponašanja posjetitelja,
- ✓ promjene i izazovi s kojima se destinacija suočava,
- ✓ razvojni potencijali s naglaskom na stratešku mogućnost upravljanja.

Izvješće o provedenoj analizi stanja čini polazište za sljedeću fazu izrade Plana upravljanja, u kojoj će se identificirani izazovi i potencijali pretočiti u strateške ciljeve i razvojne prioritete, uz definiranje operativnih mjera i aktivnosti koje će osigurati održiv i konkurentan razvoj turizma u destinaciji Višnjan.

Tablica 16. Glavni elementi analize stanja i preporuke za unaprjeđenje

Element analize stanja	Sažeti zaključci analize	Preporuke za daljnji razvoj
2.1.1. Turistički proizvodi i usluge	Dominacija ruralnog turizma i privatnog smještaja; atraktivnost prirodnih i aktivnih sadržaja; slaba integracija ponude.	Diversifikacija i selektivni oblici turizma (aktivni, kulturni, outdoor); razvoj tematskih i doživljajnih programa; jačanje gastronomskih i manifestacijskih sadržaja.
2.1.2. Resursna osnova	Visoka prirodna vrijednost (krajolik, vinogradi, maslinici, izvor Badavca) i kulturna baština; potencijal za interpretaciju; nedovoljno valorizirano iskustveno.	Razvoj interpretacijskih sadržaja; održiva upotreba resursa; razvoj edukativnih i tematskih ruta; digitalna interpretacija.
2.1.3. Javna turistička infrastruktura	Kvalitetna primarna infrastruktura (biciklističke, pješačke staze); Zvjezdarnica kao snažan resurs; sekundarna infrastruktura (javne površine).	Unaprjeđenje i održavanje infrastrukture; razvoj novih rekreacijskih i interpretacijskih zona; digitalno upravljanje kapacitetima; fokus na održivost i cjelogodišnju funkcionalnost.
2.1.4. Komunalna infrastruktura	Sustav funkcionalan; izazovi u opskrbi, energiji i otpadu, povećanje stanovništva.	Uvođenje pametnih rješenja; ulaganje u energetsku stabilnost i upravljanje otpadom.
2.1.5. Prometna infrastruktura	Dobra vanjska dostupnost (Istarski ipsilon);dodatno održavanje i modernizacija lokalnih prometnica	Razvoj transportne strategije; parkirna rješenja; poticanje javnog i alternativnog prijevoza; bolja pješačka povezanost.
2.1.6. Digitalizacija	Prisutan digitalni kanal TZ-a; nedovoljna integracija sustava; slaba digitalna interpretacija i analitika.	Razvoj digitalne platforme destinacije; uvođenje pametnih rješenja; digitalna edukacija dionika; razvoj virtualnih doživljaja.
2.1.7. Pristupačnost osobama s invaliditetom	Osnovna prilagodba prisutna na pojedinim lokacijama, ali bez sustavne analize i planiranja.	Izrada audita pristupačnosti; razvoj mapiranja i plana prilagodbi; integracija univerzalnog dizajna; edukacija osoblja.

2.1.8. Organiziranost i dostupnost usluga	Usluge zadovoljavaju osnovne potrebe stanovnika i turista; zdravstveni i sigurnosni sustav ograničen.	Jačanje koordinacije javnih i turističkih službi; unapređenje javnih prostora; digitalizacija javnih servisa.
2.1.9. Ljudski potencijali	Nedostatak kvalificirane radne snage; niska motivacija mladih; regionalna ovisnost o kadrovima.	Dualno obrazovanje; poticanje stipendija; razvoj edukativnih programa; sustavna suradnja TZ–poslodavci–obrazovne institucije.
2.1.10. Komunikacijske aktivnosti	Digitalna prisutnost aktivna, ali fragmentirana; nema brend strategije; slaba suradnja s medijima i influencerima.	Izrada strategije brendiranja; segmentacija kampanja; jačanje PR aktivnosti; povezivanje s nacionalnom i regionalnom promocijom.
2.1.11. Konkurencija	Višnjan konkurira sličnim destinacijama destinacijama; visoka prirodna vrijednost, no slabije razvijena digitalizacija	Definiranje konkurentskog pozicioniranja; razvoj diferencijacijske strategije; praćenje trendova i inovacija; jačanje aktivnog i autentičnog turizma.

POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

3. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

Turistički proizvodi destinacije su kombinacija svih usluga, doživljaja, atrakcija i aktivnosti koje određena turistička destinacija nudi posjetiteljima. Ovi proizvodi čine ukupnu ponudu koja privlači turiste i zadovoljava njihove potrebe tijekom boravka. Svaka destinacija može razviti specifične turističke proizvode temeljene na svojim prirodnim, kulturnim i povijesnim resursima, uz infrastrukturu i dodatne sadržaje.

Analiza turističkih proizvoda destinacije obuhvaća nekoliko elemenata:

1. Proizvodi i usluge (smještaj, gastronomija, aktivni i kulturni turizam)
2. Resursi i atrakcije
3. Javna turistička infrastruktura

Analiza potencijala razvoja i podizanja kvalitete turističkih proizvoda provodi se na temelju rezultata prethodnih analiza (turistički proizvodi i usluge, resursna osnova, javna turistička infrastruktura i ostali elementi ponude).

Cilj ovog poglavlja je identificirati:

- ✓ proizvode s najvećim razvojnim potencijalom,
- ✓ proizvode s najvećim marketinškim potencijalom,
- ✓ područja s potrebnim kvalitativnim unaprjeđenjem,
- ✓ ključne prepreke (problemske točke),
- ✓ preporuke za unaprjeđenje.

3.1. Metodološki okvir procjene potencijala turističkih proizvoda

Procjena potencijala razvoja i podizanja kvalitete turističkih proizvoda u destinaciji Višnjan provodi se temeljem integrirane analize postojećeg stanja ponude (poglavlje 3. Plana upravljanja destinacijom), resursne osnove, javne turističke infrastrukture, dostupnih podataka iz terena (baza JTI objekata, biciklističke i pješačke staze) te tržišnih trendova. Cilj ovoga procesa jest identificirati proizvode koji imaju najveći strateški potencijal za daljnji razvoj, kao i odrediti razinu prioriteta u odnosu na buduće planiranje i provedbene mjere.

Metodološki okvir temelji se na kvalitativnoj i kvantitativnoj procjeni svakog turističkog proizvoda, atrakcije ili infrastrukturnog elementa prema unaprijed definiranim kriterijima. Za svaki proizvod ocjenjuju se sljedeće značajke:

- ✓ Razvojni potencijal, koji procjenjuje mogućnost daljnjeg unapređenja proizvoda s obzirom na prostorna, prirodna, organizacijska i planska ograničenja te mogućnost integracije u postojeću i novu ponudu.
- ✓ Marketinški potencijal, koji procjenjuje sposobnost proizvoda da privuče ciljane skupine posjetitelja, njegovu prepoznatljivost, atraktivnost na tržištu, komunikacijski doseg te usklađenost s destinacijskim brendom.
- ✓ Sezonalnost i mogućnost produljenja sezone, posebno važna za razvoj održivog turizma.
- ✓ Usklađenost s nacionalnim i međunarodnim trendovima, uključujući održivost, digitalizaciju, aktivni odmor, tematsko i iskustveno putovanje.

- ✓ Povezanost s drugim proizvodima, odnosno sposobnost integracije u itinerere, jednodnevne izlete, tematske rute ili cjelokupni destinacijski narativ.

Za svaki element provedene analize primjenjuje se klasifikacija razvojnog i marketinškog potencijala prema tri razine: visok, srednji i nizak. U pojedinim slučajevima, gdje nedostaju potpuni ili verificirani podaci, uvedene su oznake za naknadni unos ili dodatnu terensku provjeru, kako bi se omogućila daljnja razrada u završnoj fazi dokumenta ili tijekom provedbe.

Dodatno, za potrebe strateškog programiranja u kasnijim poglavljima (poglavlje 6), svaki proizvod dobiva ocjenu strateškog prioriteta, na temelju kombinacije razvojnih potencijala, tržišne potražnje i kapaciteta destinacije za provedbu. Proizvodi koji su ocijenjeni visokim potencijalom u razvoju i marketingu definiraju se kao prioritetni okviri djelovanja u sljedećem planskom razdoblju, dok proizvodi sa srednjim potencijalom mogu biti uključeni kao podržavajući ili dopunski sadržaji. Elementi s niskim potencijalom ne isključuju se u potpunosti, ali se ne određuju kao ključni pokretači razvoja u prvoj fazi upravljačkog ciklusa.

Tablica 17. Procjena potencijala kulturnih dobara

RB	Kulturno dobro (naziv)	[2]Razvojni potencijal (turistički)	Izazovi / Ograničenja	Preporuke	Moguće utilizacije (primjer)
1.	Kulturno-povijesna cjelina Višnjana	Potencijal za razvoj kulturnog i doživljajnog turizma. Blizina Zvjezdarnice dodatno jača atraktivnost mjesta.	- Ograničena infrastruktura za veći broj posjetitelja - Nedovoljna interpretacija baštine (nedostatak info-tabli, vodiča) - Potreba za očuvanjem autentičnosti prostora	- Uvesti tematske vođene ture (povijest, astronomija,l okalne priče) - Postaviti diskretne interpretacijs ke ploče	- Kulturne šetnje i festivali - Manje izložbe na otvorenom
2.	Crkva sv. Kvirika i Julite	Potencijal važnog kulturnog i sakralnog turističkog odredišta.	- Primarna vjerska funkcija ograničava turističku uporabu	- Uvesti stručno vođene obilaske - Povezati crkvu u širu kulturnu rutu Višnjana	- Kulturno-povijesni obilasci - Manji koncerti klasične ili duhovne glazbe

[2] Vrlo visok - Značajan potencijal za razvoj turističkog proizvoda, atraktivnost i iskustveni turizam s mogućnošću produljenja sezone
Visok - Prepoznatljivost, autentičnost i mogućnost integracije u postojeću ponudu uz razvoj kreativnih sadržaja
Srednje visok - Atrakcija s potencijalom u specijaliziranim nišama (vjerski, kulturni turizam)
Srednji - Potencijal prisutan ali zahtijeva dodatne intervencije (pristup, interpretacija, promocija)
Nizak–srednji - Manje atraktivno samostalno, moguće kao dio šire tematske rute ili edukativnog programa

3.	Crkva sv. Roka	Potencijal kao dio tematske rute sakralne baštine i lokalnih običaja. Može biti zanimljiva posjetiteljima koji traže manje poznate i mirnije lokacije.	- Manja prepoznatljivost - Ograničeni prostorni kapaciteti	- Uključiti crkvu u tematske turističke rute - Naglasiti njezinu povijesnu i simboličku vrijednost	- Tematske šetnje - Vjerske i lokalne manifestacije
4.	Crkva sv. Antuna	Može imati ulogu u razvoju lokalnog sakralnog i hodočasničkog turizma, osobito u kombinaciji s vjerskim blagdanima i običajima.	- Povremena turistička posjećenost - Ograničeni dodatni sadržaji - Potreba za očuvanjem mira i sakralne funkcije	- Razviti interpretaciju povezanu s lokalnom tradicijom - Uključiti crkvu u kalendar kulturnih događanja	- Vjerski turizam - Kulturni obilasci
5.	Zgrada stare Zvjezdarnice	Zgrada stare Zvjezdarnice ima velik potencijal kao interpretacijski i kulturni prostor povezan s poviješću astronomije u Višnjanu.	- Potreba za obnovom i prilagodbom - Ograničena vidljivost i promocija	- Prenamijeniti prostor u manji interpretacijski centar - Povezati sadržaj s aktivnostima nove Zvjezdarnice - Razviti edukativne programe	- Izložbe o povijesti astronomije - Edukativne radionice
6.	Izvor Badavca	Potencijal autentične kulturno-prirodne atrakcije koja obogaćuje ponudu unutrašnjosti Istre i produžuje boravak gostiju	- Trenutno nije razvijena glavna infrastruktura (npr. jasne staze, info ploče, parking, toaleti) što ograničava komfor i privlačnost manje motiviranim posjetiteljima.	- Kreirati interpretativnu stazu ili poučnu šetnicu, razviti tematske događaje, poboljšati infrastrukturu za posjetitelje.	- Kulturna točka, književne večeri, uključivanje u kulturne rute Istre.

7.	Zvjezdarnica Višnjan	Iznimno velik i značajan potencijal u razvoju znanstvenog, edukativnog i astroturizma. Prepoznata je i izvan lokalne razine te privlači raznoliku publiku.	- Ovisnost o vremenskim uvjetima - Ograničen kapacitet posjetitelja	- Razvijati dodatne dnevne i edukativne programe - Jačati promociju astroturizma	- Noćna promatranja neba - Edukativni programi za djecu i odrasle

Slika 1. Ploča zvjezdarnice Višnjan i crkva sv. Antuna

Izvor: Fotografije autora

U analitičkom procesu osobita se važnost pridaje podacima iz poglavlja 3. (analiza stanja ponude), kao i rezultatima terenske identifikacije ključnih JTI objekata (posebno plaže, šetnice i trekking staze). Ti podaci služe kao ulazni indikator u procjeni nosivosti, atraktivnosti i razine infrastrukturalne opremljenosti. Dodatno, kroz usporednu analizu s tržišnim trendovima i očekivanjima posjetitelja (iz anketa, intervjua i statističkih podataka), procjenjuje se potencijal destinacije da poveže svoje osnovne proizvode (astroturizam) s novim oblicima ponude (kulturno-interpretativni sadržaji).

Metodološki okvir stoga ujedinjuje analitički pristup, evaluacijsku matricu i strateško rangiranje proizvoda, čime se omogućuje davanje jasne preporuke za smjer budućeg razvoja turističke ponude destinacije. Rezultat ove procjene predstavlja podlogu za definiranje strateških prioriteta i operativnih ciljeva u narednim poglavljima dokumenta.

ZVJEZDARNICA VIŠNJAN

Zvjezdarnica Višnjan ustanova je registrirana 1992. godine, kao javna zvjezdarnica. U znanstvenom smislu, glavno područje rada su mala tijela Sunčeva sustava i njihove interakcije sa Zemljom – asteroidi, komete, meteoroidi.

Jačanjem svjetlosnog onečišćenja, znanstvene aktivnosti Zvjezdarnice Višnjan sele se na novu lokaciju, tri kilometra sjeverno od Višnjana, na brdo Tičan. Gradnja Zvjezdarnice Tičan započela je 1998. godine, a 2002. montiran je metarski teleskop imena Dagor. Prvo svjetlo u probnom radu ostvareno je 2014.

Krajem 2017.-te sve potrebne radnje za puštanje u pogon teleskopa su okončane i Zvjezdarnica Višnjan započinje s radom te u vrlo kratkom roku postaje jedna od najproduktivnijih zvjezdarnica u praćenju malih tijela Sunčevog sustava.

Zvjezdarnica Višnjan se u nepune dvije godine rada pozicionirala na 15. mjesto u svijetu po broju objavljenih asistencija u određivanju orbita novootkrivenih opasnih objekata u ukupnom poretku[3].

Sezonalnost rada vezana je uz razdoblja od 1. travnja do 30. lipnja te od 1. rujna do 31. listopada, kada je ujedno i najveća aktivnost, a astroturističke i edukacijske programe posjeti više od osam tisuća domaćih i inozemnih gostiju; tijekom srpnja i kolovoza posjećenost je nešto manja, no Zvjezdarnica Višnjan ima značajan potencijal za daljnji rast.

Najveći broj posjetitelja dolazi na dnevne edukacijske programe i promatranje Sunca kroz teleskop, nešto manji na večernja promatranja, dok dio programa obuhvaća višednevne STEM edukacije za različite dobne skupine, uz organizirani smještaj. Zvjezdarnica je važan dio znanstveno-obrazovne ponude regije i već dugi niz godina kontinuirano surađuje s obrazovnim institucijama.

Na tržištu ima visoki značaj u selektivnim oblicima turizma, posebno u astroturizmu, edukativnom i znanstvenom turizmu, a privlači obitelji s djecom, zaljubljenike u astronomiju i znanost, fanove Korada Korlevića, geek zajednicu, ljubitelje prirode i ekološki osviještene goste. Fizička dostupnost ograničena je slabijom povezanošću javnim prijevozom, što je čest problem lokacija u Istri izvan većih gradova. Objekt je trenutačno označen skromnom signalizacijom, no nužno je dodatno postaviti jasne oznake na tri frekventne točke: na izlazu Višnjan s autoceste A9 (zapadni krak Istarskog ipsilona), na ulazu u Višnjan iz smjera Poreča te u samom centru mjesta, gdje se posjetitelji često izgube u potrazi za Zvjezdarnicom. Osnovne informacije dostupne su online na www.astro.hr, dok su detalji programa dostupni uz prethodni kontakt i najavu.

[3] https://astro.hr/

Tablica 18. Procjena potencijala turističkih proizvoda

TURISTIČKI PROIZVOD	PRIMJERI	[4]Razvojni potencijal	Marketinški potencijal	Strateški prioritet	KLJUČNI IZAZOVI	PREPORUKE	PODACI
Outdoor turizam (pješački i biciklistički)	Biciklističke i pješačke staze (Zvjezdana staza, Sovina staza, Staza venecijanskog lava, Staza lokava), Višnjanska proljetna biciklijada	Ocjena: V = visoki / S = srednji / N = niski			Nedovoljna interpretacija i digitalizacija	Razviti tematsku interpretaciju (info-ploče, audio vodiči, QR kodovi)	Broj korisnika staza, trajanje korištenja
		V/S	V/S	V/S			
Enogastronomija	Lokalne konobe i restorani, manifestacije	V	V	V	Nepovezana ponuda, nepostojanje brenda	Razvoj lokalnog brenda, razviti gastro-rute i preporučene menije	Broj objekata, lokalni proizvodi
Kulturni turizam	Crkva sv. Kvirika i Julite, Crkva sv. Roka, Crkva sv. Antuna	S	S	S	Slaba interpretacija, neiskorišten potencijal	Tematske ture, digitalne interpretacije	Broj posjetitelja
Manifestacijski turizam	Međunarodni festival pjenušaca i zvijezda, Festival rose vina, Magdalenjina…	S	S/V	S	Nedostatak interpretacijskog sadržaja, slaba vidljivost i promocija	Razviti jednostavnu, ali jasnu interpretaciju (legende, povijesni kontekst),organizirati povremena vođenja ili male kulturne događaje	Broj manifestacija
Ruralni turizam (zaleđe)	Moguće povezivanje s lokalnim OPG-ovima	V	S	S	Potrebna suradnja s okolnim područjima	Partnerstva i cross-promocije	Broj potencijalnih partnera
Digitalna interpretacija i iskustveni turizam	Interaktivne staze, info točke, TIC	V	V	V	Nedostatak digitalnih alata	Razvoj TIC 2.0, QR kodovi, online platforma	Broj digitalnih instalacija

[4] Visok- Značajan potencijal za razvoj turističkog proizvoda, atraktivnost i iskustveni turizam s mogućnošću produljenja sezone
Srednji - Potencijal prisutan ali zahtijeva dodatne intervencije (pristup, interpretacija, promocija)
Nizak - Manje atraktivno samostalno, moguće kao dio šire tematske rute ili edukativnog programa

3.2. Zaključak razvojnih i marketinških potencijala za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda

Procjena turističkih proizvoda pokazuje da destinacija raspolaže raznovrsnom i kvalitetnom osnovom za daljnji razvoj, pri čemu se posebno ističu outdoor turizam, enogastronomija i digitalna interpretacija kao nositelji budućeg rasta i podizanja ukupne kvalitete ponude. Ovi proizvodi imaju visoke razvojne i marketinške potencijale te mogu značajno doprinijeti produljenju sezone, privlačenju određenih ciljnih skupina i jačanju prepoznatljivosti destinacije.

Outdoor turizam, temeljen na pješačkim i biciklističkim stazama te popratnim događanjima, predstavlja snažan resurs koji već sada ima vidljiv potencijal, ali zahtijeva dodatna ulaganja u interpretaciju, digitalizaciju i sustavno praćenje korištenja. Njegova vrijednost dodatno raste kroz povezivanje s enogastronomskom i kulturnom ponudom, čime se stvara cjelovito iskustvo boravka.

Enogastronomija se nameće kao jedan od strateški najvažnijih proizvoda, s izraženim kapacitetom za brendiranje destinacije. Iako postoji kvalitetna baza lokalnih ugostiteljskih objekata i manifestacija, ključni izazov ostaje nedovoljna povezanost ponude i izostanak jasno definiranog lokalnog identiteta. Sustavan razvoj gastro-ruta i zajednički nastup mogu znatno povećati tržišnu vrijednost ovog segmenta.

Kulturni i manifestacijski turizam imaju stabilan, ali umjeren potencijal te se ne percipiraju kao samostalni motiv dolaska, već kao važan sadržajni dodatak ostalim turističkim proizvodima. Njihov daljnji razvoj treba biti usmjeren na jednostavnu i razumljivu interpretaciju, bolju vidljivost i integraciju u tematske programe i događanja.

Ruralni turizam zaleđa predstavlja razvojnu priliku u srednjem roku, no njegova realizacija ovisi o jačoj suradnji s okolnim područjima i lokalnim OPG-ovima. Ovaj segment ima potencijal obogatiti ponudu autentičnim sadržajima, ali zahtijeva koordiniran pristup i partnerske modele razvoja.

Digitalna interpretacija i iskustveni turizam pojavljuju se kao horizontalni razvojni alat koji može značajno unaprijediti sve ostale proizvode. Ulaganja u digitalne alate, interaktivne sadržaje i suvremene informacijske točke ključna su za povećanje kvalitete doživljaja, bolju promociju i učinkovitije upravljanje destinacijom.

Zaključno, destinacija ima realne preduvjete za razvoj konkurentne, iskustvene i održive turističke ponude, pod uvjetom da se postojeći proizvodi razvijaju integrirano, uz jasne prioritete, jačanje interpretacije i sustavno praćenje učinaka kroz relevantne podatke i pokazatelje.

POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE

4. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE

Pokazatelji održivosti destinacije su alat za praćenje održivosti i informirano upravljanje razvojem turizma. Pokazatelji koji se prate, mjere utjecaje turizma na gospodarske, društvene, okolišne i prostorne aspekte održivosti destinacije. Definiranjem pokazatelja održivosti ocjenjujemo utjecaj turizma na destinaciju i utvrđujemo područja koja zahtijevaju poboljšanje. Na taj način identificiramo objektivne podatke koji podržavaju donošenje odluka i planiranje dugoročnog održivog razvoja. Mjerenjem pokazatelja održivosti, destinacije mogu uspostaviti održivije prakse, osigurati zadovoljstvo svih dionika, očuvati prirodne i kulturne resurse te osigurati dugoročnu ekonomsku stabilnost.

Pokazatelji koji se prate su slijedeći:

- broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone,
- zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom,
- zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji,
- udio atrakcije (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom,
- broj organiziranih turističkih ambulanti,
- omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije(izraženo po osobi i noćenju),
- omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvu u destinaciji (tone),
- udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite),
- omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije,
- uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika,
- ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem
- prosječna duljina boravka turista u destinaciji,
- ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane,
- poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane,
- identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija,
- status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom,
- broj ostvarenih noćenja u smještaju u destinaciji po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS.

Svaka grupa pokazatelja sadrži obvezne i specifične pokazatelje održivosti. Obvezni pokazatelji održivosti prate se na razini svake destinacije i ima 17 obaveznih pokazatelja. Za 2 pokazatelja nužno se provode primarna istraživanja dok za ostale su podaci dostupni na zahtjev upućen različitim upravljačkih tijela unutar destinacije. Specifični pokazatelji održivosti koji se prate na razini destinacije određuju se planom upravljanja destinacijom.

Mjerenje pokazatelja održivosti omogućuju dionicima donošenje informiranih odluka temeljenih na objektivnim podacima, pomažu u praćenju napretka prema postavljenim ciljevima održivog razvoja, identificiraju područja koja zahtijevaju poboljšanje i intervencije te osiguravaju transparentnost i odgovornost u upravljanju destinacijom.

Praćenje održivosti provodi se kroz aktivnosti prikupljanja, praćenja i analize podataka o pokazateljima održivosti i drugim podacima vezanim uz turizam i utjecaj turizma na druge djelatnosti te o raspoloživoj infrastrukturi, suprastrukturi i socio-demografskim pokazateljima.

Podatke i analize podataka o turističkom prometu u destinaciji, uključujući i podatke o turistima koji ne koriste uslugu smještaja u destinaciji, prikupljene od strane turističkih zajednica, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su koristiti kao podlogu za donošenje odluka o modernizaciji i prilagođavanju javne i privatne infrastrukture, kao i komunalne i prometne infrastrukture i za definiranje alata za upravljanje turističkim tokovima.

4.1. Definiranje i mjerenje pokazatelja održivosti destinacije

Pokazatelji održivosti u upravljanju destinacijom alati su koji se koriste za mjerenje i procjenu gospodarske, društvene, okolišne i prostorne aspekte održivosti turističke destinacije. Oni pomažu donositeljima odluka, turističkim organizacijama i drugim dionicima razumjeti kako turističke aktivnosti utječu na destinaciju te identificirati područja koja zahtijevaju poboljšanja.

4.2. Metodološki okvir obveznih pokazatelja

Kako bi definirali sveobuhvatan uvid u održivost turističke destinacije i olakšali dionicima donošenje informiranih odluka za budući razvoj i upravljanje mjerimo pokazatelje održivosti na slijedeće načine:

- provođenje anketa među turistima i lokalnim stanovništvom o zadovoljstvu i percepcijama,
- praćenje službenih statističkih podataka o prihodima, zaposlenosti, potrošnji i drugim ekonomskim pokazateljima,
- mjerenje senzorima i laboratorijskim analizama kvalitetu zraka, vode i razine bioraznolikosti,
- analiziranje turističke infrastrukture, uključujući smještajne kapacitete, prometnu povezanost i dostupnost javnih usluga,
- osnivanje radnih grupa i ispitivanje ključnih dionika radi definiranja specifičnih izazova i prilika u upravljanju destinacijom.

Mjerenje pokazatelja održivosti u turizmu zahtijeva sustavan pristup koji uključuje prikupljanje, analizu i interpretaciju podataka. Većina podataka nije javno dostupna, dostupni su na zahtjev te je stoga komunikacija unutar destinacije različitih upravljačkih tijela preduvjet za prikupljanje podataka i izračun pokazatelja. Ta tijela su TZ, Općina, Komunalno društvo, MUP, HEP, JU za zaštićena prirodna područja te druga tijela.

Metodološke smjernice za primarna istraživanja za potrebe obveznih pokazatelja daju se za tri primarna istraživanja: istraživanje percepcije i stavova lokalnog stanovništva, istraživanje zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja te istraživanje gospodarskih subjekata u turizmu. Navedena istraživanja su podloga za kreiranje primarnih istraživanja za sveukupno devet pokazatelja za koja je u ovoj studiji detektirana nužnost provođenja primarnih istraživanja.

a) ISTRAŽIVANJE PERCEPCIJE I STAVOVA LOKALNOG STANOVNIŠTVA

Istraživanje percepcije i stavova lokalnog stanovništva fokusira se na razumijevanje mišljenja, osjećaja i stavova lokalnih zajednica o utjecaju turizma na njihovu destinaciju. Cilj je utvrditi kako stanovnici doživljavaju turizam – percipiraju li ga pozitivno kao ekonomski i društveni poticaj ili negativno zbog mogućih problema poput prenapučenosti, rasta cijena i ekoloških posljedica.

Istraživanje se provodi putem anketa, fokus grupa i intervjua sa stanovnicima, pri čemu se koriste kvantitativne i kvalitativne metode analize. Rezultati omogućuju turističkim upravama i donositeljima odluka da bolje razumiju potrebe i očekivanja lokalne zajednice te oblikuju strategije razvoja turizma koje su održive i prihvatljive za stanovništvo.

b) ISTRAŽIVANJE ZADOVOLJSTVA TURISTA I JEDNODNEVNIH POSJETITELJA

Ovo istraživanje analizira iskustva i percepciju posjetitelja u destinaciji kako bi se utvrdilo u kojoj mjeri turistička ponuda ispunjava njihova očekivanja te identificirale mogućnosti za poboljšanje. Fokus je na prikupljanju podataka o ključnim aspektima boravka, uključujući kvalitetu usluga, infrastrukturu, gostoprimstvo i ukupni doživljaj destinacije.

Podaci se prikupljaju putem anketa, online upitnika, intervjua i analiza recenzija na turističkim platformama (TripAdvisor, Google Reviews, Booking.com). Koriste se kvantitativne metode (statistička obrada podataka) i kvalitativne analize (otvoreni odgovori i komentari).

Rezultati istraživanja pomažu turističkim dionicima u poboljšanju ponude, prilagođavanju strategija marketinga i unaprjeđenju ukupnog doživljaja destinacije, čime se povećava zadovoljstvo gostiju i potiče njihov ponovni dolazak.

c) ISTRAŽIVANJE GOSPODARSKIH SUBJEKATA U TURIZMU

Ovo istraživanje usmjereno je na prikupljanje podataka o poslovanju poduzetnika i drugih gospodarskih subjekata koji djeluju u turističkom sektoru. Cilj je analizirati izazove, prilike i potrebe poslovne zajednice kako bi se unaprijedili uvjeti za razvoj održivog i konkurentnog turizma.

Podaci se prikupljaju putem anketa, dubinskih intervjua i fokus grupa s predstavnicima ugostiteljskih objekata, smještajnih kapaciteta, turističkih agencija, prijevoznih kompanija i drugih povezanih sektora.

Analiza rezultata omogućava donositeljima odluka bolje razumijevanje potreba poslovne zajednice, oblikovanje ciljanih poticaja i razvoj strategija za povećanje konkurentnosti turističkog sektora.

Za svako istraživanje opisuju se sljedeći koraci u provođenju:

1. definiranje sadržaja istraživanja i izrada instrumenta istraživanja (upitnika),
2. određivanje populacije od interesa,
3. odabir metode prikupljanja podataka,
4. određivanje nacrta i veličine uzorka,
5. prikupljanje podataka i kontinuirana kontrola procesa prikupljanja podataka,
6. obrada i analiza podataka,
7. izvještavanje.

4.3. Procjena trenutnog stanja održivosti

Procjena trenutnog stanja održivosti u upravljanju destinacijom uključuje sveobuhvatnu analizu gospodarskih, društvenih, okolišnih i prostornih aspekata. Ovaj proces omogućuje dobivanje detaljnog uvida u trenutne izazove i potencijale destinacije te identifikaciju područja koja zahtijevaju intervencije za poboljšanje održivosti.

4.3.1. Gospodarski aspekti

Gospodarska analiza procjenjuje ekonomski utjecaj turizma na destinaciju. Održivost ekonomskih aktivnosti može se analizirati kroz nekoliko ključnih točaka:

- **Turistički prihodi:** Analiza prihoda generiranih iz turizma, uključujući smještaj, ugostiteljstvo, atrakcije i usluge. Proširenje ponude autohtonih proizvoda i organizacija degustacija te ruralnih iskustava mogla bi dodatno povećati prihode lokalnog gospodarstva. Potrebno je više raditi na razvoju smještajnih kapaciteta i produljenju boravka turista.
- **Zaposlenost:** Većina zaposlenih u turizmu radi u privatnom smještaju, ugostiteljstvu i uslužnim djelatnostima, dok se manji dio odnosi na organizirane turističke aktivnosti i kulturne sadržaje. Razvoj selektivnih oblika turizma, poput kulturnog, aktivnog i edukativnog turizma, mogao bi pomoći u smanjenju sezonalnosti i povećanju broja cjelogodišnjih radnih mjesta.
- **Lokalna ekonomija:** Turizam ima značajan utjecaj na lokalno gospodarstvo, osobito na sektor ugostiteljstva, trgovine i proizvodnje autohtonih proizvoda. Lokalni obrtnici i OPG-ovi sve više prepoznaju priliku za plasman svojih proizvoda, čime se jača povezanost turizma s drugim gospodarskim granama.

4.3.2. Društveni aspekti

Društvena analiza procjenjuje utjecaj turizma na lokalnu zajednicu. U Općini Višnjan društveni aspekti održivosti ogledaju se u nekoliko bitnih faktora:

- **Zadovoljstvo lokalnog stanovništva:** Procjena stavova lokalnog stanovništva o turizmu putem anketa i intervjua. Lokalna zajednica uglavnom cijeni miran način života, prirodne ljepote i povezanost zajednice. Međutim, suočavaju se s izazovima poput nabujalosti izgradnje, sezonalnosti turizma, ograničenih radnih prilika izvan ljetnih mjeseci i odlaska

mlađe populacije u veće gradove. Inicijative za razvoj gospodarstva i poboljšanje infrastrukture ključne su za dugoročno zadovoljstvo stanovnika.

- **Kvaliteta života:** Utjecaj turizma na životni standard, cijene nekretnina i troškove života. Lokalno stanovništvo pozitivno gleda na turizam, ali postoji bojazan da bi nekontrolirani razvoj mogao narušiti kvalitetu života. Uvođenje mehanizama za participaciju građana u planiranju turizma može pomoći u održavanju socijalne stabilnosti.
- **Kulturni identitet:** Općina Višnjan bogata je kulturno-povijesnim naslijeđem. Očuvanje lokalnih običaja, gastronomije i festivala igra ključnu ulogu u jačanju identiteta zajednice. Povećano uključivanje turizma u promociju kulturne baštine može dodatno valorizirati ovaj aspekt.

4.3.3. Okolišni aspekti

Okolišna analiza procjenjuje utjecaj turizma na prirodne resurse i okoliš. Razvojem ekološki prihvatljivih praksi i boljim upravljanjem resursima, destinacija može očuvati svoje prirodne ljepote i osigurati održivi razvoj. Trenutno stanje u ovoj kategoriji može se ocijeniti kroz sljedeće čimbenike:

- **Korištenje resursa:** Prirodni resursi ključni su za turizam i poljoprivredu. Održivo korištenje vode i tla postaje sve važnije zbog utjecaja klimatskih promjena i povećane potražnje u turističkoj sezoni.
- **Otpad i onečišćenje:** Sezonski rast broja turista povećava količinu otpada i pritisak na infrastrukturu za gospodarenje otpadom. Unatoč naporima u recikliranju i održivim praksama, izazov ostaje pravilno odlaganje otpada.
- **Bioraznolikost:** Urbanizacija, turizam i intenzivna poljoprivreda mogu predstavljati prijetnju ekosustavima. Očuvanje prirodnih staništa kroz zaštitu obalnih područja i odgovorno korištenje zemljišta ključno je za dugoročnu održivost.

4.3.4. Prostorni aspekti

Prostorna analiza procjenjuje upravljanje prostorom i utjecaj turizma na fizičku infrastrukturu destinacije. Prostorni aspekti održivosti u upravljanju turističkom destinacijom odnose se na način na koji se prostori unutar destinacije planiraju, koriste i razvijaju, s ciljem očuvanja prirodnih resursa, kulturnih vrijednosti i osiguravanja dugoročnog blagostanja lokalne zajednice. Prostorni aspekti održivosti ogledaju se u nekoliko faktora:

- **Prostorno planiranje:** Usuglašenost turističkog razvoja s prostornim planovima i regulativama. Prostorni planovi moraju definirati jasno zoniranje zemljišta, odvajajući područja za poljoprivredu, stambene objekte i turističku infrastrukturu. Na taj način može se osigurati da se prostori koriste na način koji minimizira sukobe između različitih namjena i smanjuje negativan utjecaj na okoliš. U okviru prostornog planiranja potrebno je identificirati i zaštititi ekološki osjetljiva područja, poput šuma, vodenih tokova i prostora s visokom biološkom raznolikošću. Ograničavanje izgradnje u ovim područjima smanjuje rizik od degradacije prirodnih resursa.

- **Infrastruktura:** Kvaliteta i kapacitet prometne, komunalne i turističke infrastrukture. Prostorni planovi trebaju uključivati razvoj pješačkih i biciklističkih staza koje povezuju glavne turističke atrakcije, poljoprivredne objekte i prirodne lokacije. Time se potiče smanjenje korištenja automobila te smanjuje emisija ugljikovog dioksida, istovremeno pružajući turistima održivu alternativu za istraživanje destinacije. Cestovna povezanost je relativno dobra, posebice blizina autoceste A9, koja omogućuje lak pristup Puli, Pazinu i slovenskoj granici. Međutim, poboljšanja su potrebna u lokalnoj prometnoj mreži, sustavu vodoopskrbe i odvodnje te digitalnoj infrastrukturi kako bi se povećala kvaliteta života i gospodarske mogućnosti.
- **Urbanizacija:** Utjecaj turizma na urbanizaciju i korištenje zemljišta. Potrebno je izbjegavati prekomjernu izgradnju i betonizaciju ruralnih prostora koji su ključni za održivost poljoprivrede. Planiranje turističkih smještajnih kapaciteta trebalo bi se odvijati unutar postojećih urbaniziranih područja kako bi se izbjegla fragmentacija prirodnih staništa i očuvala prirodna bioraznolikost.

4.3.5. Zaključak o trenutnom stanju održivosti

Trenutno stanje održivosti u destinaciji pokazuje balans između gospodarskog razvoja i očuvanja prirodnih i kulturnih resursa, ali uz određene izazove. Turizam donosi ekonomske koristi, no sezonalnost i nedostatak smještajnih kapaciteta ograničavaju njegov puni potencijal. Zapošljavanje je usmjereno na ljetne mjesece, što stvara nesigurnost, dok lokalna poduzeća imaju priliku za rast kroz digitalizaciju i bolju povezanost s tržištima.

S okolišnog aspekta, izazovi uključuju povećanu potrošnju resursa, gospodarenje otpadom i očuvanje bioraznolikosti, što zahtijeva bolje upravljanje i ekološki osviještene inicijative. Prostorno planiranje i infrastruktura bilježe napredak, ali su potrebna daljnja ulaganja u prometnu, komunalnu i digitalnu povezanost.

Za postizanje dugoročne održivosti, ključno je usmjeriti se na razvoj cjelogodišnjeg turizma, poboljšanje infrastrukture, zaštitu okoliša i poticanje lokalnog gospodarstva. Time bi se osigurala ravnoteža između ekonomskog rasta, kvalitete života i očuvanja prirodnih ljepota ovog područja.

4.4. Izvori podataka potrebni za praćenje i izračun pokazatelja održivosti

Izvori podataka potrebni za praćenje i izračun pokazatelja održivosti dijele se na:

1. primarna istraživanja koja je potrebno provoditi u kontinuitetu, prema utvrđenoj frekvenciji, instrumentu i uzorku,
2. sekundarne izvore podataka, koji su javno dostupni,
3. sekundarne izvore podataka iz evidencija, baza, registara organizacija i institucija, a koji nisu javno dostupni te je za dostavu podataka potrebno uputiti poseban zahtjev za dostavom podataka organizaciji ili instituciji koja vodi baze tih podataka.

Turističke zajednice podatke potrebne za izračun pokazatelja održivosti destinacije prikupljaju primarno iz javno dostupnih izvora i službenih evidencija javnopravnih tijela putem integriranog informacijskog sustava turizma.

4.5. Izračun pokazatelja održivosti

Izračun pokazatelja održivosti turizma je važan korak za procjenu utjecaja turističkih aktivnosti na okoliš, društvo i ekonomiju određene destinacije. Okolišni, društveni i ekonomski pokazatelji i pokazatelji održivosti infrastrukture omogućuju turističkim destinacijama da održe ravnotežu između ekonomskih koristi i očuvanja resursa, prirodnih i kulturnih dobara.

U nastavku se nalazi metodološka tablica pokazatelja održivosti destinacije.

Tablica 19. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti

1. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA DRUŠTVENE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

1.1. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

1.1.1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ European Tourism Indicator System (u daljnjem tekstu: ETIS) (prilagodba) – Broj turista/jednodnevnih posjetitelja na 100 stanovnika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom, održivo upravljanje prostorom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (Sustainable Development Goals, u daljnjem tekstu: SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. (Narodne novine, br. 2/23; u daljnjem tekstu: Strategija) i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalni plan)	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u odnosu na stotinu stalnih stanovnika u vršnom mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom.
	Opis	Ovim pokazateljem se nastoji procijeniti tzv. intenzitet turizma, odnosno razina objektivnog opterećenja koju turizam u periodu glavne turističke sezone stvara po lokalno stanovništvo,

		ali i prostor te infrastrukturu. Valja uočiti postojanje razlike između ovog pokazatelja, koji se može smatrati objektivnim, u odnosu na različite pokazatelje dojma koji lokalno stanovništvo ima o turizma, koji se s druge strane mogu smatrati subjektivnim pokazateljima.
Podatci	Naziv podataka	Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja. Stalnim stanovnikom se smatra osoba koja ima prebivalište ili boravište na lokaciji turističke destinacije.
	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Stalni stanovnik destinacije.
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor; DZS, Statistika u nizu »Gradovi u statistici« (https://podaci.dzs.hr/media/bz5hplcj/gradovi-u-statistici.xlsx) PC-Axis baza podatka Turizam, Intenzitet turizma, PX-Web – informacije (dzs.hr)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.
Metodologija izračuna pokazatelja		Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika $pokazatelj = \frac{ukupan\ broj\ noćenja\ turista\ u\ vršnom\ mjesecu}{broj\ dana\ u\ vršnom\ mjesecu \cdot\ broj\ stalnih\ stanovnika\ u\ destinaciji/100}$ Pod pojmom »vršni mjesec« misli se na mjesec u kojem je ostvaren najveći broj noćenja.
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
51,24%		

1.1.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: C.1.2 Udio lokalnog stanovništva koji su zadovoljni turizmom u destinaciji
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 – Zdravlje i blagostanje Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji
	Opis	Zadovoljstvo stanovnika razvojem turizma bitan je cilj održivog upravljanja destinacijom, pri čemu je pozitivan stav stanovnika prema razvoju turizma jedan od ključnih elemenata njegove uspješnosti. Tamo gdje turizam nije podržan može se očekivati otpor stanovnika prema infrastrukturnim ulaganjima. Dodatno, gostoljubivi domaćini jedan su od ključnih faktora u formiranju cjelokupnog zadovoljstva turista posjetom.
	Podpokazatelji	– udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma
Podatci	Naziv podataka	Zadovoljstvo turizmom u destinaciji
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem

	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine za ITR I II, za ITR III i IV svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika zadovoljnih turizmom i ukupnog broja ispitanika. Pokazatelj se računa na ukupnom skupu te zasebno na skupu ispitanika koji ostvaruju koristi od turizma i na skupu ispitanika koji ne ostvaruju koristi od turizma. Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom i udio stanovnika koji ostvaruju koristi od turizma u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definiran smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine za ITR I II, za ITR III i IV svake četiri godine
Rezultati:		
Početna vrijednost		
6,66 %		

1.2. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom
1.2.1. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST: Ukupno zadovoljstvo posjetitelja s destinacijom ETIS A.2.1: Udio posjetitelja koji su zadovoljni svojim cjelokupnim iskustvom u destinaciji UN TOURISM – MST: Namjera preporuke destinacije od strane posjetitelja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv gospodarski rast, puna zaposlenost i dostojanstven rad za sve Cilj 12 – Održiva potrošnja i proizvodnja

	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Procjena zadovoljstva turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja cjelokupnim boravkom u destinaciji na skali od 0 do 100. Procjena neto spremnosti na preporuku na skali od 0 do 100, posebno za turiste koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevne posjetitelje.
	Opis	Zadovoljni posjetitelji učinkovit su alat privlačenja novih gostiju te time i stvaranja novih radnih mjesta u destinaciji, a uz to često i dulje borave te generiraju veći prihod u odnosu na posjetitelje koji nisu zadovoljni svojim boravkom u destinaciji. Nadalje, praćenjem zadovoljstva posjetitelja mjere se i prate učinci aktivnosti na unapređenju turističkog proizvoda destinacije. Ne postoji jedinstveni standard za procjenu zadovoljstva kupaca. Zadovoljstvo je složeni pokazatelj koji se može mjeriti na različite načine, poput percepcije kvalitete, percepcije vrijednosti, i raskoraka između očekivanog i stvarnog iskustva. Primjenom različitih standarda mjerenja zadovoljstva (koji ujedno predstavljaju različite standarde na koje se kupci referiraju prilikom kupnje) i njihovim integriranjem u jedinstveni pokazatelj u skladu s validiranom metodologijom Američkog indeksa zadovoljstva klijenta (eng. American Customer Satisfaction Index – ACSI) postignut je sveobuhvatniji pristup mjerenju kvalitete cjelokupnog iskustva posjetitelja. Neto spremnost na preporuku smatra se jednim od glavnih standarda za vrednovanje iskustva korisnika proizvoda/usluga u različitim industrijama, a koristi se i za predviđanje lojalnosti kupaca. Zasniva se na pitanju o vjerojatnosti preporuke proizvoda/usluge rodbini, prijateljima i/ili kolegama. Preporuke rodbine i prijatelja (eng. word of mouth) ujedno su jedan od najvažnijih izvora informacija prilikom odabira destinacije putovanja te u kombinaciji s pokazateljem o zadovoljstvu daje pravu sliku utiska same destinacije.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Udio (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja koji su zadovoljni boravkom u destinaciji – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u sezoni – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u predsezoni ili posezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u sezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u predsezoni ili posezoni
Podatci	Naziv podataka	1. zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji 2. nepotvrđivanje očekivanja 3. usporedba s idealnim boravkom 4. namjera preporuke destinacije prijateljima, rodbini ili kolegama

	Mjerna jedinica	1., 2. i 3. Prosječna vrijednost zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja 4. Udio (%) promotora (eng. promoters) odnosno onih koji su skloni preporučiti destinaciju
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1., 2., 3. i 4. Anketa turista i jednodnevnih posjetitelja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1., 2., 3. i 4. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Periodičnost prikupljanja podataka	1., 2., 3. i 4. Svake dvije godine za ITR I II, za ITR III i IV svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Vrijednost pokazatelja ZT-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom sastoji se od: (i) vrijednosti indeksa zadovoljstva posjetitelja destinacijom i (ii) neto spremnost na preporuku destinacije Vrijednosti pokazatelja mjere se pomoću varijabli/pitanja koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja, donesenih od strane ministarstva nadležnog za poslove turizma.
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine za ITR I II, za ITR III i IV svake četiri godine
Rezultati:		
Početna vrijednost		
83,33 %		

1.3. Pristupačnost destinacije
1.3.1 Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom PD-1**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Postotak turističkih atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom i/ili koje sudjeluju u prepoznatim shemama pristupačnosti
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije

	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prikazuje udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom u odnosu na ukupan broj atrakcija u destinaciji prepoznatim planom upravljanja
	Opis i svrha	Atrakcije kao razlog dolaska u destinaciju mogu biti iznimno raznolike i različite dostupnosti, stoga je svrha ovog pokazatelja uvid u mogućnosti obilaska atrakcija i lokaliteta od interesa osobama s invaliditetom (osobama s tjelesnim, intelektualnim mentalnim i osjetilnim oštećenjem zdravlja), pri čemu se pristupačnost očituje u fizičkoj pristupačnosti i pristupačnosti informacija i komunikacija.
	Podpokazatelji	– Udio atrakcija (lokaliteta) fizički pristupačnih osobama s invaliditetom – Udio atrakcija (lokaliteta) informacijski i komunikacijski pristupačnih osobama s invaliditetom.
Podatci	Naziv podataka	1. Ukupan broj atrakcija dostupnih za posjećivanje (temeljem plana upravljanja) 2. Broj pristupačnih atrakcija
	Mjerna jedinica	Broj atrakcija
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Plan upravljanja 2. Evidencija TZ-a o pristupačnosti atrakcija (turistički katastar) 3. Evidencija TZ-a Javne turističke infrastrukture (JTI) destinacije za Popis Javne turističke infrastrukture (JTI).
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatci su dostupni 3. Podatak je dostupan
	Primarno istraživanje (smjernice)	Kontinuirano vođenje evidencija o stanju i dostupnosti atrakcija od strane TZ-ova
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje

Metodologija izračuna pokazatelja	*EA* – broj svih evidentiranih atrakcija u destinaciji *EAP* – broj atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom $Udio\ pristupačnih\ atrakcija = \frac{EAP}{EA} \times 100$
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine
Rezultati:	
2025. (početna vrijednost)	
4,35%	

1.4. Sigurnost destinacije
1.4.1. Broj organiziranih turističkih ambulanti

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja sa međunarodnim sustavima	Global Sustainable Tourism Council (dalje u tekstu: GSTC) – Usluge u zajednici (community services)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj organiziranih turističkih ambulanti u svrhu provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima.
	Opis	Sukladno posebnom zakonu kojim se uređuje zdravstvena zaštita turističku ambulantu može organizirati jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, jedinica lokalne samouprave, turistička zajednica, druga pravna i fizička osoba koja obavlja ugostiteljsku djelatnost i/ili pruža usluge u turizmu, zdravstvena ustanova, trgovačko društvo koje obavlja zdravstvenu djelatnost ili

		privatni zdravstveni radnik, koji su dužni utvrditi i razdoblje rada turističke ambulante tijekom godine. Turistička ambulanta organizira se izvan mreže javne zdravstvene službe. Posebnim propisom o normativima i standardima za turističku ambulantu određeni su minimalni normativi i standardi u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme koje mora ispunjavati turistička ambulanta. Zbog potrebe osiguranja provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima, jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, za svaku sljedeću turističku sezonu utvrđuje minimalni broj turističkih ambulanti za svoje područje na temelju broja dolazaka turista u prethodnoj godini.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	Broj organiziranih turističkih ambulanti temeljem posebnog zakona kojim se uređuje zdravstvena djelatnost
	Mjerna jedinica	Broj
	Izvor /potencijalni izvor	Jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb
	Dostupnost i podatkovni jaz	Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o broju ambulanti u destinaciji te se broj direktno preuzima i služi kao pokazatelj.
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		**2025.**
0		0

Tablica 20. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti

2. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA OKOLIŠNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

2.1. Upravljanje vodnim resursima

2.1.1. Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju) (UVR-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja sa međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja pitke vode po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom vode općeg stanovništva po osobi po noći (D.5.1.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – upravljanje vodnim resursima
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine vode isporučene u smještajnim objektima destinacije u odnosu na ukupnu potrošnju vode u destinaciji, koji daje uvid u opterećenje turizma na vodni resurs destinacije.
	Opis	Ograničavajući čimbenik razvoja turizma u pojedinim destinacijama je dostupnost vode, odnosno njena nepovoljna prostorna i vremenska raspodjela, osobito u Jadranskoj Hrvatskoj te u ljetnim mjesecima, kao i gubici vode u vodoopskrbnom sustavu. Vođenje evidencije o ukupnoj finalnoj potrošnji vode dužno je provoditi i osigurati nadležno tijelo za upravljanje vodnim resursima u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju posebnog zakona kojim se uređuje upravljanje vodama
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P

Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (m^3) 2. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (m^3) 3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup sigurnoj vodi ili imaju priključak na javnu vodoopskrbu ili imaju mogućnost priključenja na javnu vodoopskrbu u destinaciji
	Mjerna jedinica	N/P
	Izvor /potencijalni izvor	1. Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 2. Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 3. – 5. eVisitor 6. DZS, Naselja obuhvaćena mrežom javne vodoopskrbe i Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. – 6. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1 – 6. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) finalne potrošnje vode po noćenju turista (m^3) u smještajnim objektima destinacije i u odnosu na potrošnju vode po stanovniku destinacije (m^3). F_1 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja F_2 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) S – broj stanovnika u destinaciji $$potrošnja\ vode\ po\ noćenju\ turista = \frac{F_2N_1 - F_1N_2}{T_2N_1 - T_1N_2}$$ $$potrošnja\ vode\ po\ noćenju\ stanovnika = \frac{1}{S}\left(\frac{T_2F_1 - T_1F_2}{T_2N_1 - T_1N_2}\right)$$

	$$omjer\ potrošnje\ vode\ po\ noćenju\ turista\ i\ stanovnika = \frac{potrošnja\ vode\ po\ noćenju\ turista}{potrošnja\ vode\ po\ noćenju\ stanovništva} \times 100$$ Alternativna metoda: Anketa gospodarskih subjekata u turizmu u smještajnim objektima = norma potrošnje vode turista po noćenju / potrošnja vode
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine
Rezultati:	
2024. (početna vrijednost)	

624,00%

Potrošnja vode po noćenju turista (m³)	Potrošnja vode po noćenju stanovnika (m³)
0,96	0,15

2.2. Gospodarenje otpadom

2.2.1. Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone) (GO-1)**

Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Količina otpada koju proizvodi odredište (tone po stanovniku po godini ili po mjesecu) (D.3.1.) (prilagođeno)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – gospodarenje otpadom
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prati omjer količina komunalnog otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u usporedbi s količinama otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone po stanovniku, u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja)
	Opis	Pokazateljem se prati ostvarenje veze između proizvodnje otpada u turizmu i gospodarskog rasta te uspješnost sprečavanja nastanka otpada u destinaciji. Ukazuje na okolišni aspekti rizika u turističkim destinacijama gdje nedovoljno adekvatna infrastruktura gospodarenja otpadom u kombinaciji sa povećanom turističkom aktivnosti može ugroziti konkurentnost turističke destinacije. Pokazatelj je važan za atraktivnost destinacije i u slučaju neuređenog ili preopterećenog (prekapacitiranog) sustava gospodarenja otpadom što predstavlja ograničavajući čimbenik razvoja destinacije. Noćenja turista jesu svaka registrirana noć osobe (turista) u objektu koji pruža uslugu smještaja (prijavljena noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u sustavu eVisitor). Komunalni otpad je miješani komunalni otpad i odvojeno sakupljeni otpad. Javna usluga sakupljanja komunalnog otpada podrazumijeva prikupljanje komunalnog otpada na području pružanja javne usluge putem spremnika od pojedinog korisnika i prijevoz i predaju tog otpada ovlaštenoj osobi za obradu takvoga otpada.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P

Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) 2. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (tone) 3. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja 4. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji
	Mjerna jedinica	1. i 2. tone 3, 4 i 5. N/P
	Izvor /potencijalni izvor	1. i 2. pružatelj javne usluge koje je a) trgovačko društvo koje osniva jedna ili više jedinica lokalne samouprave (JLS), temeljem odluke predstavničkog tijela JLS ili pravna ili b) fizička osoba – obrtnik temeljem koncesije dodijeljene odlukom predstavničkog tijela JLS / Upravni odjeli jedinica lokalne/područje samouprave 3. – 4. eVisitor 5. DZS, Popis stanovništva RH (godišnje procjene)
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan (potencijalno djelomična dostupnost kvalitetnih/verificiranih podataka na razini pojedinih gradova/općina) 3. i 4. Podatak je dostupan 5. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 5. Svake dvije godine

Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer količine otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u odnosu na ukupne količine komunalnog otpada nastale u destinaciji u mjesecima s najnižom i najvišom turističkom aktivnosti F_1 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) F_2 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) W_{TN} – količina otpada po turističkom noćenju, $$W_{TN} = \frac{F_2N_1 - F_1N_2}{T_2N_1 - T_1N_2}$$ W_{RN} – količina otpada po noćenju stanovnika, $$W_{RN} = \frac{1}{S}\left(\frac{T_2F_1 - T_1F_2}{T_2N_1 - T_1N_2}\right)$$ W_T – količina otpada nastalog zbog noćenja turizma u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja noćenja u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (T2) i količine otpada po turističkom noćenju (W_{TN}), $$W_T = T_2 \times W_{TN}.$$ W_R – količina otpada od lokalnog stanovništva u destinaciji u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja stanovnika (S), broja dana u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (N2)i količine otpada po noćenju stanovnika (W_{RN}), $$W_R = S \times N_2 \times W_{RN}.$$ $$\text{omjer količine komunalnog otpada koji su proizveli turist u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju i lokalno stanovništvo (za promatrani period)} = \frac{W_T}{W_R}$$

Učestalost mjerenja	Svake dvije godine
Rezultati:	
2024. (početna vrijednost)	
114,94 %	

2.3. Zaštita bioraznolikosti

2.3.1. Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite) (BR-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST – Postotak zaštićenih područja (morskih i kopnenih) prema ukupnoj površini
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zaštita bioraznolikosti
	Povezanost sa SDG	Cilj 13: Klimatske promjene – zaštita prirodnih područja doprinosi ublažavanju klimatskih promjena kroz očuvanje šuma i drugih ekosustava koji apsorbiraju ugljikov dioksid. Cilj 14: Život ispod vode – ovaj cilj uključuje očuvanje i održivo korištenje oceana, mora i morskih resursa. Zaštićena prirodna područja mogu uključivati morske i obalne ekosustave. Cilj 15: Život na zemlji – usredotočuje se na zaštitu, obnovu i održivu upotrebu kopnenih ekosustava te očuvanje bioraznolikosti i zaustavljanje degradacije zemljišta i gubitka staništa.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio zaštićenih prirodnih područja (dalje u tekstu: ZPP) (kopnenih i morskih) i područja ekološke mreže Natura 2000, u ukupnoj površini destinacije (jedan ili više JLS-ova) te njihova struktura prema kategoriji zaštite.

	Opis	Turizam zasnovan na prirodi brzo raste, a jedan od ključnih faktora za iskustvo posjetitelja je kvaliteta okoliša. Bioraznolika područja privlače turiste, posebno ona s infrastrukturom koja omogućava pristupačnost. Očuvanje kopnene i morske bioraznolikosti ključno je za očuvanje značajnih ekonomskih koristi koje države ostvaruju od turizma. Udio zaštićenih područja ukazuje na aktivnosti vezane za očuvanje bioraznolikosti te na očuvanje, obnovu i održivu upotrebu ekosustava i njihovih usluga.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– udio zaštićenih prirodnih područja i područja ekološke mreže Natura 2000 u ukupnoj površini destinaciji – kategorije zaštićenih prirodnih područja u destinaciji
Podatci	Naziv podataka	1. Površina zaštićenih prirodnih područja prema kategoriji 2. Kategorija zaštite prirodnih područja 3. Površina destinacije
	Mjerna jedinica	1. Površina ZPP 2. Kategorija zaštite 3. Površina destinacije
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Bioportal Bioportal Podatci JLS-a
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. Na razini godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao udio površina zaštićenih područja u destinaciji u odnosu na ukupnu površinu destinacije i prema kategorijama zaštite temeljem zakona kojim se uređuje zaštita prirode
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine
Rezultati:		
2025. (početna vrijednost)		
0		

2.4. Održivo upravljanje energijom

2.4.1. Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (UEN-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja sa međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja energije po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom energije općeg stanovništva po osobi po noći
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje energijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 7. Pristupačna energija iz čistih izvora Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije, a temelji se na sezonalnosti potrošnje.
	Opis	Ovaj pokazatelj daje uvid u opterećenje energetske infrastrukture i potrebe implementacije održivih oblika energije. S obzirom na intenzivnu potrebu za energijom tijekom visoke sezone, posebice u Jadranskoj Hrvatskoj, važno je razmotriti stvarno opterećenje.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja 2. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja 3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenih noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup elektro-energetskoj mreži
	Mjerna jedinica	1. i 2. KWh 3., 4. – noćenje

		5. stanovnik
	Izvor/potencijalni izvor	1. i 2. HEP-ODS 3., 4. – eVisitor 5. DZS, Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan (uz poseban zahtjev) 3. – 5. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 5. Svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao omjer finalne potrošnje el. energije po noćenju turista (kWh) u smještajnim objektima u odnosu na potrošnju el. energije po stanovniku destinacije (kWh). F_1 – ukupna finalna potrošnja el. energije u kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja F_2 – ukupna finalna potrošnja el. energije kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim ostvarenim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) $$potrošnja\ el.\ energije\ po\ noćenju\ turista = \frac{F_2N_1 - F_1N_2}{T_2N_1 - T_1N_2}$$ $$potrošnja\ el.\ energije\ po\ noćenju\ stanovnika = \frac{1}{S}\left(\frac{T_2F_1 - T_1F_2}{T_2N_1 - T_1N_2}\right)$$ $$omjer\ potrošnje\ el.\ energije\ po\ noćenju\ turista\ i\ stanovnika = \frac{potrošnja\ el.\ energije\ po\ noćenju\ turista}{potrošnja\ el.\ energije\ po\ noćenju\ stanovnika} \times 100$$
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine

Rezultati:	
2024. (početna vrijednost)	
-43,17 %	
Potrošnja električne energije po noćenju turista (KWh)	Potrošnja električne energije po noćenju stanovnika (KWh)
- 18,28	42,35

2.5. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama

2.5.1. Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (UPK-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Postojeći sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 – Zdravlje i dobrobit Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice

	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime
Pokazatelj	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Opis	Članak 7. Pariškog sporazuma postavlja globalni cilj »poboljšanja sposobnosti prilagodbe, jačanja otpornosti i smanjenja ranjivosti na klimatske promjene«. Provedba nacionalnih i lokalnih planova prilagodbe, izgradnja kapaciteta i tehnologije te povećani financijski tokovi navedeni su kao ključni alati za provedbu aktivnosti prilagodbe. Sektor turizma je jedan od pet najranjivijih sektora na klimatske promjene. Stoga je uspostava sustava za procjenu izloženosti, otpornosti i rizika te provedbu mjera za prilagodbu klimatskim promjenama na svim razinama ključna za održivost turizma kao ključne gospodarske grane u Republici Hrvatskoj. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20) i Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19) reguliraju pitanje prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– N/P
Podatci	Naziv podataka	Doneseni i provedeni strateški, planski ili programski dokumenti koji integriraju koncept prilagodbe klimatskim promjenama i procjenu rizika na razini destinacije
	Mjerna jedinica	N/P
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Upravni odjeli JLS
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o tome je li destinacija donijela dokumente (strategiju i/ili plan i/ili program) te koji je napredak/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih mjera za prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena i procjenu rizika – DA/NE/ udio mjera u provedbi i/ili implementiranih
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine

Rezultati:
2024. (početna vrijednost)
0

Tablica 21. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti

3. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA EKONOMSKE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

3.1. Turistički promet

3.1.1. Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Postotak godišnjeg broja dolaznih posjetitelja u mjesecima ili tromjesečju s najvećim opterećenjem
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa/ Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj dolazaka turista u destinaciji u mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom temeljem broja ostvarenih noćenja što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom kontekstu.

	Opis	Priljev posjetitelja u turističku destinaciju predstavlja obvezni uzrok potrebe za upravljanjem održivošću destinacije. S obzirom na činjenicu da turizam predstavlja uglavnom sezonalnu aktivnost, ovim pokazateljem svakako valja uzeti u obzir razlike u priljevu posjetitelja unutar i van turističke sezone, pri čemu je priljev posjetitelja u periodu glavne, odnosno visoke turističke sezone najrelevantniji podatak za upravljanje održivošću destinacije.
Podatci	Naziv podataka	Ukupan broj dolazaka turista kao broj osoba koje su se u destinaciji prijavile i ostvarile noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja.
	Mjerna jedinica	Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o ukupnom broju dolazaka turista u destinaciji u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih dolazaka te se broj direktno preuzima iz sustava eVisitor i služi kao pokazatelj.
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
3982		

3.1.2. Prosječna duljina boravka turista u destinaciji

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)**

Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ETIS (prilagodba) – Prosječna duljina boravka dolaznih posjetitelja i prosječna duljina boravka domaćih posjetitelja/ Prosječna duljina boravka turista
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira prosječan broj noćenja koje jedan turist ostvari u destinaciji.
	Opis	Duljina boravka, odnosno prosječan broj noćenja koje turisti ostvaruju u destinaciji se može smatrati relevantnom informacijom za upravljanje destinacijom, poglavito u kontekstu suvremenih trendova skraćenja duljine boravka, ali i s aspekta upravljanja ljudskim potencijalima potrebnim za održavanje ujednačene razine pružanja sveobuhvatne turističke usluge što se posebno odnosi na segment smještaja.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem ostvarenih turističkih noćenja – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u komercijalnom smještaju – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u nekomercijalnom smještaju
Podatci	Naziv podataka	Dolazak turista predstavlja posjetitelja koji se prijavio i ostvario noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja. Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja.
	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu.
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni

	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni
Metodologija izračuna pokazatelja		Prosječna duljina boravka turista u destinaciji $= \frac{\text{Ukupan broj registriranih noćenja u destinaciji}}{\text{Ukupan broj dolazaka turista u destinaciju}}$
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
8,26		

3.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
3.2.1. Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Udio zaposlenih u turističkim djelatnostima u odnosu na ukupno gospodarstvo
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Jačanje ljudskih potencijala u turizmu

Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (dalje u tekstu: NKD)
	Opis	Budući da rad predstavlja obvezni proizvodni čimbenik uslužnih djelatnosti, izravno povezan s isporukom turističkog proizvoda odnosno usluge, povećanje ili smanjenje ukupnog broja zaposlenih osoba u središnjim turističkim djelatnostima (pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane) može posredno ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovanja gospodarskih subjekata općenito u svim turističkim djelatnostima.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema satima rada – Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane po spolu, godišnji prosjek – Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)
Podatci	Naziv podataka	1. Broj zaposlenih prema mjestu rada 2. Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
	Mjerna jedinica	Fizička osoba u radnom odnosu
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Portal za napredno praćenje tržišta rada 2. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i podatci dostupni u Ministarstvu
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 2. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 2. Podatak je kontinuirano dostupan podatak na mjesečnoj razini
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		

MJESEC	BROJ ZAPOSLENIH DJELATNOSTI 55 I 56
SJEČANJ	34
VELJAČA	35
OŽUJAK	35
TRAVANJ	34
SVIBANJ	37
LIPANJ	41
SRPANJ	43
KOLOVOZ	40
RUJAN	41
LISTOPAD	38
STUDENI	40
PROSINAC	38

3.2.2. Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (u daljnjem tekstu: OECD): Izravni bruto domaći proizvod turizma, Produktivnost rada u turističkim djelatnostima (kombinacija – prilagodba)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu i turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti

	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira poslovni prihod gospodarskih subjekata ostvaren tijekom godine u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećem NKD-u
	Opis	Poslovni prihod izravno je povezan sa sposobnosti gospodarskih subjekata da isporuče turistički proizvod odnosno uslugu, pri čemu promjena u vremenu odnosno povećanje ili smanjenje poslovnog prihoda može ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovnog položaja gospodarskih subjekata uslijed internih ili eksternih razloga, ali i neizravno upućivati na položaj gospodarskih subjekata u svim turističkim djelatnostima na razini destinacije.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– dodana vrijednost gospodarskih subjekata registriranih na području destinacije ostvarena tijekom godine – bruto dobit/gubitak gospodarskih djelatnosti registriranih na području destinacije ostvaren tijekom godine
Podatci	Naziv podataka	Poslovni prihod ostvaren tijekom godine
	Mjerna jedinica	EUR
	Izvor podataka/potencijalni izvor	FINA/Porezna uprava – podatak iz Registra godišnjih financijskih izvještaja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan na zahtjev od FINA/Porezna uprava, podrazumijeva posebnu obradu kako bi se dobili podaci na razini destinacije
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci će na zahtjev biti dostupni u Ministarstvu
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2023. (početna vrijednost)		
1.321.739,00 €		

Tablica 22. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti i organizaciju turizma

4. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA PROSTORNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI DESTINACIJE I ORGANIZACIJU TURIZMA

4.1. Turistička infrastruktura

4.1.1. Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Trenutačni popis i klasifikacija turističkih dobara i atrakcija uključujući prirodna i kulturna mjesta
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistička infrastruktura
	Povezanost sa SDG	Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – promicanje održivog turizma koji pridonosi zapošljavanju i rastu. Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – očuvanje kulturne i prirodne baštine urbanog okruženja. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – odgovorno upravljanje prirodnim resursima. Cilj 15: Život na zemlji – zaštita, obnova i promicanje održive uporabe ekosustava, očuvanje biološke raznolikosti.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se vrši identifikacija i kategorizacija turističkih resursa na području destinacije, uključujući prirodne (parkovi, rezervati, pejzaži) i kulturno-povijesne/antropogene atrakcije (povijesni lokaliteti, muzeji, spomenici, nematerijalna baština).
	Opis	Identifikacija i kategorizacija turističkih resursa ključna je za razvoj održivog turizma jer omogućava efikasno upravljanje i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa. Pruža temelj za kreiranje ciljanih marketinških strategija koje ističu jedinstvene atribute destinacije, privlačeći time odgovarajuće turiste. Osim toga, pomaže lokalnim zajednicama da razumiju i vrednuju svoju baštinu, potičući lokalno sudjelovanje i osvještavanje važnosti očuvanja tih resursa za buduće generacije.

	Podpokazatelji (opcionalno)	– popisi kulturnih dobara (opcionalno, uključujući procjenu i naznaku ranjivosti) – identifikacija i popisivanje nematerijalne kulturne baštine – popis lokaliteta i dobara prirodne baštine s naznakom vrste, stanja očuvanja i ranjivosti.
Podatci	Naziv podataka	1. Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara 2. Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja 3. Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara 4. Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH
	Mjerna jedinica	1. – 4. broj/vrsta (kategorija)
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. – 3. Registar kulturnih dobara RH (ministarstvo nadležno za kulturu) 4. Bioportal (ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 4. Kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini.
Metodologija izračuna pokazatelja		
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati:		
2025.		

Rb.	**Zaštićena kulturna dobra**	
	Popis	**Vrsta**
1	Crkva sv. Antuna	Nepokretna pojedinačna
2	Kulturno - povijesna cjelina Višnjana	Kulturnopovijesna cjelina

3	Zgrada stare zvjezdarnice	Nepokretna pojedinačna
4	Stambeno - gospodarski kompleks stancije Tićan s pripadajućim gumnom i perivojem te gotičko – renesansnom crkvom sv. Marka i Panteleona	Nepokretna pojedinačna

4.2. Održivo upravljanje destinacijom

4.2.1. Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD -1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Višegodišnji plan ili strategija odredišta koja je ažurna i javno dostupna
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje destinacijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Ovaj cilj se fokusira na stvaranje održivih i otpornih urbanih područja. Višegodišnji planovi ili strategije za odredišta, koji su ažurni i javno dostupni, igraju ključnu ulogu u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Strategije koje promiču održivi razvoj turističkih destinacija mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – Višegodišnje strategije koje uključuju načela održive potrošnje i proizvodnje mogu pomoći u smanjenju ekološkog otiska turizma i promicanju održivih praksi u lokalnim zajednicama. Cilj 17: Partnerstva za ciljeve – Uspostavljanje partnerstava između različitih dionika, uključujući vladine i nevladine organizacije, privatni sektor i lokalne zajednice, ključno je za razvoj i provedbu uspješnih strategija održivog razvoja.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog razvoja
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao praćenje statusa implementacije Plana upravljanja, pri čemu je polazište terminski plan aktivnosti i njihove implementacije

	Opis i svrha	Postojanje Plana upravljanja preduvjet je destinacijskog razvoja za sva odredišta u Hrvatskoj, stoga je uspješna implementacija aktivnosti iz Plana polazište za održivo upravljanje destinacijom te praćenja stanja upravljačkih aktivnosti.
	Podpokazatelji (opcinalno)	– Objavljeni dokument strategije i/ili akcijskog plana destinacije. – Strategija/plan su jasno vidljivi i dostupni online. – Udio implementiranih aktivnosti iz plana (Implementirana aktivnost je aktivnost koja je u potpunosti provedena, završena te postoje informacije u učinku iste)
Podatci	Naziv podataka	1. Strategija/ plan izrađen i javno dostupan – DA/NE 2. Ukupan broj aktivnosti definiranih Planom 3. Broj implementiranih aktivnosti definiranih planom
	Mjerna jedinica	1. Višegodišnji plan i/ili strategija 2. Broj aktivnosti 3. Broj implementiranih aktivnosti / ukupan broj aktivnosti
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1., 2. i 3. Turistička zajednica / JLS
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Omjer implementiranih aktivnosti / ukupni broj aktivnosti definiranih Planom X 100 Implementirane aktivnosti su one koje su u potpunosti završene te za njih postoje mjerljivi rezultati provedbe.
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje

Rezultati:	
2024. (početna vrijednost)	**2025.**
/	/

4.3. Održivo upravljanje prostorom

4.3.1. Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Broj posjetitelja po hektaru građevinskog područja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje prostorom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 15 – Očuvanje života na zemlji
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih noćenja u smještaju destinacije unutar godine dana po izgrađenom hektaru zona stambene i ugostiteljsko-turističke namjene.
	Opis	S obzirom da se turistička aktivnost može gotovo isključivo odvijati u zonama stanovanja (S) i zonama mješovite namjene (M1) te u zonama predviđenima za odvijanje ugostiteljsko-turističke namjene (T), sve druge građevinske zone nisu uključene u analizu. Nadalje, pritisak koji proizlazi iz korištenja prostora može se isključivo evidentirati kao pritisak na već izgrađena područja te stoga u izračun ne ulaze planirana(neizgrađena) područja. U konačnici pritisak bi bilo poželjno evidentirati na godišnjoj razini, ali i na razini tromjesečja, da bi se utvrdilo pritisak u najopterećenijem dijelu godine.
	Podpokazatelji (opcionalno)	-
Podatci	Naziv podataka	1. noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju 2. površina izgrađenog dijela zona stambene namjene destinacije 3. površina izgrađenog dijela zona mješovite namjene pretežito stambene namjene 4. površina izgrađenog dijela zona ugostiteljsko-turističke namjene destinacije
	Mjerna jedinica	1. noćenje 2., 3., 4. hektar

	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor i porezna uprava 2., 3. i 4. jedinice lokalne samouprave + PPUG/O (prostorni planovi uređenja gradova/ općina)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2., 3. i 4. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini
Metodologija izračuna pokazatelja		T_N – broj turističkih noćenja unutar destinacije ostvarenih u jednoj godini P_S – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama stanovanja (ha) P_M – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama mješovite namjene ((pretežito stambene namjene) (ha) P_T – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama predviđenim za odvijanje ugostiteljsko-turističke aktivnosti $$\textit{broj turističkih noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju po izgrađenoj građevinskoj površini} = \frac{T_N}{P_S + P_M + P_T}$$
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine
Rezultati:		
2024. (početna vrijednost)		
Podatak zatražen		

Tablica 23. Specifični pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti

1. SPECIFIČNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA DRUŠTVENE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

1.1.4. Promjena broja stanovnika u zadnjih pet godina u odnosu na promjenu broja turističkih noćenja

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Promjena broja stanovnika u zadnjih pet godina u odnosu na promjenu broja turističkih noćenja (SZL – 5)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Demografski trendovi i kvaliteta života
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Promjena broja stanovnika uvjetovana prirodnim kretanjima i migracijama prema promjeni turističke aktivnosti mjerene brojem noćenja u smještajnim kapacitetima
	Opis i svrha	Pokazatelj omogućava praćenje relativnog odnosa broja stanovnika i turističke aktivnosti u petogodišnjem razdoblju. Pokazatelj se izračunava kao dvojni razlomak. Djeljenik dvojnog razlomka je razlomak u čijem je brojniku procjena broja stanovnika na 31.12. u godini t (prethodna godina), a nazivniku procjena broja stanovnika 31. 12. u godini t-4 Djelitelj dvojnog razlomka je razlomak u čijem je brojniku broj ostvarenih noćenja u smještajnim kapacitetima u godini t (prethodna godina), a nazivniku broj ostvarenih noćenja smještajnim u kapacitetima u godini t-4
	Podpokazatelji (opcionalno)	

Podatci	Naziv podataka	1. Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje, Procjena stanovništva, stanje na dan 31. prosinca u godini t (prethodna godina) i godini t-4 2. Turizam, noćenja turista
	Mjerna jedinica	1. i 2. Realni broj
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Državni zavod za statistiku: *Statistika u nizu, Gradovi i općine u statistici* 2. eVisitor
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Izvor osiguravaju potrebne podatke za izračun, a ograničenje je vezano uz sadržaj pokazatelja koji tek neizravno ukazuje na povećanje/smanjenje društvenog standarda odnosno demografske trendove generirane turizmom budući da rast ili smanjenje broja stanovnika na području destinacije može biti potaknuto bitno širim spektrom utjecaja od turističke aktivnosti.
Rezultati: Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.		

0,57 %

1.3. Pristupačnost destinacije

1.3.1. Udio pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Udio pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji (SPD-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Udio smještajnih objekata s pristupačnim smještajem
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 9 – Prilagodljiva infrastruktura, uključiva i održiva industrijalizacija i inovativnost Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio smještajnih jedinica pristupačnih za osobe s motoričkim, senzornim ili mentalnim oštećenjima u destinaciji u ukupnom broju smještajnih jedinica.

	Opis	Dostupnost turističkih sadržaja, proizvoda i usluga osobama s motoričkim, senzornim ili mentalnim oštećenjima je središnji dio odgovornih i održivih turističkih politika. Udio pristupačnih smještajnih jedinica odražava tržišnu dostupnost i privlačnost destinacije te može imati pozitivan utjecaj na gospodarstvo, društvenu inkluzivnost i imidž destinacije.
	Podpokazatelji (opcinalno)	– Udio pristupačnih smještajnih jedinica u kolektivnim smještajnim kapacitetima – Udio pristupačnih smještajnih jedinica u privatnim smještajnim kapacitetima
Podatci	Naziv podataka	1. Broj smještajnih jedinica u destinaciji 2. Broj pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji
	Mjerna jedinica	1. i 2. smještajna jedinica
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor 2. Jedinstveni turistički informatički registar
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak nije trenutno dostupan, no u postupku je prikupljanje
	Primarno istraživanje (smjernice)	Metodološke smjernice za prikupljanje podataka i provođenje primarnih istraživanja objavljuju se na mrežnim stranicama Ministarstva (smještajni kapaciteti)
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Kontinuirano dostupan podatak 2. Svake dvije godine

Metodologija izračuna pokazatelja	Udio pristupačnih smještajnih jedinica $= (\frac{Broj\ pristupačnih\ smještajnih\ jedinica}{Ukupan\ broj\ smještajnih\ jedinica})x100$
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine
Ograničenja pokazatelja i perspektive	–
Rezultati: Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.	
0,77 %	

1.3.2. Javno dostupne informacije o atrakcijama u turističkim i informativnim centrima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Javno dostupne informacije o atrakcijama u turističkim i informativnim centrima (SPD-2)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Interpretativne informacije dostupne posjetiteljima u turističkim uredima te na prirodnim i kulturnim lokacijama
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije

	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – Informacije koje uključuju načela održive potrošnje i proizvodnje mogu pomoći u smanjenju ekološkog otiska turizma.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao skup informacije o lokalnim atrakcijama, kulturnim događanjima, povijesnim znamenitostima i prirodnim ljepotama u turističkoj destinaciji, koji su namijenjeni posjetiteljima.
	Opis i svrha	Ovaj pokazatelj odnosi se na dostupnost informacija o turističkim atrakcijama koje pružaju turistički i informativni centri. Uključuje detalje o lokacijama, radnom vremenu, pristupačnosti, kulturnim i povijesnim kontekstima atrakcija, što pridonosi boljem iskustvu posjetitelja. Pružene informacije igraju ključnu ulogu u održivom upravljanju turističkim tokovima te promicanju kulturne i prirodne baštine destinacije
	Podpokazatelji (opcionalno)	
Podatci	Naziv podataka	1. Dostupne brošure o turističkim atrakcijama na barem tri strana jezika u uredu turističke zajednice / turističkim informativnim centrima / lokalitetima – DA/NE 2. Informacije dostupne na web stranicama turističkih zajednica/lokaliteta o ključnim aspektima turističke ponude (atrakcije, ugostiteljska ponuda, dostupnost destinacije) na barem tri strana jezika na web stranici turističke zajednice / turističkog informativnog centra – DA/NE

	Mjerna jedinica	1. i 2. Dostupan dokument u fizičkom i/ili virtualnom obliku.
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Turistička zajednica / JLS 2. Odabrani turistički lokaliteti od značaja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem od strane odabranih lokaliteta
	Primarno istraživanje (link na smjernice)	Anketiranje upravitelja turističkih lokaliteta
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Jednom godišnje 2. Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj predstavlja niz kvalitativnih podataka
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Aktualnost i točnost: Informacije mogu zastarjeti ili biti netočne ako se ne ažuriraju redovito. Doseg i pristupačnost: Informacije možda nisu dostupne na svim jezicima ili prilagođene osobama s posebnim potrebama. Objektivnost: Informacije mogu biti pristrane ili fokusirane samo na popularne atrakcije, zanemarujući manje poznate lokalitete.
Rezultati: Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.		

DA

1.3.3. Postotak pristupačnih linija javnog prijevoza u destinaciji za osobe s invaliditetom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Postotak pristupačnih linija javnog prijevoza u destinaciji za osobe s invaliditetom (SPD-3)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Postotak javnog prijevoza dostupan osobama s invaliditetom i specifičnim potrebama pristupačnosti
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj se definira kao postotak linija javnog prijevoza u destinaciji koji opslužuje javni prijevoz pristupačan osobama s invaliditetom i osobama s posebnim zahtjevima za pristup

	Opis i svrha	Osnovna svrha pokazatelja je uvid u mogućnosti kretanja javnim prijevozom unutar destinacije osobama s motoričkim ili osjetilnim invaliditetom, a time i njihova mogućnost da posjećuju različite sadržaje unutar destinacije. Osnovo obilježje javnog prijevoza pristupačnog osobama s invaliditetom, jest postojanje zvučne signalizacije, rampa za invalidska kolica i mjesta za njihov smještaj unutar javnog prijevoza.
	Podpokazatelji	-
Podatci	Naziv podataka	1. Broj javnih linija u destinaciji 2. Broj javnih linija pokrivenih javnim prijevozom dostupnim osobama s invaliditetom
	Mjerna jedinica	1 i 2. broj linija
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. i 2. Javno prijevozničko poduzeće s koncesijom za prometovanje na području destinacije
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatci dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake 2 godine
Metodologija izračuna pokazatelja		*JL* – broj svih javnih linija u destinaciji *PJL* – broj javnih linija pokrivenih javnim prijevozom dostupnim osobama s invaliditetom $postotak\ linija\ pokrivenih\ JP\ dostupnim\ osobama\ s\ invaliditetom = \frac{PJL}{JL} \times 100$

Učestalost mjerenja	Svake dvije godine
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Ograničenje predstavlja eventualno nepostojanje podataka o prijevoznim sredstvima i njihovoj prilagođenosti. Drugo ograničenje je što pokazatelj se ne referira na frekvenciju vozila na liniji, kao ni na ostale pristupne i infrastrukturne objekte u okruženju stanica javnog linijskog prijevoza
Rezultati: Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.	
0	

1.4. Sigurnost destinacije

1.4.1. Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja prijavljenih policiji po mjesecima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja prijavljenih policiji po mjesecima (SSD-1)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS (prilagodba) – Postotak turista koji su podnijeli prijavu policiji
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice

	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj kaznenih djela i prekršaja koji su prijavljeni lokalnim policijskim postajama po mjesecima u godini.
	Opis	U svrhu očuvanja percepcije destinacije kao sigurnog mjesta za odmor od strane posjetitelja, izuzetno je važno pratiti dinamiku prijavljenih kaznenih djela i prekršaja policiji. Povećanje vrijednosti ovog pokazatelja, u slučaju zadržavanja ukupnog broja i strukture stalnih stanovnika destinacije nepromijenjenom, svakako može predstavljati rani nagovještaj moguće promjene percepcije posjetitelja destinacije u pogledu njezine sigurnosti.
	Podpokazatelji (opcionalno)	Ukupan broj kaznenih djela protiv imovine, života, tijela te spolne slobode i prekršaja protiv javnog reda i mira prijavljenih policiji po mjesecima
Podatci	Naziv podataka	Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja službeno prijavljenih u policijskoj postaji.
	Mjerna jedinica	Kazneno djelo sukladno kaznenom zakonu Prekršaj sukladno zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Ministarstvo unutarnjih poslova (dalje u tekstu: MUP)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Javno su dostupni podaci o broju prijavljenih kaznenih djela po županijama na godišnjoj razini. Javno nisu dostupni podaci za destinacije kao niti podaci po mjesecima.
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini.

Metodologija izračuna pokazatelja	Podatak se preuzima iz službenih izvora
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje
Ograničenja pokazatelja	Iako se podaci o podnesenim kaznenim djelima i prekršajima u lokalnim policijskim postajama službeno evidentiraju od strane Ministarstva unutarnjih poslova, ti podaci nisu javno dostupni. Javno su dostupni podaci o ukupno prijavljenim kaznenim djelima i prekršajima na nacionalnoj i godišnjoj razini, dok su podaci za županije također javno dostupni na godišnjoj razini, ali samo za ukupan broj prijavljenih kaznenih djela. Podaci na razini jedinica lokalne uprave i samouprave, kao i podaci na mjesečnoj razini nisu javno dostupni u službenim statističkim objavama Ministarstva unutarnjih poslova.
Rezultati: Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.	
0,00 (U 2024. godini u Općini Višnjan dogodilo se 25 kaznenih djela protiv imovine i 3 kaznena djela protiv života i tijela).	

1.4.3. Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija (SSD-3)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost indikatora s međunarodnim sustavima	GSTC: Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/mjesta turističkih atrakcija (IN-A12.b.)

	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma; 10. Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informacije o broju mjera, lokalitetu primjene, razdoblju implementacije s obveznim opisom mjera koje su implementirane u destinaciji za pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija u okviru sustava za odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike.
	Opis i svrha	Pokazatelj prati ima li destinacija sustav za praćenje i prevenciju te odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike.
	Podpokazatelj (opcionalno)	-
Obilježja podataka	Naziv	1. Broj mjera koje su implementirane u destinaciji u okviru sustava za odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike, npr. za pomoći na plažama i lokalitetima turističkih atrakcija.
	Mjerna jedinica	-
	Izvor /potencijalni izvor	1. Jedinice lokalne samouprave, Domovi zdravlja – turističke ambulante u destinaciji
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan

	Periodičnost prikupljanja podataka	2. Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Evidencija o broju mjera, lokalitetu primjene, razdoblju implementacije s obveznim opisom mjere.
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Rezultati: Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.		
0,00		

1.4.4. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na 1000 noćenja (turista i lokalne zajednice)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na 1000 noćenja (turista i lokalne zajednice) (SSD-4)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	EC – Europski opservatorij za sigurnost cestovnog prometa
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice

	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma; 10. Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se određuje omjer između broja nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije i broja ostvarenih noćenja lokalnih stanovnika i turista.
	Opis	Veća vrijednost pokazatelja može ukazati na neadekvatnost prometne infrastrukture i potrebu za njezinom obnovom ili izgradnjom dodatnih objekata.
	Podpokazatelji	– Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici na 1000 noćenja lokalnih stanovnika – Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom u kojima su sudjelovale osobe koje nisu lokalni stanovnici na 1000 noćenja turista
Podatci	Naziv podataka	1. Broj stanovnika u destinaciji 2. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji 3. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije 4. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici 5. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u kojima nisu sudjelovali lokalni stanovnici
	Mjerna jedinica	1. Stanovnika 2. Noćenja 3-5. Broj nesreća
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. DZS, Gradovi i općine u statistici ~ Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje 2. eVisitor

		3. – 5. Ministarstvo unutarnjih poslova RH, nadležna policijska uprava
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		*BS* – broj stanovnika u destinaciji početkom godine. *BS* se preuzima iz publikacije DZS-a: *Gradovi i općine u statistici ~ Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje* u kojoj je po jedinicama lokalne samouprave objavljena procjena broja stanovnika krajem godine, za kojeg se može pretpostaviti da je jednak procjeni broja stanovnika na početku sljedeće godine. *BN* – broj noćenja u smještajnim kapacitetima u destinaciji u godini. Podataka se dobije iz sustava eVisitor kao broj noćenja u smještajnim kapacitetima u destinaciji između prvog i zadnjeg dana godine. N_{UK} – ukupan broj nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u promatranoj godini N_{LS} – broj nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u promatranoj godini u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici N_T – broj nesreća sa smrtnim ishodom na području jedinice lokalne samouprave u promatranoj godini u kojima su sudjelovale osobe koje ne stanuju na području destinacije $$Broj\ prometnih\ nesreća\ sa\ smrtnim\ ishodom\ na\ 1000\ noćenja = \frac{N_{Uk} \times 1000}{(BS \times 365 + BN)}$$ Podpokazatelji: Uz oznake *Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (lokalni)* za podpokazatelj 1 te *Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (ostali)* za podpokazatelj 2, formule su: $$Broj\ prometnih\ nesreća\ sa\ smrtnim\ ishodom\ (lokalni) = \frac{N_{LS} \times 1000}{BS \times 365}$$

	$Broj\ prometnih\ nesreća\ sa\ smrtnim\ ishodom\ (ostali) = \frac{N_T \times 1000}{BN}$
Učestalost mjerenja	Godišnje
Ograničenja pokazatelja	Pokazatelj nije prikladan za destinacije kroz koje prolaze važne prometnice poput autocesta i glavnih magistralnih pravaca. Međusobni odnos podpokazatelja i glavnog pokazatelja može naznačiti probleme u prometu zbog turizma. Obzirom da u velikom broju destinacija će vrijednost pokazatelja biti 0, možda ima smisla promatrati pokazatelj ali za duže razdoblje (npr. trogodišnje ili petogodišnje), kumulativno ili u prosjeku.
Rezultati:	

Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.
0,00 (u 2024. godini u Općini Višnjan dogodila se jedna prometna nesreća sa smrtnim ishodom)

1.4.5. Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima (SSD-5)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor

Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj podnesenih prijava zbog buke koja je uzrokovana nekom od turističkih aktivnosti na razini destinacije, iskazan po mjesecima i ukupno u kalendarskoj godini.
	Opis	Buka okoliša je neželjen ili po ljudsko zdravlje i okoliš štetan zvuk u vanjskome prostoru izazvan ljudskom aktivnošću, prijevoznim sredstvima svih oblika prometa, kao i postrojenja i zahvata u okolišu (npr. izgradnja turističkih objekata). Indikatorom buke Lden (dan-večer-noć), najveće dopuštene vrijednosti >55 dB, ocjenjuje se ukupno smetanje bukom, dok se indikatorom noćne buke Lnight, najveće dopuštene vrijednosti vrijednost >50 dB, ocjenjuje ometanje sna. Zaštitu od buke obvezni su provoditi i osigurati njezino provođenje tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne i fizičke osobe koje obavljaju registrirane djelatnosti. Inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona i propisa donesenih na temelju Zakona obavljaju sanitarni inspektori Državnog inspektorata.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	Broj podnesenih prijava lokalnog stanovništva ili turista zbog buke koja je uzrokovana nekom od turističkih aktivnosti na razini destinacije temeljem posebnog zakona kojim se uređuje zaštita od buke
	Mjerna jedinica	N/P
	Izvor /potencijalni izvor	Državni inspektorat, Sanitarna inspekcija, ispostava u destinaciji
	Dostupnost i podatkovni jaz	Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine

Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izrađuje temeljem podataka o broju podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine
Rezultati: Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.	
0	

1.4.6. Remećenja javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću

Pokazatelj (kod pokazatelja)	**Remećenje javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću (SSD-6)**	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC: Redovito prikupljanje, praćenje, bilježenje i javno izvješćivanje podataka o željama, zabrinutostima i zadovoljstvu stanovnika destinacijskim menadžmentom
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. – sigurnost destinacije
	Povezanost sa ciljevima održivog razvoja	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice

	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o opterećenju lokalne zajednice radi remećenja javnog reda i mira prouzrokovanog turističkom aktivnošću u destinaciji temeljem prekršajnih postupaka (prekršajni nalozi PU destinacije i optužni prijedlozi oštećenih osoba) tijekom mjeseca u kojem je, u odnosu na cjelokupnu kalendarsku godinu, evidentiran najveći broj turista u destinaciji.
	Opis	Prekršaji protiv javnog reda i mira su djela kojima se na nedozvoljen način remeti mir, rad ili normalan način života građana, kao i druga djela sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira. Policija može pokrenuti prekršajni postupak izdavanjem prekršajnog naloga ili podnošenjem optužnog prijedloga, a osobe oštećene prekršajem mogu same pokrenuti prekršajni postupak podnošenjem optužnog prijedloga pred mjesno nadležnim Općinskim sudom ili Općinskim prekršajnim sudom. Pokazatelj prati udio (%) broja prekršajnih postupaka u destinaciji radi remećenja javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću koji su evidentiranu u PU i/ili u Općinskom sudi ili Općinskom prekršajnom sudu destinacije, u tri mjeseca s najvećim brojem turista u godini. Vođenje evidencije o prekršajnim nalozima dužno je voditi tijelo državne uprave nadležno za unutarnje poslove (MUP), odnosno policijska uprava (PU) u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave JL(R)S. Vođenje evidencije o prekršajnim nalozima i podnesenim optužnim prijedlozima oštećenih osoba dužan je voditi Općinski sud ili Općinski prekršajni sud u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave JL(R)S. Napomena: prikuplja se isključivo broj prekršajnih postupaka (naloga PU i optužnih prijedloga oštećene osobe), dok se informacije o sadržaju postupaka ne prikupljaju.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupan broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira, koje je utvrdila nadležna PU sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira u mjesecu s najvećim brojem turista 2. Broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira uzrokovanih turističkom djelatnosti, koje je utvrdila nadležna PU sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira u mjesecu s najvećim brojem turista.
	Mjerna jedinica	%

	Izvor /potencijalni izvor	1. Općinski sud ili Općinski prekršajni sud / MUP, nadležna PU 2. Općinski sud ili Općinski prekršajni sud / MUP, nadležna PU
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Svake dvije godine 2. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao udio broja prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira uzrokovanih turističkom djelatnosti u destinaciji u odnosu na ukupan broj prekršajnih postupaka radi remećenja javnog reda i mira u destinaciji u mjesecu u kojem je evidentiran najveći broj noćenja turista tijekom jedne kalendarske godine: $$\frac{\begin{array}{c}\textit{udio prekršaja radi remećenja javnog reda i mira u destinaciji}\\ \textit{uzrokovano turističkom aktivnosti} =\\ \textit{broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i}\\ \textit{mira radi turističke djelatnosti u destinaciji}\end{array}}{\textit{ukupan broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira u destinaciji}} \times 100\%$$
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Potrebno je u nadležnoj PU/ sudu uspostaviti tijek podataka za mjesec u kojem je evidentiran najveći broj noćenja turista tijekom kalendarske godine. Tijek podataka pri PU/sudu je uspostavljen za ukupan broj prekršaja na mjesečnoj razini. Destinacijom se može smatrati više JL(R)S, koje imaju zasebne PU/sud te se u tom slučaju podaci objedinjuju za razinu destinacije. Nema podatkovnog jaza.
Rezultati:		

Godina za koju se računa pokazatelj – 2024.
0,00 (U 2024. godini u Općini Višnjan dogodila su se ukupno 4 prekršaja po Zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira i to: 1 prekršaj u 03.mj.2024 1 prekršaj u 05.mj.2024 2 prekršaja u 11.mj.2024.

Izračun pokazatelja održivosti turizma zahtijeva prikupljanje podataka i analizu utjecaja turizma na destinaciju. Ovi pokazatelji omogućuju planiranje održivih turističkih strategija i donošenje odluka koje smanjuju negativne učinke turizma, a istovremeno maksimiziraju koristi za lokalnu zajednicu i okoliš.

4.6. Praćenje održivosti

Praćenje održivosti turističke destinacije važno je za osiguranje dugoročnog razvoja turizma uz minimalan negativan utjecaj na okoliš, lokalnu zajednicu i ekonomiju. Proces praćenja uključuje redovito mjerenje i analizu određenih pokazatelja koji pomažu destinacijama da prilagode svoje turističke politike i upravljanje. Praćenje održivosti može se obavljati na ekološkom, društvenom i ekonomskom nivou, uz korištenje konkretnih alata i metodologija.

Održivost destinacije prati se sagledavanjem kretanja trendova osnovnih pokazatelja i odabranih specifičnih pokazatelja održivosti.

Prilikom izrade plana upravljanja destinacijom iznimno bitno, pored obaveznih pokazatelja, odabrati specifične pokazatelje koji će omogućiti:

- praćenje utjecaja odabranog smjera razvoja na održivost destinacije,
- usporedbu destinacije s drugim usporedivim destinacijama odnosno usporedbu svih ili pojedinih područja održivost,
- ostvarivanje preduvjeta za certificiranje destinacije ukoliko destinacija želi neki od relevantnih certifikata održivosti.

Tablica 24. Praćenje održivosti obveznih pokazatelja

POKAZATELJ	UČESTALOST MJERENJA
Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone	Jednom godišnje
Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom	Svake dvije godine za ITR I II, za ITR III i IV svake četiri godine
Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji	Svake dvije godine za ITR I II, za ITR III i IV svake četiri godine
Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom	Svake dvije godine
Broj organiziranih turističkih ambulanti	Jednom godišnje
Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju	Svake dvije godine
Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)	Svake dvije godine
Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)	Svake četiri godine
Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije	Svake četiri godine
Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika	Svake dvije godine
Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem	Jednom godišnje
Prosječna duljina boravka turista u destinaciji	Jednom godišnje
Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	Jednom godišnje
Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	Jednom godišnje

Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija	Jednom godišnje
Status implementacije aktivnosti iz plan upravljanja destinacijom	Jednom godišnje
Broj ostvarenih noćenja u smještaju u destinaciji po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS	Svake dvije godine

Praćenje održivosti specifičnih pokazatelja mjeri se:

- jednom godišnje,
- svake dvije godine,
- svake dvije godine za ITR I II te svake četiri godine za ITR III i VI,
- svake četiri godine,
- godišnje,
- godišnje i mjesečno,
- dva puta godišnje.

Redovito prikupljanje podataka, analiza pokazatelja i prilagodba strategija omogućuju destinacijama da odgovore na izazove koje turizam može donijeti, osiguravajući dugoročni održivi razvoj.

RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

- SWOT analiza
- Identificiranje općih načela i ciljeva turizma
- Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta
- Mjere i aktivnosti

5. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

Razvojni smjer u planu upravljanja destinacijom teži ostvarivanju ciljeva iz Nacionalne strategije razvoja turizma i smjerove razvoja destinacije, uz konkretne mjere i aktivnosti potrebne za njihovo ostvarenje. Razvojni smjer treba biti u skladu sa održivim razvojem, povećanjem konkurentnosti destinacije i očuvanjem njezinih resursa.

Problemi poput depopulacijskih procesa, nedovoljno razvijenog ruralno-turističkog aspekta, neadekvatne prometne infrastrukture kao i sustava vodoopskrbe i odvodnje, rezultirali su utvrđivanjem razvojnih potreba na koje je potrebno odgovoriti točno definiranim razvojnim mjerama.

Razvojni smjer destinacije ključan je za usmjeravanje njezinog dugoročnog razvoja i treba biti u potpunosti usklađen s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima, kao i drugim relevantnim planovima i propisima.

Ukoliko strateški planovi ne sadrže jasno definirane smjernice i ciljeve za razvoj destinacije, oni se trebaju formulirati kroz plan upravljanja destinacijom, temeljen na temeljitoj analizi trenutnog stanja destinacije.

5.1. SWOT analiza

SWOT analiza je među najčešće korištenim metodama za procjenu trenutnog stanja i planiranje strateških koraka, jer omogućava sveobuhvatan uvid u unutarnje i vanjske čimbenike koji utječu na razvoj destinacije. Ova analiza uključuje identifikaciju snaga i slabosti, koje predstavljaju karakteristike same destinacije te prilika i prijetnji koje dolaze iz vanjskog okruženja i utječu na budući smjer.

SWOT analiza omogućuje cjeloviti pregled ključnih tema za destinaciju, ali također može otkriti nova važna pitanja koja dosad nisu bila u fokusu dionika. Ovakav pristup pomaže u prepoznavanju prednosti koje treba dodatno ojačati i iskoristiti, dok se slabosti identificiraju kako bi se učinkovito uklonile.

Za potrebe SWOT analize prikupljaju se podaci iz različitih izvora, uključujući:

1. primarno istraživanje - anketiranje lokalnog stanovništva i turista, intervjui s ključnim dionicima u turizmu (npr. predstavnici grada/općine, turističkih agencija, vlasnici smještajnih objekata i dr.),
2. sekundarni izvori - statistički podaci o turizmu na promatranom području, prostorni planovi, lokalni razvojni planovi, strateški dokumenti i izvješća relevantnih institucija,
3. terensko istraživanje - pregled trenutne infrastrukture, turističkih objekata i prirodnih resursa.

Cilj SWOT analize je utvrditi trenutno stanje turističke destinacije kako bi se identificirale snage, slabosti i prijetnje te definirale prilike za daljnji razvoj turizma. SWOT analiza će se temeljiti na podacima prikupljenim u prethodno provedenoj analizi stanja.

5.1.1. SWOT analiza destinacije Turističke zajednice Općine Višnjan

SWOT analiza TZO Višnjan pomaže u prepoznavanju unutarnjih i vanjskih čimbenika koji utječu na njen razvoj. Na temelju prikupljenih podataka i provedene analize, sastavljeno je izvješće u kojem su navedeni sljedeći zaključci:

Tablica 25. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZO Višnjan kao turističke destinacije

Izvješće o provedenoj SWOT analizi	
Snage	**Slabosti**
- Blizina Jadranskog mora i prekrasni istarski pejzaži - Poznata zvjezdarnica (Astronomsko društvo Višnjan), stari grad Višnjan, crkve i tradicijska arhitektura - Mala mjesta, obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG-ovi), lokalna gastronomija (vina, tartufi, maslinova ulja) - Poreč, Rovinj i druge popularne destinacije su lako dostupne - Astrofest, lokalne fešte, gastro i eno događanja - Idealna za cjelogodišnji turizam, posebno za outdoor aktivnosti	- Manjak smještajnih kapaciteta (hotela, većih kampova) - Slaba popunjenost izvan glavne sezone - Višnjan nije široko prepoznat izvan Hrvatske - Mala turistička zajednica s ograničenim budžetom za razvoj i promociju
Prilike	**Prijetnje**
- Korištenje popularnosti zvjezdarnice i astroturizma kao jedinstvene ponude - Porast interesa za održivim i autentičnim iskustvima putovanja - Biciklističke staze, pješačke ture, agroturizam - Mogućnost financiranja kroz fondove za promociju, infrastrukturu i digitalizaciju - Umrežavanje s drugim općinama u Istri radi zajedničke promocije - Ponuda vikend događanja, eno-gastro vikendi, škola astronomije	- Susjedne, jače razvijene destinacije (Poreč, Rovinj) privlače veći broj turista - Smanjenje broja aktivnih lokalnih stanovnika uključenih u turizam - Ekstremni vremenski uvjeti mogu ugroziti poljoprivredu i outdoor turizam - Ekonomske krize, pandemije i slični poremećaji utječu na odluke turista - :Rizik od gubitka lokalnog identiteta zbog pretjerane komercijalizacije.

SWOT analiza destinacije Turističke zajednice Općine Višnjan pokazuje kako Višnjan ima značajan turistički potencijal koji počiva na njegovim prirodnim ljepotama, bogatoj kulturno-povijesnoj baštini i autentičnoj lokalnoj ponudi. Blizina Jadranskog mora i poznatih turističkih središta poput Poreča i Rovinja, u kombinaciji s jedinstvenim atrakcijama poput zvjezdarnice i Astrofesta, pozicionira Višnjan kao atraktivnu destinaciju za održivi i cjelogodišnji turizam.

Ipak, postoje izazovi koje je potrebno sustavno rješavati — nedostatak smještajnih kapaciteta, ograničeni promotivni resursi i sezonalnost turizma. Konkurencija razvijenijih susjednih destinacija i širi vanjski čimbenici poput klimatskih promjena i ekonomskih nestabilnosti dodatno naglašavaju potrebu za strateškim planiranjem i diversifikacijom ponude.

Za održivi razvoj turizma u Višnjanu ključno je očuvati lokalni identitet, osnažiti suradnju lokalne zajednice i poticati inovativne, ali autentične projekte koji će Višnjan učiniti prepoznatljivim na širem tržištu.

5.2. Identifikacija općih načela i ciljeva turizma

Identifikacija općih načela i ciljeva u planu upravljanja destinacijom ključna je za osiguranje održivog i učinkovitog razvoja turizma. Opća načela imaju specifične ciljeve i važnost, a njihova primjena doprinosi razvoju turizma koji koristi svim zainteresiranim stranama, uključujući posjetitelje, lokalnu zajednicu, gospodarstvo i okoliš. S druge strane, identifikacija općih ciljeva u planu upravljanja destinacijom osigurava ravnotežu između različitih potreba i interesa svih dionika, uključujući posjetitelje, lokalne zajednice, privatni sektor i državu. Ovi ciljevi služe kao smjernice za planiranje, implementaciju i praćenje aktivnosti u destinaciji, čime se postiže dugoročni uspjeh. Svaki od navedenih ciljeva ima specifičnu funkciju i doprinosi ukupnom razvoju turizma.

5.2.1. Načela turizma

Načela turizma omogućuju destinacijama da turistima pruže jedinstveno i ugodno iskustvo, dok istovremeno osiguravaju očuvanje resursa, gospodarski razvoj i blagostanje lokalnih zajednica. Kroz pravilno upravljanje temeljeno na ovim načelima, destinacije mogu ostvariti održivi turistički rast koji koristi svim dionicima. U nastavku su predstavljena načela turizma:

a) Održivost

Održivost u turizmu podrazumijeva razvoj turizma koji zadovoljava potrebe današnjih posjetitelja, a istovremeno ne ugrožava sposobnost budućih generacija da zadovolje svoje vlastite potrebe. To uključuje ekološke, ekonomske i socijalne aspekte:

- **Ekološka održivost:** Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša.
- **Ekonomska održivost:** Poticanje lokalne ekonomije, zapošljavanja i ravnoteže u prihodima.
- **Socijalna održivost:** Osiguranje socijalne pravednosti, uključivanje lokalnih zajednica u razvoj turizma i poštivanje kulturnih vrijednosti**.**

b) Kvaliteta

Kvaliteta se odnosi na visoki standard usluga, infrastrukture i iskustava koja se nude posjetiteljima. Visoka kvaliteta u turizmu poboljšava zadovoljstvo gostiju, čini destinaciju konkurentnijom i povećava njenu atraktivnost. Kvaliteta također uključuje obuku i obrazovanje zaposlenika u turizmu, održavanje objekata i atrakcija, kao i pružanje dodatnih usluga koje odgovaraju potrebama i očekivanjima posjetitelja.

c) Pristupnost

Pristupnost znači omogućavanje svim posjetiteljima, bez obzira na njihove fizičke sposobnosti, socio-ekonomski status ili geografske prepreke, da uživaju u turističkoj ponudi destinacije. To uključuje:

- **Fizičku pristupnost:** Osiguranje lako dostupnih prijevoznih veza (autoceste, zračni prijevoz, javni prijevoz), kao i pristupačnih objekata i destinacija za osobe s invaliditetom.
- **Ekonomsku pristupnost:** Pružanje turističkih proizvoda koji su u rasponu cijena i dostupni široj populaciji.
- **Informacijsku pristupnost:** Omogućavanje svih potrebnih informacija na različitim jezicima i u različitim formatima.

d) Zadovoljstvo

Zadovoljstvo posjetitelja ključno je za dugoročni uspjeh turizma. Ako posjetitelji nisu zadovoljni svojim iskustvom, vrlo je vjerojatno da neće preporučiti destinaciju ili se vratiti. Zadovoljstvo obuhvaća sve aspekte posjeta, od trenutka planiranja putovanja do povratka kući. Uključuje kvalitetu usluge, jedinstvenost iskustava, ugodnu atmosferu, gostoljubivost i rješavanje eventualnih problema ili pritužbi.

e) Sigurnost

Sigurnost je temeljni preduvjet za održavanje povjerenja turista i njihovo dobro iskustvo. Sigurnost obuhvaća fizičku sigurnost turista (kao što je zaštita od nesreća ili kriminala), zdravstvenu sigurnost (kao što je pristup hitnoj medicinskoj pomoći) i sigurnost u pogledu okoliša (kao što su zaštita od prirodnih katastrofa). Osiguranje sigurnosti znači i pridržavanje zakonskih regulativa i standarda, uključujući sustave zaštite i odgovorno upravljanje kriznim situacijama.

5.2.2. Ciljevi turizma

Ciljevi turizma predstavljaju temeljne smjernice za razvoj i upravljanje turističkim aktivnostima, osiguravajući održivost i zadovoljstvo svih dionika. Kombinacija svih ciljeva doprinosi uravnoteženom i održivom turizmu. Identifikacija ciljeva treba biti usmjerena prema sljedećim kriterijima:

a) Ekonomski cilj

Ekonomski cilj usmjeren je na stvaranje i održavanje ekonomske koristi od turizma za destinaciju. To uključuje:

- **Poticanje gospodarskog rasta**: Turizam može postati jedan od glavnih sektora u gospodarstvu destinacije, čime se doprinosi povećanju bruto domaćeg proizvoda (BDP).
- **Stvaranje novih radnih mjesta**: Turizam stvara poslove u mnogim sektorima (hoteli, restorani, prijevoz, vodiči, trgovina, itd.), čime se smanjuje nezaposlenost i potiče lokalna zaposlenost.
- **Povećanje prihoda**: Turizam može donijeti značajne prihode kroz različite oblike potrošnje turista, što doprinosi jačanju financijske stabilnosti destinacije i omogućava daljnje ulaganje u razvoj.
- **Poboljšanje konkurentnosti**: Razvijanje jedinstvene turističke ponude koja privlači posjetitelje i čini destinaciju konkurentnom u globalnom turističkom tržištu.

b) Kulturološki cilj

Kulturološki cilj odnosi se na očuvanje kulturne baštine, promoviranje kulturnih vrijednosti i očuvanje identiteta destinacije. To uključuje:

- **Očuvanje kulturne baštine**: Turizam može doprinositi očuvanju povijesnih spomenika, tradicija, običaja i kulturnih znamenitosti, jer uz odgovorno upravljanje može postati motiv za njihovu zaštitu i obnovu.
- **Promocija kulturnih izraza**: Razvoj kulturnih manifestacija, festivala, muzeja i drugih kulturnih atrakcija koje privlače turiste i potiču interakciju s lokalnim stanovništvom.
- **Podizanje svijesti o kulturnoj baštini**: Edukacija turista o važnosti očuvanja kulturnih dobara i poticanje na odgovorno ponašanje, kao i učenje o tradicijama i običajima destinacije.
- **Očuvanje lokalnog identiteta**: Osiguranje da turizam ne homogenizira lokalnu kulturu i tradiciju, već je čuva i njegovanu unutar šire globalne zajednice.

c) Ekološki cilj

Ekološki cilj usmjeren je na očuvanje prirodnih resursa i okoliša, kako bi se osigurala dugoročna održivost turizma. To uključuje:

- **Zaštita prirodnih resursa:** Osiguranje očuvanja prirodnih područja, vodenih i drugih ekosustava te smanjenje negativnog utjecaja turizma na okoliš.
- **Održiva potrošnja resursa:** Promicanje odgovornog korištenja vode, energije i drugih prirodnih resursa u turističkim objektima, smanjenje otpada i poticanje reciklaže.
- **Očuvanje bioraznolikosti:** Zaštita ugroženih vrsta, biljnih i životinjskih ekosustava te sprečavanje prekomjernog iskorištavanja prirodnih resursa.

- **Smanjenje ugljičnog otiska:** Implementacija zelenih praksi i ekološki prihvatljivih rješenja u transportu, smještaju i hrani, uz poticanje ekološki odgovornog ponašanja turista, ključna je za održivi turizam.

d) Socijalni cilj

Socijalni cilj odnosi se na poboljšanje kvalitete života lokalnih zajednica i osiguranje da turizam koristi svim društvenim skupinama. To uključuje:

- **Povećanje kvalitete života:** Poticanje turizma koji poboljšava uvjete života lokalnog stanovništva, stvaranjem novih radnih mjesta, infrastrukture i boljih usluga.
- **Smanjenje socijalnih nejednakosti:** Osiguranje da koristi od turizma budu ravnomjerno raspoređene unutar zajednice, umjesto da se fokusiraju na nekoliko pojedinaca ili skupina.
- **Integracija lokalne zajednice u turistički sektor:** Aktivno uključivanje lokalnog stanovništva u razvoj turizma, izradu i implementaciju turističkih proizvoda te očuvanje kulturnih i prirodnih resursa.
- **Poticanje socijalne kohezije:** Razvijanje turizma koji doprinosi socijalnoj integraciji, razumijevanju među različitim društvenim grupama, kao i jačanju zajedničke odgovornosti za očuvanje destinacije.

e) Infrastrukturni cilj

Infrastrukturni cilj odnosi se na razvoj i poboljšanje fizičke i tehničke infrastrukture koja omogućava siguran, udoban i učinkovit turizam. To uključuje:

- **Razvoj prometne infrastrukture:** Ulaganje u ceste i druge oblike prijevoza koji olakšavaju pristup destinaciji i čine je dostupnijom posjetiteljima.
- **Unapređenje smještajnih kapaciteta:** Razvoj smještajnih objekata koji zadovoljavaju potrebe turista i koji su ekološki prihvatljivi i visoke kvalitete.
- **Poboljšanje komunalnih usluga:** Ulaganje u vodovod, kanalizaciju, struju, odvoz otpada i druge temeljne usluge koje osiguravaju kvalitetan boravak turista i života lokalnog stanovništva.
- **Razvoj turističkih sadržaja:** Izgradnja i obnova turističkih atrakcija, kulturnih centara, restorana, ugostiteljskih objekata i drugih objekata koji doprinose kvalitetnom turističkom iskustvu.

5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta

Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta Općine Višnjan temelji se na načelima održivog razvoja, očuvanja lokalnog identiteta i aktivnog uključivanja zajednice u sve faze planiranja i provedbe. Smještena u unutrašnjosti Istre, općina Višnjan nastoji pozicionirati sebe kao autentičnu i konkurentnu destinaciju koja se ne oslanja isključivo na masovni turizam, već potiče raznovrsnost i kvalitetu ponude.

Strateški pravac razvoja usmjeren je na povezivanje turizma s lokalnom proizvodnjom, znanošću i kulturnom baštinom. Jedan od važnih elemenata je jačanje znanstvenog turizma i astroturizma kroz promociju Zvjezdarnice Višnjan, čime se destinacija razlikuje od drugih i privlači specifične ciljne skupine, uključujući obrazovne i znanstvene institucije.

Poseban naglasak stavlja se na očuvanje okoliša i ruralnog krajolika, uz kontrolirani razvoj infrastrukture koja neće narušiti prirodni i kulturni prostor. Planira se jačanje smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta, ali uz poštivanje prostornog plana i kapaciteta lokalne zajednice. Pritom je ključno aktivno uključivanje lokalnog stanovništva, čime se osigurava da koristi turizma ostaju unutar zajednice i doprinose ukupnom razvoju općine.

Sveukupno, strateški smjer Višnjana temelji se na balansiranju između očuvanja i inovacije, stvarajući turističku ponudu koja poštuje prostor, ljude i resurse, a istovremeno doprinosi razvoju gospodarstva i kvaliteti života.

U strateškom smislu identificirani su sljedeći prioriteti:

- **SP 1. Upravljanje sezonalnošću i povećanje vrijednosti boravka**

Usmjeren na produljenje turističke sezone i optimizaciju odnosa volumena i vrijednosti turizma kroz razvoj proizvoda koji se mogu koristiti izvan vršne sezone (outdoor, kulturni, enogastronomski, manifestacijski).

- **SP 2. - Podizanje kvalitete turističke ponude i smještaja**

Cilja na poboljšanje standarda i strukture smještajnih i ugostiteljskih objekata te razvoj dodatnih usluga u funkciji povećanja kvalitete boravka i potrošnje po posjetitelju.

- **SP 3. Diversifikacija ponude kroz razvoj specijaliziranih turističkih proizvoda**

Usmjerena na razvoj tržišno atraktivnih proizvoda (outdoor, enogastronomski, kulturni i manifestacijski turizam), kako bi se destinacija profilirala prema odabranim tržišnim segmentima

- **SP 4. Jačanje upravljanja destinacijom i suradnje dionika**

Održivi razvoj moguć je samo uz koordiniranu suradnju Turističke zajednice, Općine, privatnog sektora i lokalnog stanovništva. Potrebno je sustavno upravljanje destinacijom temeljeno na podacima i partnerstvu.

Strateški prioriteti koji proizlaze iz ovakvog pristupa bit će u nastavku razrađeni kroz jasne razvojne smjerove i ciljeve, s mjerama usmjerenim na ostvarenje dugoročne vizije razvoja turizma destinacije Višnjan. U temeljnom fokusu bit će razvoj proizvoda s visokim tržišnim potencijalom (outdoor, enogastronomski, kvalitetni odmorišni turizam), digitalna transformacija destinacije, upravljanje kapacitetima i prostornim opterećenjem te jačanje organizacijske i kadrovske strukture.

5.4. Identificiranje ciljeva

Ako razvojni smjer i ciljevi razvoja turizma destinacije nisu utvrđeni prethodno donesenim strateško-planskim dokumentima, isti se definiraju u okviru Plana upravljanja destinacijom, temeljem provedene analize stanja, procjene potencijala i postavljenog strateškog pravca razvoja. U slučaju destinacije Višnjan, ciljevi se oblikuju kao logična nadogradnja utvrđenih strateških prioriteta, pri čemu je nužno osigurati da budu realni, provedivi, mjerljivi te usklađeni s načelima održivog razvoja, vrijednostima lokalne zajednice i potrebama tržišta.

Oblikovani strateški prioriteti razvoja predstavljaju temelj za definiranje ciljeva, koji moraju biti usmjereni na ostvarivanje konkretnih rezultata, bilo kvantitativnih (npr. produljenje prosječne duljine boravka, rast potrošnje po gostu, produljenje sezone), bilo kvalitativnih (npr. povećanje kvalitete atrakcija i usluga, unapređenje doživljaja posjetitelja, jačanje identiteta destinacije).

Ciljevi moraju biti izravno povezani s prioritetnim područjima djelovanja, npr. razvojem outdoor i aktivnog turizma, diversifikacijom ponude odmorišnog turizma, razvojem autentične enogastronomske ponude, digitalnom transformacijom destinacije, upravljanjem kapacitetima i očuvanjem prostornih vrijednosti. Također, pri definiranju ciljeva potrebno je uzeti u obzir sadašnje i buduće tržišne segmente na koje destinacija cilja te osigurati njihovu prilagodljivost mogućim trendovima u turizmu.

U metodološkom smislu, ciljevi će u nastavku biti definirani za svaki strateški prioritet zasebno, uz primjenu administrativnog pristupa kroz oblikovanje ciljeva kao orijentacije prema donošenju akata, planova, odluka i programa, a ne samo provedbi pojedinačnih događanja.

Tablica 26. Identifikacija glavnih ciljeva

STRATEŠKI PRIORITET (SP)	GLAVNI CILJEVI
SP 1. Upravljanje sezonalnošću i povećanje vrijednosti boravka	• Povećanje turističkog prometa u razdoblju predsezone i posezone • Razvoj selektivnih oblika turizma atraktivnih izvan sezone • Povećanje duljine boravka
SP 2. Podizanje kvalitete turističke ponude i smještaja	• Unaprjeđenje infrastrukture i kvalitete smještaja

SP 3. Diversifikacija ponude kroz razvoj specijaliziranih turističkih proizvoda	• Stvaranje i promocija autentičnih turističkih proizvoda, • Profiliranje destinacije prema interesnim segmentima tržišta.
SP 4. Jačanje upravljanja destinacijom i suradnje dionika	• Fokusiranje na promotivne aktivnosti • Koordinacija i konzultacija sa privatnim i javnim sektorom • Usklađen turizam s lokalnim stanovništvom

5.5. Mjere i aktivnosti

Mjere i aktivnosti moraju biti detaljno specificirane u planu upravljanja destinacijom, pri čemu bi trebale biti povezane sa strateškim prioritetima, definiranim izvorima financiranja, odgovornim subjektima za provedbu i jasno određenim rokovima za realizaciju tih aktivnosti.

Definirani razvojni smjerovi, mjere i aktivnosti trebale bi pomoći Općini u dugoročnom razvoju u održivu, inovativnu i konkurentnu destinaciju, koja će privući posjetitelje kroz autentična iskustva, dok istovremeno čuva svoje prirodne i kulturne resurse.

U narednim tablicama navedene su mjere i aktivnosti koje su utvrđene za ostvarenje razvojnog smjera.

Tablica 27. Definiranje mjera i aktivnosti

CILJEVI SP1	MJERE	AKTIVNOSTI (primjeri za okvirni razvoj)
1.1. Povećanje turističkog prometa u razdoblju predsezone i posezone	Razvoj turističkih proizvoda koji su atraktivni izvan glavne sezone	• Podrška razvoju turističkih događanja
1.2. Razvoj selektivnih oblika turizma	Aktiviranje outdoor, enogastro i kulturnih proizvoda u izvansezonskom razdoblju	• Radionice i edukacije lokalnih pružatelja usluga, • Sajmovi, posebne prezentacije i poslovne radionice, • Uređenje i digitalizacija postojećih staza za korištenje cijele godine
1.3. Povećanje duljine boravka	Integracija više turističkih proizvoda u jedan boravak	• Razvoj i plasman tematskih paket-aranžman („Aktivni tjedan u prirodi“, „Obiteljski ruralni doživljaj“) • Povezivanje atraktivnih lokacija (Stari grad Višnjan, Izvor Badavca, Zvjezdarnica)
CILJEVI SP2	**MJERE**	**AKTIVNOSTI**
2.1. Unaprjeđenje infrastrukture i kvalitete smještaja	Poticanje ulaganja u kvalitetu smještajnih objekata i infrastrukture	• Edukacije pružatelja usluga o standardima kvalitete • Poticanje certificiranja („eco“, „boutique“, „family friendly“)
CILJEVI SP3	**MJERE**	**AKTIVNOSTI**
3.1. Stvaranje i promocija autentičnih turističkih proizvoda	Jačanje konkurentnosti i vidljivosti destinacije kroz autentične proizvode	• Manifestacije temeljene na kulturi i baštini, • Organizacija tematskih festivala, • Uključivanje privatnog sektora u organizaciju događanja, • Organizacija gastro tura i degustacija • Brendiranje lokalnih proizvoda, • Edukacija ugostitelja o autohtonim jelima.
3.2. Razvoj outdoor i aktivnog turizma	Kreiranje specijaliziranih outdoor programa	• Razvoj označenih staza i ruta • Organizacija sportskih i rekreacijskih događaja
CILJEVI SP4	**MJERE**	**AKTIVNOSTI**

4.1. Fokusiranje na promotivne aktivnosti	Unaprjeđenje marketinških i promotivnih aktivnosti destinacije	• Kreiranje promotivnog materijala (Turistička karta Općine Višnjan i info ploče) • Internetske stranice • Turističko-informativne aktivnosti
4.2. Koordinacija i konzultacija sa privatnim i javnim sektorom	Jačanje sustava koordinacije i partnerstva dionika u turizmu	• Upravljanje kvalitetom u destinaciji
4.3. Usklađen turizam s lokanim stanovništvom	Razvoj održivog i društveno odgovornog turizma	• Provedba redovitih konzultacija i javnih rasprava s lokalnim stanovništvom • Provođenje anketa o stavovima i zadovoljstvu lokalnog stanovništva turizmom • Izrada Plana upravljanja destinacijom

5.5.1 Mjere i aktivnosti SP1 – Upravljanje sezonalnošću i povećanje vrijednosti boravka

CILJ (skraćeni naziv)	MJERA	AKTIVNOSTI	NOSITELJ / PARTNERI	ROK PROVEDBE	INDIKATORI USPJEŠNOSTI	POVEZANOST SA STRATEŠKIM CILJEM Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine
Povećanje turističkog prometa	Razvoj turističkih proizvoda koji su atraktivni izvan sezone	• Podrška razvoju turističkih događanja	TZO	Kontinuirano	Broj podržanih turističkih događanja godišnje	SC1
Aktivacija novih oblika turizma	Aktivacija outdoor i kulturnih proizvoda	• Radionice i edukacije lokalnih pružatelja usluga, • Sajmovi, posebne prezentacije i poslovne radionice, • Uređenje i digitalizacija postojećih staza za korištenje cijele godine	TZO, TZŽ	Kontinuirano	Broj održanih radionica/edukacija godišnje Broj održanih prezentacija Broj postavljenih interpretacijskih tabli i signalizacije	SC1, SC3
Povećanje duljine boravka	Integracija atrakcija	• Razvoj i plasman tematskih paket-aranžman („Aktivni tjedan u prirodi“,	TZO, TZŽ	2026	Duljina boravka (prosjek noćenja)	SC1

		„Obiteljski ruralni doživljaj“) • Povezivanje atraktivnih lokacija (Stari grad Višnjan, Izvor Badavca, Zvjezdarnica)				

5.5.2. Mjere i aktivnosti SP2 – Podizanje kvalitete turističke ponude i smještaja

CILJ (skraćeni naziv)	MJERA	AKTIVNOSTI	NOSITELJ / PARTNERI	ROK PROVEDBE	INDIKATORI USPJEŠNOSTI	POVEZANOST SA STRATEŠKIM CILJEM Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine
Unapređenje kvalitete smještaja	Poticanje ulaganja	• Edukacija pružatelja usluga; razvoj kategorizacije	TZO, HGK, Ministarstvo	2025-2029	Broj smještajnih objekata s višom kategorijom	SC3

5.5.3. Mjere i aktivnosti SP3 – Diversifikacija ponude kroz razvoj specijaliziranih turističkih proizvoda

CILJ (skraćeni naziv)	MJERA	AKTIVNOSTI	NOSITELJ / PARTNERI	ROK PROVEDBE	INDIKATORI USPJEŠNOSTI	POVEZANOST SA STRATEŠKIM CILJEM Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine

Promocija autentičnih proizvoda	Jačanje konkurentnosti i vidljivosti destinacije kroz autentične proizvode	• Manifestacije temeljene na kulturi i baštini, • Organizacija tematskih festivala, • Uključivanje privatnog sektora u organizaciju događanja, • Organizacija gastro tura i degustacija • Brendiranje lokalnih proizvoda, • Edukacija ugostitelja o autohtonim jelima	TZO, TZŽ, OPG-ovi, ugostitelji, kulturne institucije	2025-2029	Broj organiziranih manifestacija Broj certificiranih OPG-a	SC1, SC3, SC4
Razvoj outdoor i aktivnog turizma	Kreiranje specijaliziranih outdoor programa	• Razvoj označenih staza i ruta • Organizacija sportskih i rekreacijskih događaja	TZO, sportske udruge, HGSS, Općina	2025–2029	Broj uređenih staza, broj sudionika	SC1, SC3

5.5.4. Mjere i aktivnosti SP4 – Jačanje upravljanja destinacijom i suradnje dionika

CILJ (skraćeni naziv)	MJERA	AKTIVNOSTI	NOSITELJ / PARTNERI	ROK PROVEDBE	INDIKATORI USPJEŠNOSTI	POVEZANOST SA STRATEŠKIM CILJEM Strategije

						razvoja održivog turizma do 2030. godine
Fokusiranje na promotivne aktivnosti	Unaprjeđenje marketinških i promotivnih aktivnosti destinacije	• Kreiranje promotivnog materijala (Turistička karta Općine Višnjan i info ploče) • Internetske stranice • Turističko-informativne aktivnosti	TZO, TZŽ	2025-2029	Broj postavljenih info ploča	SC3, SC4
Koordinacija i konzultacija	Jačanje sustava koordinacije i partnerstva dionika u turizmu	• Upravljanje kvalitetom u destinaciji	TZO, privatni i javni sektor	2025-2029	Broj provedenih aktivnosti za unaprjeđenje kvalitete turističke ponude godišnje	SC3, SC4
Usklađen turizam s lokalnim stanovništvom	Razvoj održivog i društveno odgovornog turizma	• Provedba redovitih konzultacija i javnih rasprava s lokalnim stanovništvom • Provođenje anketa o stavovima i zadovoljstvu lokalnog stanovništva turizmom	TZO, lokalno stanovništvo	2025-2029	Broj provedenih anketa	SC3, SC4

		• Izrada Plana upravljanja destinacijom				

Strateški prioriteti utvrđeni za destinaciju Višnjan proizlaze iz analize sezonalnosti, kvalitete ponude, prostornog opterećenja, neiskorištenih atrakcija, digitalizacije i imidža destinacije. Svaki prioritet je operativno razrađen kroz ciljeve, mjere i aktivnosti koje su utemeljene na postojećim resursnim potencijalima i tržišnim trendovima.

Uvođenjem nositelja, rokova i indikatorima osigurava se mjerljivost i izvedivost plana, dok usklađenje sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. godine Ministarstva turizma i sporta, koji je okosnica budućeg Europskog plana turizma do 2030. godine, dodatno osigurava kompatibilnost projekta s budućim izvorima financiranja (npr. EU fondovi, NPOO, Ministarstvo turizma i sporta).

Strateški ciljevi su umreženi, međusobno se podupiru i ostvaruju sinergijski učinak usmjeren ka dosizanju definiranih pokazatelja učinaka.

Diversifikacija ponude usmjerena je na podizanje konkurentnosti i atraktivnosti destinacije kroz razvoj specijaliziranih tržišno pozicioniranih proizvoda (outdoor, enogastronomski, kulturni, manifestacijski).

U cilju ostvarenja vizije Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine definirana su četiri ključna strateška cilja razvoja održivog turizma Hrvatske:

1. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam,
2. Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu,
3. Konkurentan i inovativan turizam,
4. Otporan turizam.

Strategijski okvir je usklađen s nacionalnom Strategijom razvoja održivog turizma, što osigurava kompatibilnost s višim planskim dokumentima

6. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA

Plan upravljanja destinacijom mora sadržavati prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije u skladu s definiranim ciljevima, pokazateljima održivosti i razvojni smjerom, za dionike u sustavu turizma i dionike u sustavu upravljanja turizmom.

Uključivanje svih dionika u proces razvoja i unaprjeđenja destinacije ključno je za postizanje održivosti. Osnaživanje lokalne zajednice, očuvanje prirodnih resursa i poticanje kulturne baštine mogu pridonijeti stvaranju atraktivnog i održivog turističkog odredišta.

Na osnovu informacija dobivenih u planu donosimo smjernice za dionike kako bi se ostvarili zadani ciljevi za razvoj turističke destinacije.

Tablica 28. Smjernice i preporuke po skupinama dionika

Dionik	**Smjernica / preporuka**	**Tip aktivnosti / provedbeni smjer**
Općina Višnjan (JLS)	Integracija razvojnih prioriteta u prostorne i strateške dokumente	Izmjene PPUO, planiranje razvojnih zona
	Ograničenje smještajnih kapaciteta u osjetljivim zonama (na temelju prihvatnog kapaciteta)	Odluka predstavničkog tijela (čl. 31 ZOT-a)
	Uvođenje turističkog ekološkog doprinosa (po potrebi)	Odluke JLS za ekološki doprinos
	Ulaganje u komunalnu i prometnu infrastrukturu u funkciji turizma	Planiranje investicija, EU projekti
	Poticanje razvoja turističkih projekata izvan sezone	Javne potpore, sufinanciranje događanja
	Uspostava koordinacijskog tijela (Općina – TZ – dionici)	Strateško partnersko vijeće
TZO Višnjan	Implementacija modela destinacijskog menadžmenta (DMO)	Organizacija koordinacijskih sastanaka
	Aktivna uloga u razvoju selektivnih proizvoda (outdoor, nautički, kulturni, gastro)	Kreiranje paketa, brendiranje
	Digitalna transformacija TIC-a i destinacije	Mobilne aplikacije, digitalni vodiči
	Strateško tržišno pozicioniranje i upravljanje brendom	Kampanje, partnerski marketing
	Edukacije i jačanje kadrova (interno i eksterno)	Organizacija radionica i programa edukacije
	Korištenje analitike za upravljanje turističkim tokovima	Praćenje kapaciteta, digitalni sustavi

Privatni sektor (iznajmljivači, ugostitelji, OPG-ovi)	Ulazak u proces podizanja kvalitete i specializacije smještaja	Kategorizacija, certificiranje
	Razvoj doživljajnih i autentičnih turističkih proizvoda	Tematske ture, lokalni proizvodi
	Aktivna digitalna prisutnost i distribucija ponude	Korištenje online platformi
	Sudjelovanje u edukacijama (usluga, digitalizacija, održivost)	Programi usavršavanja
	Primjena održivih poslovnih praksi (energetika, otpad)	Eko certifikacija
Udruge, sport, kultura, zajednica	Uključivanje u razvoj tematskih projekata i događaja	Organizacija manifestacija
	Očuvanje i interpretacija identiteta i tradicije	Lokalni kulturni programi
	Sudjelovanje u zelenim akcijama i upravljanju prostorom	Volonterske akcije, suradnja

6.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne samouprave

Općina kao ključni nositelj prostornog i infrastrukturnog upravljanja ima stratešku ulogu u usmjeravanju razvoja turizma. Njezina nadležnost uključuje donošenje odluka u skladu s člankom 31. ZOT-a (o smještajnim kapacitetima, turističkoj infrastrukturi, upravljanju tokovima te ekološkom doprinosu).

❖ **Glavne preporuke:**

- ✓ Provesti uključivanje relevantnih razvojnih prioriteta u izmjene i dopune prostornih i strateških planova.
- ✓ Razmotriti uvođenje turističkog ekološkog doprinosa za projekte obnove i očuvanja prirodnih resursa.
- ✓ Prioritetno ulagati u komunalnu, prometnu i digitalnu infrastrukturu u funkciji turizma.
- ✓ Uspostaviti Stratešku koordinacijsku skupinu za turizam (TZ–Općina–ključni dionici).

6.2. Smjernice i preporuke za Turističku zajednicu Općine Višnjan

Turističke zajednice imaju ključnu ulogu u razvoju i promociji turističkih destinacija. Njihova misija je osigurati održiv i kvalitetan razvoj turizma, povećati atraktivnost destinacije te doprinijeti lokalnoj ekonomiji. Da bi uspješno ostvarile te ciljeve, važno je da slijede određene smjernice i preporuke:

❖ *Održivi razvoj turizma*

Jedna od najvažnijih preporuka za turističke zajednice jest usmjeravanje na održivi turizam. Održivi razvoj omogućava dugoročne koristi, očuvanje okoliša i kulturne baštine te ekonomski prosperitet lokalnih zajednica. Turističke zajednice trebaju poticati razvoj ekološki prihvatljivih praksi i promovirati destinacije koje nude iskustva povezana s prirodom i autentičnom kulturom.

Primjeri uključuju:

- Promociju zelenih i ekoloških certificiranih objekata,
- Poticanje održivih oblika prijevoza, poput biciklizma i električnih vozila,
- Organizaciju edukacija za lokalne poduzetnike o važnosti održivosti u turizmu.

❖ *Razvoj autentične turističke ponude*

Autentičnost destinacije postaje sve važnija za suvremene turiste. Turističke zajednice trebaju surađivati s lokalnim stanovništvom, obrtnicima i proizvođačima kako bi stvorile jedinstvene ponude koje odražavaju kulturne, povijesne i prirodne karakteristike regije. Time se ne samo povećava atraktivnost destinacije, već i potiče ekonomski razvoj lokalne zajednice.

Ključne aktivnosti uključuju:

- Promociju tradicionalnih manifestacija, festivala i običaja,
- Razvoj gastro-turizma koji uključuje lokalne specijalitete i autohtone proizvode,
- Poticanje razvoja tematskih ruta (kulturne, vinske, povijesne) koje nude dublji uvid u lokalnu baštinu.

❖ *Digitalizacija i moderni kanali promocije*

S obzirom na brzi razvoj tehnologije i promjenu navika turista, digitalizacija postaje nužna za uspješnu promociju turističkih destinacija. Turističke zajednice trebaju aktivno koristiti digitalne kanale, društvene mreže i specijalizirane platforme za promociju destinacija te pružanje informacija potencijalnim turistima. Digitalni alati omogućavaju izravnu komunikaciju s ciljanom publikom, brzu reakciju na promjene u turističkim trendovima te jednostavno praćenje učinka promocijskih aktivnosti.

Preporučuje se:

- Razvoj korisnički pristupačnih web stranica s relevantnim informacijama o destinaciji, smještaju i atrakcijama,
- Aktivno korištenje društvenih mreža poput Instagrama, Facebooka i YouTubea za kreiranje inspirativnog sadržaja,
- Implementacija mobilnih aplikacija koje omogućuju turistima jednostavan pristup informacijama o destinaciji, kartama i događanjima.

❖ *Edukacija i profesionalni razvoj*

Kontinuirana edukacija i usavršavanje zaposlenika u turističkim zajednicama ključno je za praćenje globalnih trendova i unapređenje turističke ponude. Turizam je dinamična industrija, i važno je da zaposlenici razumiju nove tehnologije, marketinške alate te promjene u potrebama i interesima turista.

Turističke zajednice trebaju:

- Organizirati redovite radionice i edukacije o održivom razvoju, digitalnom marketingu i upravljanju turističkom destinacijom,
- Sudjelovati na međunarodnim konferencijama i sajmovima kako bi se upoznali s najboljim praksama u industriji,
- Poticati suradnju s drugim turističkim zajednicama radi razmjene iskustava i znanja.

❖ *Suradnja s lokalnim dionicima*

Uspjeh turističke destinacije ovisi o suradnji između turističkih zajednica i lokalnih dionika. To uključuje smještajne kapacitete, ugostitelje, kulturne i sportske ustanove, ali i lokalne vlasti i nevladine organizacije. Turističke zajednice trebaju prepoznati važnost zajedničkog djelovanja kako bi se stvorila koherentna turistička ponuda koja doprinosi razvoju cijele zajednice.

Preporučuje se:

- Formiranje lokalnih partnerstava koja uključuju sve ključne dionike iz turističkog sektora,
- Organizacija redovitih sastanaka radi razmjene ideja i koordinacije aktivnosti,
- Poticaj privatnog sektora na ulaganje u turističku infrastrukturu kroz javno-privatna partnerstva.

❖ *Poboljšanje turističke infrastrukture*

Razvoj kvalitetne i održive infrastrukture ključan je za ugodan boravak turista i pozitivno iskustvo destinacije. Turističke zajednice u suradnji s lokalnim vlastima trebaju raditi na unaprjeđenju infrastrukture, poput javnih prostora, prometne povezanosti i smještajnih kapaciteta, kako bi se poboljšala dostupnost i kvaliteta usluga.

Ključne preporuke su:

- Ulaganje u održavanje i unaprjeđenje prometne infrastrukture (ceste, biciklističke staze, javni prijevoz),

- Povećanje broja smještajnih objekata koji zadovoljavaju različite profile turista (hoteli, privatni smještaj, kampovi),
- Uređenje javnih prostora, parkova i kulturnih atrakcija kako bi se osigurala privlačnost destinacije tijekom cijele godine.

Turističke zajednice imaju odgovornost za upravljanje i promociju turističkog razvoja svojih destinacija. Primjenom ovih smjernica – od održivog razvoja, autentičnih ponuda, digitalne promocije, edukacije zaposlenika do suradnje s lokalnim dionicima i ulaganja u infrastrukturu – turističke zajednice mogu osigurati uspješan i dugoročno održiv turistički rast koji koristi cijeloj zajednici.

6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

Obuhvaća iznajmljivače, ugostitelje, sportske klubove, udruge, kulturne institucije, OPG-ove, lokalne poduzetnike i stanovništvo.

❖ Glavne preporuke:

- ✓ Ulagati u kvalitetu, kategorizaciju i specijalizaciju smještaja, posebno prema selektivnim oblicima turizma.
- ✓ Razvijati autentične i doživljajne turističke proizvode u suradnji s lokalnim proizvođačima.
- ✓ Aktivno koristiti digitalne kanale za promociju i distribuciju.
- ✓ Sudjelovati u stručnim edukacijama.
- ✓ Primjenjivati održive poslovne prakse.
- ✓ Aktivno se uključivati u razvoj kulturnih i sportskih događanja u izvansezonskom razdoblju.

7. POPIS PROJEKATA

Sastavni dio Plana upravljanja destinacijom čini popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije i popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije. Popis projekata donosi Turistička zajednica u suradnji s Općinom Višnjan u razdoblju trajanja Plana upravljanja destinacijom.

Turistička zajednica Općine Višnjan u suradnji s Općinom Višnjan u razdoblju trajanja Plana upravljanja destinacijom donosi popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije. Projekti su navedeni u narednima tablicama.

Turistička zajednica može imati i projekte od posebnog značenja za razvoj destinacije. Nositelj izrade takvih projekta od posebnog značaja za razvoj destinacije može biti turistička zajednica, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javna ustanova i trgovačko društvo u većinskom vlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili Republike Hrvatske. Takvi projekti imaju prednost pri sufinanciranju iz Fonda za turizam i ostalih namjenskih izvora financiranja, ako je u skladu s javnim pozivom i pravilima o potporama. U tablicama su označeni projekti koji su od posebnog značaja za razvoj destinacije.

7.1. Popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije

Projekti koji doprinose provedbi mjera održivosti u turističkim destinacijama ključni su za osiguranje dugoročnog razvoja i očuvanje resursa. Ovi projekti usmjereni su na ostvarivanje specifičnih pokazatelja održivosti, poput smanjenja ekološkog otiska, očuvanja kulturne i prirodne baštine te poboljšanja kvalitete života lokalne zajednice. Kroz integraciju inovativnih rješenja, suradnju između javnog i privatnog sektora te uključivanje lokalnog stanovništva, takvi projekti omogućuju destinacijama da uspješno balansiraju između turističkog razvoja i očuvanja prirodnih i društvenih resursa. Time se ne samo povećava atraktivnost destinacije za posjetitelje, već se i osigurava njezina dugoročna održivost.

Tablica 29. Popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije

NAZIV PROJEKTA	***1. PARENZANA ŠTACIJON - BICIKLISTIČKI INFORMATIVNI SERVISNI PUNKT***
Kratki opis	
Predmet projekta	Na biciklističkoj stazi Parenzani na području Općine Višnjan zamišljen je self servise punkt gdje biciklisti mogu stati, odmoriti, popiti nešto, popraviti bicikle te upoznati se s turističkom ponudom Višnjana.
Svrha projekta	Svrha projekta je napraviti mjesto gdje domaći i strani biciklisti i pješaci mogu pronaći osvježenje te time podržati cikloturizam i privlačenje potencijalnih turista u Općinu Višnjan.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Ovim projektom se iskorištava postojeći ruševni objekt, daje mu se novi život te ne uzrokuje degradaciju okoliša, nego ostvaruje korist u ekonomskom, ekološkom, društvenom i kulturnom okruženju u kojem se nalazi.

Projekt od posebnog značaja? (DA/NE)	**Doprinos strateškim prioritetima/ ciljevima**	**Nositelj provedbe**	**Lokacija provedbe**	**Planirani rok početka**	**Planirani rok završetka**	**Ključne točke implementacije**	**Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta**	**Procijenjena vrijednost (EUR)**	**Izvor financiranja**	**Status dokumentacije**
NE	SP1, SP2, SP3, 1.2.,2.1., 3.2., 4.1.	Općina Višnjan	Općina Višnjan	2025.	2030.	1.izrada ukupne dokumentacije: geodetskih snimaka, idejnog koncepta, glavnog projekta (izrada troškovnika za izvođenje građevinskih radova) 2. vođenje projekta (voditelj izgradnje i vođenje) 3. provedba javne nabave za odabir izvođača i stručni nadzor nad izvođenjem radova 4. opremanje prostora opremom	2027.-2030.	146.000,00 €	73.000,00 € (vlastito financiranje) 73.000,00 EU fondovi	- Izrađen profil projekta - Izrađen idejni projekt

NAZIV PROJEKTA	***2.IZRADA PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM***
Kratki opis	
Predmet projekta	Projekt obuhvaća izradu strateškog dokumenta – Plana upravljanja turističkom destinacijom Općine Višnjan – koji će definirati smjernice za održivi, ravnomjeran i dugoročno isplativ razvoj turizma na području općine. Plan će se temeljiti na analizi postojećeg stanja, potencijala i izazova te će uključivati ciljeve, prioritetne mjere, modele upravljanja i sustav praćenja učinaka turizma. U izradu plana bit će uključeni relevantni dionici iz javnog, privatnog i civilnog sektora.
Svrha projekta	
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi uspostavi jasne i dugoročne vizije razvoja turizma u Općini Višnjan kroz strukturirani i inkluzivni proces planiranja. Omogućuje donošenje odluka temeljenih na stvarnim podacima, potrebama lokalne zajednice i održivim principima razvoja. Time se jača strateški kapacitet općine, stvara okvir za koordinaciju dionika te osigurava ravnoteža između turističke aktivnosti, zaštite resursa i kvalitete života stanovnika. Projekt ima ključnu ulogu u stvaranju temelja za cjelovito, odgovorno i konkurentno turističko upravljanje destinacijom.

Projekt od posebnog značaja? (DA/NE)	**Doprinos strateškim prioritetima/ ciljevima**	**Nositelj provedbe**	**Lokacija provedbe**	**Planirani rok početka**	**Planirani rok završetka**	**Ključne točke implementacije**	**Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta**	**Procijenjena vrijednost (EUR)**	**Izvor financiranja**	**Status dokumentacije**
NE	SP1, SP2, SP3, SP4, 1,1., 1.3., 2.1.,3.1., 3.2., 4.1., 4.2., 4.3.	Turistička zajednica Općine Višnjan	Općina Višnjan	2025.	2026.	- Uključivanje dionika u izradu Plana upravljanja destinacijom – 04/25 - Izrada profila odredišta – 05/25 - Analiza stanja – 06/25 - Postavljeni ciljevi, prioriteti i mjere – 09/25 - Nacrt projekta za javno savjetovanje 1/26	Ožujak 2026.	3.000,00 €	Vlastiti izvori	n/p

						- Završen projekt – 03/26				

7.2. Projekti od posebnog značenja za razvoj destinacije

Projekti od posebnog značenja su ključne inicijative koje imaju dugoročni utjecaj na razvoj i održivost destinacije. Oni obuhvaćaju strategije koje unapređuju konkurentnost, povećavaju privlačnost destinacije i osiguravaju ravnotežu između ekonomskih, društvenih i ekoloških ciljeva.

Nositelj izrade projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije može biti turistička zajednica, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javna ustanova i trgovačko društvo u većinskom vlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili Republike Hrvatske. Takvi projekti često služe kao pokretači promjena i temelj za održiv razvoj i imaju prednost pri sufinanciranju iz Fonda za turizam i ostalih namjenskih izvora financiranja, ako je u skladu s javnim pozivom i pravilima o potporama.

Tablica 30. Popis projekata posebnog značenja za razvoj destinacije

NAZIV PROJEKTA	***1. MUZEJ ZAVIČAJNE ETNO ZBIRKE***
Kratki opis	
Predmet projekta	Muzej zavičajne etno zbirke će obuhvaćati mnoštvo eksponata koji vjerno prikazuju život, kulturu i običaje iz prošlosti Općine Višnjan, što uključuje antikvitete i alate koji su se koristili u poljoprivredi i proizvodnji vina i pjenušaca koji su karakteristični proizvodi Općine Višnjan.
Svrha projekta	Svrha projekta je sačuvati kulturnu baštinu Općine Višnjan tako što ćemo muzejske predmete izložiti kako bi domaći i strani posjetitelji mogli doživjeti prošlost općine, kako su nekad ljudi živjeli, bavili se poljoprivredom i proizvodnjom vina i pjenušaca te time obogatiti turističku ponudu općine.
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Rekonstrukcijom postojeće građevine u staroj jezgri naselja Višnjan koja se nalazi unutar kulturno povijesne cjeline naselja Višnjan koji je upisan u Registar kulturnih dobara RH, građevini koja je u raspadnom stanju dajemo novi život u skladu sa konzervatorskim smjernicama. Uklanja se uzrok propadanja te se rabi kulturna baština u cilju očuvanja primjerenog odnosa materijalnog i duhovnog, važnog za kulturni identitet ljudi.
Način doprinosa strateškom/posebnom cilju	Doprinijet će očuvanju kulture baštine Općine Višnjan i obogaćivanju turističke ponude općine.
Način na koji se projektom predviđa značajan i mjerljiv, izravni ili neizravni pozitivni financijski učinak na sektor turizma i povezane sektore	Novi turistički proizvod dovest će do povećanja broja turista u destinaciji, smještajni kapaciteti će više biti popunjeni, a time će rasti i prihodi od turističke pristojbe, potrošnja će rasti i tako će imati pozitivan financijski učinak na lokalne poduzetnike.

Projekt od posebnog	Doprinos strateškim prioritetima/ ciljevima	Nositelj provedbe	Lokacija provedbe	Planirani rok početka	Planirani rok završetka	Ključne točke implementacije	Planirani rokovi postignuća ključnih	Procijenjena vrijednost (EUR)	Izvor financiranja	Status dokumentacije

značaja? (DA/NE)							**točaka ostvarenja projekta**			
DA	SP1, SP2,SP3,1.1., 1.3., 2.1., 3.1.	Općina Višnjan	Općina Višnjan	2025.	2030.	1.izrada ukupne dokumentacije: geodetskih snimaka, konzervatorskih snimaka, idejnog koncepta, glavnog projekta (izrada troškovnika za izvođenje građevinskih radova) 2. vođenje projekta (voditelj izgradnje i vođenje) 3. provedba javne nabave za odabir izvođača i stručni nadzor nad izvođenjem radova 4. opremanje prostora opremom i muzejskim predmetima 5. opremanje degustacijske sobe 6. opremanje informatičkom opremom (audio i vizualna oprema)	2027.-2030.	860.000,00 €	430.000,00 € (vlastiti izvori) 430.000,00 € (EU fondovi, Fond za razvoj turizma)	- Izrađen profil projekta - Izrađen idejni projekt

8. MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI

Mjerenje napretka i redovito izvješćivanje o provedbi plana upravljanja destinacijom ključni su za osiguravanje uspješnosti održivog razvoja i prilagođavanje strategija prema potrebama destinacije. U kontekstu Turističke zajednice Općine Višnjan, važno je kontinuirano pratiti kako turizam utječe na lokalnu zajednicu, gospodarstvo i okoliš te osigurati transparentnost i uključivanje dionika u proces.

Prvi korak u mjerenju napretka je definiranje ključnih pokazatelja uspješnosti (KPI - Key Performance Indicators) koji će pomoći u kvantitativnom i kvalitativnom ocjenjivanju implementacije plana. Ti pokazatelji trebaju obuhvatiti sve ključne aspekte upravljanja destinacijom: Ekološki, gospodarski i društveni pokazatelji.

Za precizno mjerenje napretka potrebni su pouzdani izvori podataka, što uključuje korištenje kvantitativnih i kvalitativnih metoda prikupljanja informacija: Statistički podaci, ankete i intervjui i terenska istraživanja. Podaci prikupljeni kroz navedene metode analiziraju se u odnosu na postavljene ciljeve u planu upravljanja destinacijom. Evaluacija se može provoditi na godišnjoj ili polugodišnjoj bazi, kako bi se procijenilo postizanje ekoloških ciljeva, procijenio ekonomski doprinos turizmu i procijenili društveni učinci turizma.

8.1. Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom

U postupku donošenja plana upravljanja destinacijom turistička zajednica dužna je provesti javno savjetovanje o prijedlogu izrađenog plana upravljanja destinacijom te na drugi primjeren način osigurati sudjelovanje lokalnog stanovništva u postupku donošenja, sukladno propisu kojim se uređuje pravo na pristup informacijama. Uključivanje poduzetnika, organizacija civilnog društva i turističkih agencija u proces praćenja i ocjene ključno je za razvoj partnerskih odnosa koji podržavaju dugoročnu održivost destinacije.

Plan upravljanja destinacijom usvaja predstavničko tijelo jedinice lokalne odnosno područne samouprave na prijedlog turističkog vijeća turističke zajednice te ima zakonsko uporište čija je obveza donošenja propisana prvenstveno Zakonom o turizmu i pripadajućim pravilnikom.

Usvojeni plan upravljanja destinacijom objavljuje se u službenom glasniku jedinice lokalne samouprave i na mrežnim stranicama turističke zajednice.

8.2. Izvješće o provedbi Plana upravljanja destinacijom

Provedba Plana upravljanja destinacijom zahtijeva sustavno praćenje napretka i evaluaciju ostvarenja ciljeva, prema utvrđenim rokovima, indikatorima i projektnim točkama iz provedbenog dijela.

Turističko vijeće izrađuje godišnje izvješće o provedbi Plana upravljanja za prethodnu godinu i dostavlja ga predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave do 31. ožujka tekuće godine.

Izvješće mora sadržavati:

- pregled provedenih aktivnosti i status provedbe mjera,
- ostvarenje ciljeva po strateškim prioritetima,
- praćenje indikatora održivosti i učinka,
- identifikaciju prepreka, odstupanja i rizika,
- preporuke za korektivne mjere (ako su potrebne),
- status projektne dokumentacije i realizacije projekata,
- prijedlog izmjena Plana, ako se pokaže nužnim.

Redovito izvješćivanje o provedbi plana upravljanja destinacijom od ključne je važnosti za osiguravanje transparentnosti i povjerenja svih dionika. Izvješća trebaju biti dostupna lokalnoj zajednici, turističkom sektoru i javnosti, a mogu uključivati:

- **Godišnja izvješća:** Obuhvaćaju rezultate praćenja ključnih pokazatelja uspješnosti te analize postignuća i izazova u provedbi plana. Važno je navesti konkretne podatke o postizanju ekoloških, ekonomskih i društvenih ciljeva.

- **Izvješća za lokalne dionike:** Namijenjena lokalnom stanovništvu i poduzetnicima, ova izvješća uključuju informacije o tome kako turizam utječe na svakodnevni život, koja su nova ulaganja i što se planira u budućnosti.

- **Online izvješćivanje**: Transparentnost i šira dostupnost izvješća mogu se osigurati kroz internetske stranice općine ili destinacije, s redovitim ažuriranjem ključnih podataka, infografikama i interaktivnim kartama.

Na temelju rezultata analize i povratnih informacija lokalne zajednice, turističkih stručnjaka i posjetitelja, plan upravljanja destinacijom može se redovito prilagođavati. Ključne prilagodbe uključuju: reviziju ciljeva i pokazatelja, unaprjeđenje mjera i strategija i uključivanje inovacija.

Ukoliko se uoče prepreke, neželjene posljedice ili potreba za prilagođavanjem, odnosno nemogućnost ostvarivanja razvojnog smjera i provedbe planiranih mjera i aktivnosti, potrebno je prilikom redovnog praćenja napretka o istome izvijestiti predstavničko tijelo jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave kako bi se pravodobno pristupilo izmjenama plana upravljanja destinacijom.

Turističko vijeće Izvješće o provedbi plana upravljanja destinacijom za prethodnu godinu dostavlja predstavničkom tijelu jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave za čije se područje plan upravljanja destinacijom donosi do 31. ožujka tekuće godine.

9. ZAKLJUČAK

Plan upravljanja destinacijom općine Višnjan izrađen je u skladu sa Smjernicama i uputama za izradu plana upravljanja destinacijom Ministarstva turizma i sporta te temeljem detaljno provedene analize stanja, resursne osnove, razvojnih potencijala, izazova i potreba destinacije. Dokument predstavlja temeljni strateško-operativni okvir za upravljanje razvojem turizma u razdoblju važenja Plana, s naglaskom na održivost, koordinirano djelovanje dionika te racionalno i odgovorno korištenje prostora i resursa.

Provedenom analizom utvrđeno je kako je turizam jedan od ključnih pokretača gospodarstva općine Višnjan, ali istovremeno nosi i određene prostorne, infrastrukturne, okolišne i društvene izazove koji zahtijevaju ciljano upravljanje. Definirani su ključni ciljevi koji se odnose na održivi razvoj, diversifikaciju turističke ponude, povećanje kapaciteta i kvaliteta infrastrukture, digitalizaciju i promociju te jačanje institucionalnog okvira za upravljanje destinacijom. Strategija je osmišljena tako da odgovara suvremenim trendovima u turizmu, uključujući povećanu potražnju za autentičnim doživljajima, ekološkim turizmom i personaliziranim uslugama. Posebna pažnja posvećena je očuvanju prirodne i kulturne baštine, jer ona predstavlja osnovnu vrijednost destinacije.

Plan upravljanja destinacijom temelji se na načelima održivosti, kvalitete, pristupačnosti, sigurnosti i zadovoljstva turista i lokalnog stanovništva. Razvoj turizma usmjerava se prema uravnoteženom gospodarskom rastu, očuvanju identiteta i prostora, a u skladu s nacionalnom Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Zakonom o turizmu. Dokument donosi smjernice i preporuke za jedinicu lokalne samouprave, turističku zajednicu te ostale dionike u turizmu, a projekti definirani u okviru Plana predstavljaju instrument za provedbu mjera i ostvarenje pokazatelja održivosti. Projekti od posebnog značaja za destinaciju dodatno će pridonijeti realizaciji strateških ciljeva i nositi razvojno-transformacijsku ulogu.

Implementacija Plana kao i ostvarenje ciljeva i pokazatelja održivosti ovisit će o kontinuiranoj suradnji dionika sustava turizma i sustava upravljanja turizmom, redovitom praćenju napretka i pravodobnom izvješćivanju. U slučaju odstupanja, predviđeni su mehanizmi korekcije i prilagodbe Plana s ciljem osiguranja njegove aktualnosti i učinkovitosti. Time se osigurava da Plan upravljanja nije statični dokument, već živi alat za upravljanje destinacijom u skladu s principima odgovornog i strateški usmjerenog razvoja turizma.

Zaključno, Plan upravljanja destinacijom Višnjan predstavlja ključni instrument za usmjeravanje razvoja turizma u pravcu dugoročne održivosti, povećanja konkurentnosti i kvalitete turističke ponude te očuvanja prirodnih i kulturnih vrijednosti destinacije. Njegova uspješna provedba doprinosit će jačanju lokalne posjetiteljske ekonomije, podizanju kvalitete života stanovništva i pozicioniranju Višnjana kao prepoznatljive, cjelogodišnje i održive turističke destinacije.

10. LITERATURA

Pri izradi Plana upravljanja destinacijom korišteni su sljedeći izvori i bibliografija:

Elektronski izvori:

- Zakon o turizmu (»Narodne novine«, broj 156/23)
- Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (»Narodne novine«, broj 52/19, 42/20, 144/20),
- Zakon o članarinama u turističkim zajednicama (»Narodne novine«, broj 52/19, 144/20),
- Zakon o turističkoj pristojbi (»Narodne novine«, broj 52/19, 32/20, 42/20),
- Zakonu o ugostiteljskoj djelatnosti (»Narodne novine«, broj 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20, 42/20, 126/21),
- Zakon o neprocijenjenom građevinskom zemljištu (»Narodne novine«, broj, 50/20),
- Pravilnik o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta (»Narodne novine«, broj 112/24),
- Pravilnik o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom (»Narodne novine«, broj 112/24),
- Pravilnik o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (»Narodne novine«, broj 112/24),
- Uredba o poticanju ulaganja u sektoru turizma (»Narodne novine«, broj 39/24),
- Službena stranica Općine Višnjan,
- Službene stranice Turističke zajednice Općine Višnjan,
- Hrvatski zavod za zapošljavanje,
- Državni zavod za statistiku,
- Ministarstvo turizma i sporta,
- Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske,
- eVisitor.

Dokumenti:

- Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine
- Program rada Turističke zajednice Općine Višnjan,
- Drugi dokumenti ustupljeni od strane Turističke zajednice.